



FACULTAT
D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ,
ESPORTS I PSICOLOGIA

UVIC | UVIC-UCC

Anàlisi de l'abandonament escolar dels immigrants o fills i filles d'immigrants:

necessitat socioeconòmica, desmotivació i discriminació

Treball final de grau

Ahlame Akaouch Akaouch i Numasetu Konteh Baldeh

Tutora: Aina Lobaco Soler

4t, Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció, Esport i Psicologia

UVic-UCC

Vic, 12 de maig del 2023

Creiem que des de l'educació neix el canvi.

I la possibilitat de canvi no ha de ser només dirigida per qui hi té accés.

Akaouch i Konteh, 2023

Resum

L'abandonament escolar és una problemàtica social que aquests últims anys s'hi està treballant, però Espanya segueix encapçalant les llistes d'abandonament escolar més alt. Aquest fenomen afecta en més mesura als diferents col·lectius, entre ells els immigrants i fills o filles d'immigrants.

Per analitzar aquesta problemàtica i els diferents factors que hi influeixen, s'ha entrevistat a un grup de joves fills d'immigrants que han abandonat els estudis, així com a una educadora social d'una UEC de Catalunya. També, com a entitat que protegeix els nens i nenes d'abandonar prematurament, hem fet qüestionaris a joves de la UEC.

Els resultats ens mostren que el factor socioeconòmic és un factor que els ha influenciat directament per abandonar els estudis, sobretot quan aquesta implica veure a la família en situació de vulnerabilitat. Per altra banda, també es veu com els i les joves es troben desmotivades per a estudiar, en part degut a la falta d'acompanyament del professorat, així com per l'efecte que les discriminacions han tingut en ells i elles.

Paraules clau: sistema educatiu, abandonament escolar, exclusió social i immigració.

Abstract

School dropout or study desertion is a social problem that in recent years is being worked on, but Spain continues to lead the list of the highest school dropout rates. This phenomenon affects different groups to a greater extent, including immigrants and children of immigrants.

In order to analyze this problem and the different factors that influence it, a group of young children of immigrants who have dropped out of school was interviewed, as well as a social educator from a UEC in Catalonia. Also, as an entity that protects children from dropping out prematurely, we have made questionnaires for young people from the UEC.

The results show us that the socioeconomic factor has directly influenced them to drop out of school, especially when it involves seeing the family in a vulnerable situation. Furthermore, we also see how young people are demotivated to study, partly due to the lack of teacher support, as well as the effect that discrimination has had on them.

Key words: education system, school dropout, social exclusion and immigration.

Agraïments

Primer de tot, volem agrair a totes les persones que han contribuït a la realització d'aquest TFG sobre l'abandonament escolar de fills i filles d'immigrants. Sense el seu suport, dedicació i motivació, no hauríem aconseguit aquesta fita.

Volem destacar i expressar la nostra gratitud a la nostra tutora per la seva dedicació, acompanyament i suport constant, puix que la seva presència i experiència ens ha estat útil per l'elaboració del treball.

A totes les persones que han accedit a ser entrevistades, així com l'educadora social i els nois de la UEC, atès que la seva col·laboració ha estat tot un èxit pel nostre treball.

Volem fer especial menció al nostre i les nostres companyes de classe, així com la Núria Simó, per les seves aportacions, discussions, reflexions i col·laboració durant tot el procés. El vostre suport ha estat essencial per superar els reptes i obstacles, així com avançar en aquesta recerca.

Expressar un agraïment especial als nostres pares i mares, germans i germanes, amics i amigues pel seu acompanyament i presència, i sobretot suport emocional durant aquesta etapa acadèmica. La vostra esperança, animant-nos a seguir endavant, la motivació i encoratjament han estat fonamentals perquè poguéssim completar aquest TFG amb èxit.

A tots els que han format part d'aquest gran camí, ple d'emocions, volem transmetre el nostre profund agraïment. Sense la vostra cooperació, aquest TFG no hauria estat possible. Estem molt agraïdes per la vostra confiança i suport constant.

Agraïr-nos també mútuament a l'Ahlam i la Setu, que som qui ens hem acompanyat una a l'altra durant tot el procés, sobretot en les situacions d'estrès, d'altibaixos i de motivació. No hagués sigut el mateix fer-ho una sense l'altra.

Índex de les taules

Taula 1. Diferencias entre los términos de pobreza y exclusión social

Taula 2. Principales factores del equilibrio “exclusión-integración”

Taula 3. Distribució segons sectors educatius

Taula 4. Distribució segons sectors educatius

Taula 5. Distribució segons àrees geogràfiques

Índex de les figures

Figura 1. Early leaves from education and training

Figura 2. Evolución del abandono educativo temprano en España por sexo, y en la U.E.

Figura 3. Abandonament escolar prematur per comunitat autònoma (2021)

Figura 4. Modelo de análisis

Índex

1. Introducció
.....
.....pàg.9
2. Justificació
.....
.....pàg. 11
3. Pregunta de recerca i objectius
.....pàg. 12

Marc

teòric.....
.....pàg.13

4. Context educatiu
.....
....pàg. 13
 - a. El sistema educatiu espanyol
.....pàg. 13
 - i. Marc legal i normatiu.....pàg. 14
 - b. Terme d'èxit, fracàs escolar i abandonament
.....pàg. 15

5. Context migratori.....
.....pàg. 18
 - a. La immigració a Espanya i Catalunya
.....pàg. 20
 - b. Integració i exclusió social
.....pàg. 22
 - c. Concepte de generacions d'immigrants
..... pàg. 28

d.	La	construcció	
	identitària.....		pàg.
	30		
6.	Anàlisi	de	l'estat actual de la
	recerca.....		pàg. 33
a.	Abandonament		escolar
		pàg. 33
b.	Dades	de	la immigració a l'aula
		pàg. 42
c.	Relació entre abandonament escolar i la immigració.....		pàg.44
d.	Primeres	aproximacions	a la
	discriminació.....		pàg. 44
i.	El	terme	de racisme i racialització
		pàg. 50
7.	Aspectes	ètics	de la
	recerca.....		pàg.
	51		
8.	Justificació	de	la perspectiva
	metodològica.....		pàg. 52
9.	Treball	de	camp.....
		pàg. 52
a.	Selecció		de
	participants.....		
	pàg. 54		
b.	Elaboració	de	les eines de recollida de
	dades.....		pàg. 56
c.	Categorització	de	les dades
	recollides.....		pàg. 56
10.	Anàlisi	i	interpretació de les
	dades.....		pàg. 57

a.	Anàlisi								de
									l'abandonament.....
									pàg. 57
b.	Anàlisi								del
									factor
									socioeconòmic.....pàg. 61
c.	Anàlisi								del
									sistema
									educatiu.....pàg. 62
d.	Anàlisi								dels
									factors
									discriminatoris.....pàg. 66
e.	Anàlisi de la relació que hi ha entre la immigració i l'educació bàsica.....pàg. 69								
f.	Anàlisi								del
									factor
									família.....pàg.
									70
g.	Anàlisi								de
									les
									propostes
									de
									millora.....pàg. 72
11.	Conclusions.....								
								pàg. 74
a.	Reflexions								
									finals.....
								pàg. 77
b.	Valoració								del
									procés
									i
									propostes
									de
									millora.....pàg. 78
12.	Referències.....								
								 pàg. 80
13.	Annexos.....								
								pàg. 88

1. Introducció

La Universitat és un espai que aquests darrers anys s'ha convertit en lloc de debat i compartir idees entorn diversos temes. En aquest cas, des de l'Educació social, s'ha promogut molt el debat i la reflexió sobre temes que giren entorn els fets social, comunitaris, educatius, etc. D'aquí és on neix aquest duo, i naturalment, el present treball.

Les autores som estudiants d'educació social, crítiques, lluitadores, reflexives, però per sobre de tot, som dones afro descendents musulmanes. Aquest fet ens ha portat des d'un inici a forjar una amistat, el qual ens ha portat a veure moltes coses bones en comú, i d'altres no tan bones, com és l'experiència educativa. El sistema educatiu ens ha fallat per diverses raons, una d'elles sent la discriminació que ens va portar a plantejar-nos si realment valia la pena seguir-hi. Així doncs, el tema a investigar sorgeix una mica del rancor vers aquestes experiències discriminatòries i excloents que hem viscut i que continuem veient en el nostre entorn.

Hem fet diversos treballs, tant conjunts com individuals, i també hem treballat en centres, projectes o entitats que toquen el tema de l'abandonament escolar, directament o indirectament. Aquesta experiència ens ha permès apropar-nos més a aquesta realitat des d'una altra perspectiva, podent també analitzar els factors que hi influeixen.

Així doncs, la nostra experiència ens va portar a veure que Espanya és el país amb la taxa d'abandonament escolar més alta a Europa, fet realment preocupant el dia d'avui, puix que aquest és indicador clau de les desigualtats socioeconòmiques del país. Aquest es troba relacionat amb la falta d'accés a una educació de qualitat i a les oportunitats econòmiques, de

manera que treballar per reduir les altes taxes d'abandonament és també, contribuir a la disminució de les desigualtats socioeconòmiques.

Si bé ja és una problemàtica l'abandonament escolar, aquest esdevé agreujat quan es dona a persones immigrants o fills i filles d'immigrants, doncs aquests són qui s'enfronten a majors riscos d'abandonament escolar a causa de factors com són les barreres lingüístiques i culturals, la discriminació o la falta de suport familiar i comunitari (Mossakowski, 2010 i Portes & Rumbaut, 2001).

El present treball d'investigació girarà entorn dos grans temes: l'abandonament escolar i la immigració, contemplant aquells qui han fet el procés migratori i els qui aquest procés l'han fet els pares. Aquest es realitzarà amb la intenció de conèixer les causes i les conseqüències de l'abandonament escolar prematur en joves immigrants i fills o filles d'immigrants, així com les seves experiències, entorn el tema.

Així doncs, la primera part del treball es tracta d'una aproximació teòrica sobre el context educatiu i migratori al país, seguit de la definició de què és l'abandonament escolar, les seves causes, les dades d'aquests i els factors que influeixen, centrant-nos en la relació entre l'abandonament i la migració.

La segona part del treball es defineix la metodologia de treball quantitatiu i qualitatiu que s'ha utilitzat, a partir del mètode basat en l'enquesta i qüestionaris a persones que han viscut l'abandonament escolar des de l'experiència. Aquest apartat es fa menció dels participants que han intervingut, on han format part un grup de 16 joves d'una UEC de Catalunya, una educadora social i 8 joves que han abandonat els estudis. Així com, els aspectes ètics que s'han tingut en compte a l'hora de fer el treball i la justificació de la perspectiva metodològica. Tot seguit, s'explica de quina manera s'ha recollit les dades i com aquestes s'han categoritzat i classificat.

Finalment, l'últim apartat, fa referència a com s'han analitzat totes les dades i informació que s'ha recollit durant la investigació, així com relacionant amb els referents teòrics i aspectes treballats en les entrevistes i qüestionaris. A partir d'aquí, s'ha pogut dur a terme les conclusions d'aquesta recerca, i poder fer una exploració sobre els factors de desigualtat que porten un jove a deixar els estudis, així com detectar els exponentes que s'interrelacionen entre si.

2. Justificació

El motiu principal que ens porta a investigar aquesta temàtica és la connexió emocional amb el tema, motivada per les discriminacions i les situacions que han intentat impedir-nos que continuem estudiant, així com per les persones del nostre entorn que han acabat abandonant, sabent que realment tenen i sempre han tingut una gran capacitat d'estudiar i arribar a cursos molt elevats.

En el nostre entorn proper tenim persones que han abandonat per situacions de discriminació, assetjament, falta d'accés a recursos educatius o per dificultats econòmiques que els han obligat a inserir-se al món laboral des d'una edat prematura. Una investigació així ens permet a nosaltres *fer les paus amb la nostra adolescent interior*, però també ens permet crear consciència a aquell qui llegeixi el nostre treball tot donant veu a aquells qui ho han patit.

Des de la nostra posició d'educadores socials, creiem que és imprescindible conèixer els motius de desigualtat dins un sistema que se suposa que és igualitari, per tal d'analitzar les barreres estructurals i socials que contribueixen a aquest fet, i sobretot, per aconseguir eines per treballar-hi.

Creiem que des de l'educació neix el canvi, i la possibilitat de canvi no ha de ser només dirigida per qui hi té accés. Per aquest motiu, vam decidir orientar la investigació, entorn aquest tema per donar-li un pes científic aquesta problemàtica que hem tocat de prop, per tal d'analitzar-ho, però sobretot per, en un futur, buscar eines per a treballar en l'erradicació de l'abandonament prematur dels estudis.

3. Pregunta de recerca i objectius

Durant el procés de pensar en el treball fi de grau resultava molt clar la temàtica d'investigació, ja que volíem estudiar l'abandonament escolar i la immigració, però ens plantejàvem abans de res com a pregunta de recerca si "hi ha relació entre l'abandonament escolar i la immigració".

A primeres instàncies ens semblava molt lògic, però a mesura que anàvem començant a treballar cada cop veiem més absurd fer-nos una pregunta que, llegint la font que llegíssim ens confirmava la qüestió. A partir d'aquí, ho vam començar a plantejar de diferent forma, duent-nos a pensar més aviat a: *Què fem o tenim diferents els immigrants o fills d'immigrants perquè siguem més, dins les xifres d'abandonament escolar? Hi ha factors de desigualtat que porten a l'abandonament escolar? Hi ha factors que creen desavantatges o que promocionen l'abandonament escolar a aquests?*

A partir d'aquí, la pregunta de recerca es va redirigir fins a plantejar-nos: **quins són els factors que porten a l'abandonament escolar dels i les joves immigrants o fills d'immigrants?**

Després d'adoptar la pregunta de recerca, ens vam plantejar un seguit d'objectius específics per tal de respondre-la. Aquests són:

- Conèixer i analitzar els factors que porten a l'abandonament escolar.
- Identificar els factors de desigualtat dins l'aula.
- Investigar el paper que juga la immigració dins l'àmbit d'escola obligatòria o de formació professional bàsica.
- Conèixer les barreres que tenen els immigrants i fills d'immigrants en l'educació.

MARC TEÒRIC

En aquest apartat s'aniran definint els diferents conceptes relacionats amb l'objecte d'estudi que mantenen una estreta relació amb el tema d'investigació i que considerem important, tenint en compte el tema d'estudi. Es referenciaran els conceptes d'educació i la immigració, així com l'exclusió social, els termes d'èxit i fracàs escolar, etc.

4. Context educatiu

“La educación es la acción ejercida por las generaciones adultas sobre aquellas que no han alcanzado todavía el grado de madurez necesario para la vida social. Tiene por objeto el suscitar y desarrollar en el niño un cierto número de estados físicos, intelectuales y morales que exigen de él tanto la sociedad política en su conjunto como el medio ambiente específico al que está especialmente destinado. “

Émile Durkheim, 1975, p. 49

Es defineix l'educació com a un procés que ha de pensar i edificar el futur en comú, però destacant la missió de permetre a tothom sense excepció fer fructificar els talents, tot responsabilitzant-se de si mateix i dels seus projectes personals. Aquest desenvolupament personal ha d'anar acompanyat d'educador-educand, on a través dels diferents sistemes de comunicació, es pugui contribuir al desenvolupament personal i intel·lectual de l'educand (Sanvicén, 2019).

Durkheim (2015) manifesta la idea que l'educació és una socialització metòdica i planificada de les persones per la pervivència de l'individu i la societat, ja que aquesta es manté a partir de l'homogeneïtat que identifica i cohesiona.

a. El sistema educatiu espanyol

Tal com indica el Ministeri d'educació i formació professional (2017), el sistema educatiu Espanyol es regeix per la Llei Orgànica d'Educació (2006), i té l'objectiu d'oferir a totes les persones la formació necessària per a seu ple desenvolupament personal, professional i social.

Aquest sistema s'estructura en dos tipus, d'un de règim general i un d'especial:

El règim general:

- **Educació infantil:** és una etapa que compren dels 3 als 6 anys i és gratuït però no obligatori.
- **Educació primària:** Aquest és pels nens i nenes de 6 a 12 anys, i és obligatori i gratuït.
- **Educació secundària i formació professional:** Educació Secundària Obligatòria està dirigida als nens i nenes de 12 a 16 anys, on en la pertinent etapa ja han de decidir si escollir batxillerat o la formació professional.

A batxillerat es troben les modalitats d'arts, ciències o humanitats i ciències socials. Els cicles de formació professional bàsica estan dirigits a l'obtenció del Títol professional bàsic, o el graduat en ESO, com a substitució de l'educació secundària.

Posterior a l'ESO o la formació professional bàsica es pot accedir a un cicle formatiu de formació professional de grau mitjà, on s'obté el títol de *tècnic*. Per altra banda, després d'aconseguir aquesta titulació, o bé en obtenir el batxillerat, es pot accedir a la formació professional de grau superior, que atorga el títol de *tècnic superior*.

També hi ha altres programes formatius que estan dirigits a la compensació de la desigualtat, sense la necessitat de l'obtenció d'un títol.

- **Educació universitària:** aquesta ofereix estudis de grau, de màster o de doctorat.

El règim especial:

Aquest inclou **ensenyaments artístics** com cicles formatius d'arts plàstiques i dissenys, estudis superiors d'arts plàstiques i disseny, ensenyaments de conservació i restauració de béns culturals, ensenyaments de música i de dansa i ensenyaments d'art dramàtic. Per altra banda, també tenen els **ensenyaments d'idiomes i esportius**.

Educació de persones adultes: Finalment, el sistema educatiu també té en compte l'educació de persones adultes, on també està dirigit a educar en ensenyaments obligatoris i postobligatoris, així com l'alfabetització de les persones migrades.

i. Marc legal i normatiu

La llei base que regula l'educació a Espanya és la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. Aquesta s'inspira en els principis de la Convenció dels Drets dels infants del 1990, d'equitat, la transmissió de valors que afavoreixin la llibertat, responsabilitat, ciutadania democràtica, solidaritat, etc. així com en la concepció que l'educació com un aprenentatge permanent, el fonament d'una educació integral en coneixements, destreses i valors, etc.

Tots aquests principis tenen la finalitat de desenvolupar la personalitat i capacitats dels i les estudiants basant-ho en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, la igualtat de drets i la no-discriminació.

Consta vuit títols, on el preliminar gira entorn els principis i finalitats de l'educació, l'organització de l'ensenyament i l'aprenentatge al llarg de la vida, el currículum i la distribució de competències així com un capítol de cooperació entre administracions educatives. Per altra banda, els altres títols són entorn l'ensenyament i el seu ordre, l'equitat en l'educació, el professorat, els centres docents, la participació, autonomia i el govern dels centres, l'avaluació i la inspecció del sistema educatiu i finalment els recursos econòmics (Govern d'Espanya, 2006).

Posterior a aquesta, hi ha la normativa titulada la *Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la que es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació* on s'han establert nous punts a considerar en el sistema educatiu actual. Aquesta estableix modificacions que giren entorn la igualtat d'oportunitats per tal de millorar els resultats educatius i aconseguir una educació de qualitat. Fan un especial èmfasi en el respecte als drets de la infància, la igualtat de gènere, la personalització dels aprenentatges, l'educació inclusiva, l'educació en valors, el desenvolupament sostenible i de competències digitals.

Finalment, també hi ha la *Llei Orgànica 2/2023, de 22 de març, del Sistema Universitari*. Aquest té títols entorn a les funcions del sistema universitari i l'autonomia de les universitats, la creació i reconeixement de les universitats i la qualitat del sistema, les organitzacions d'ensenyament, la investigació i transferència i intercanvi de coneixement i innovació, la cooperació, coordinació i participació en el sistema universitari, la universitat, societat i cultura, la internacionalització del sistema universitari, l'estudiant en el sistema universitari i finalment un règim específic de les universitats públiques i un règim per les privades.

b. Terme d'èxit, fracàs i abandonament escolar

“No olvides que tener los libros cada año fue un privilegio y no le dabas importancia. No olvides que estudiar bachillerato sin trabajar fue un privilegio. No olvides que el sistema educativo excluye y hace daño. No, los pobres y los inmigrantes pobres no fracasamos en el instituto. No nos cuesta. No es que no queramos estudiar y fracasemos, es que no nos dejáis. Estudiar es de ricos, no de pobres. El sistema educativo está hecho para excluir a las personas pobres y migrantes, está hecho para mantenernos siempre en la exclusión y que no subamos ningún escalón. “

El Aaddam, 2022, pàg.104

Tot i que el binomi èxit-fracàs fa referència a una normativa general sense tenir en compte, de vegades, el procés evolutiu i les diferències individuals de cada alumne, el cert és que a molts casos, la situació de baix rendiment o fracàs comporta una sèrie de problemes i tensions emocionals que repercuteixen en el desenvolupament personal i, fins i tot, poden portar a una integració social deficient. En parlar de fracàs cal tenir en compte que no estem parlant d'estudiants maldestres, sinó d'alumnes intel·ligents que no rendeixen o que no aconsegueixen el rendiment desitjat dins del temps estipulat i, consegüentment, apareixen com a mals estudiants. Els seus resultats negatius comprometen els estudis i el futur. De vegades es tracta d'una situació poc duradora i transitòria. Altres vegades, en canvi, és permanent i perturbadora. El fracàs també es pot referir a la mateixa institució escolar i, de fet, moltes investigacions en comptes de plantejar-se per què tants nens fracassen a l'escola, comencen a qüestionar per què les nostres escoles estan fracassant amb tants nens (González-Pienda, 2003).

Podem definir el fracàs escolar com el fet administratiu de no assolir el títol acadèmic mínim o com no assolir cert nivell de coneixements. D'una banda, la paraula fracàs té una alta càrrega negativa, remet a la idea de perdedor, de frustració, i pot contribuir tant a minvar l'autoestima dels que no obtenen el títol com a generar un estigma social. D'altra banda, sembla apuntar que l'estudiant és l'únic responsable, quan cada cop insisteix més que el resultat d'un procés en què intervé el context sociocultural de l'alumne, la família, els models didàctics, la tasca docent, la política social, etc. (García, 2009).

L'èxit escolar s'associa en primera instància amb un rendiment acadèmic alt, com ja hem assenyalat a les línies precedents. Això suposa que, en la mesura que el rendiment acadèmic s'expressa a través de les notes o puntuacions assignades a l'alumne, aquestes notes es constitueixen a l'indicador principal de l'èxit escolar. Tot i això, si l'èxit escolar s'identifica, no amb l'assoliment d'objectius instructius específics que estan a la base del que normalment s'entén com a rendiment acadèmic, sí amb la consecució de les grans metes o fins generals de l'educació, com ara preparar per a la vida (professional, social, econòmica), és a dir, l'adaptació

personal a les condicions objectives de la vida, incloent-hi també la capacitat de modificar aquestes condicions, el criteri d'èxit escolar és desplaçada a l'espai i en el temps més enllà de l'escola, assimilant-se a variables com èxit professional, èxit econòmic, èxit familiar i, subjacent a tots, satisfacció personal o, si es vol, felicitat (Orden Hoz, 1991).

La motivació escolar és un procés general pel qual s'inicia i dirigeix una conducta cap a aconseguir una fita. "Aquest procés involucra variables tant cognitives com afectives: cognitives, a quant a habilitats de pensament i conductes instrumentals per assolir les metes proposades; afectives, comprèn elements com l'autovaloració, l'autoconcepte, etc." (Navarro, 2003). Per aprendre i millorar el rendiment és imprescindible saber com fer-ho, poder fer-ho, com cal disposar de les capacitats, coneixements, estratègies i destreses necessàries (variables cognitives); però a més, cal voler fer-ho, tenir la disposició, intenció i motivació suficients (variables motivacionals) que permetin posar en marxa els mecanismes cognitius en la direcció dels objectius o metes que es pretenen assolir. De cara a obtenir èxits acadèmics i òptims resultats d'aprenentatge, els alumnes necessiten tenir tant "voluntat" (will) com "habilitat" (skill), que reflecteix amb claredat el grau d'interrelació existent entre afectivo motivacional i cognitiu dins de l'aprenentatge escolar. La motivació escolar és el tema que més interrogants i demandes planteja a la pràctica educativa. En parlar de motivació i comptant amb els múltiples enfocaments que s'estableixen per estudiar-los, hi ha acord que són dos els mòbils que orienten el comportament de les persones: la consecució de l'èxit i l'evitació del fracàs (González-Pienda, 2003).

Per altra banda, es defineix l'abandonament escolar prematur (AEP) *com la proporció de persones entre 18 i 24 anys que no segueixen uns estudis reglats i que no han assolit cap titulació acadèmica per sobre de la secundària inferior -a Espanya, l'ESO-* (Fundació Bofill, 2016). S'entén d'aquesta manera que el o la jove es desentén dels estudis o deixa d'assistir-hi abans de l'obtenció del títol d'ESO, o posteriorment sense matricular-se a estudis postobligatoris, però tenint en compte que aquest fenomen va associat a factors psicosocials personals, però també s'involucra el sistema educatiu i els factors socioeconòmics.

L'abandonament escolar cal abordar-lo com una problemàtica col·lectiva i no individual, ja que del contrari, seria una perspectiva reduccionista que no considera tots els factors externs que afecten directament als i les alumnes dels centres educatius com és el context cultural, personal, polític, etc. els quals tenen un paper molt important. Martínez i Álvarez (2005) associen a l'abandonament escolar els següents factors, tot destacant que aquests no sempre determinen la situació dels joves:

- El sistema educatiu, el centre escolar i el professorat: aquests factors contempnen els projectes educatius dels instituts, el currículum establert, el sistema educatiu, la forma d'educar dels i les educadores, etc.
- La unitat familiar: aquest té a veure amb l'estructura familiar i les relacions que s'estableixen entre elles com a agent socialitzador. Per altra banda, la classe social i el nivell d'estudis dels pares i mares, així com el nivell d'ingressos juguen un paper clau en la perspectiva que adoptaran els infants i joves vers l'educació reglada.
- L'àmbit personal: aquí es contempla l'autoestima, motivació així com el suport social que es rep.

5. Context migratori

En primer lloc, per introduir l'objecte d'estudi s'ha de conèixer el context migratori, de manera estatal en els darrers anys, concretament a Espanya en la comunitat autònoma de Catalunya, ja que ens centrem en la província de Barcelona, en el municipi de Manlleu.

Les migracions són desplaçaments o canvis de residència a certa distància que ha de ser significativa i amb caràcter relativament permanent o amb certa voluntat de permanència. Les migracions seran considerades com els moviments que suposin per al subjecte un canvi d'entorn polític administratiu, social i/o cultural relativament durador; o, altrament, qualsevol canvi permanent de residència que impliqui la interrupció d'activitats en un lloc i la seva reorganització en un altre (León, 2005).

Tal com diu Gutiérrez, Borré, Montero i Mendoza, (2020), s'anomenarà migrant a l'individu que pren la decisió de sortir del lloc d'origen per traslladar-se a un altre; emigrant, a la persona que trasllada el seu lloc de residència habitual geogràfica o administrativa a una altra (surto); i immigrant, a la mateixa persona, però que ve a assentar-se al lloc de destinació escollit (entra). Tot i que pot respondre a molts tipus de causes, les migracions estan normalment originades per la necessitat o el desig d'assolir unes millors condicions econòmiques, culturals, socials i/o polítiques.

Segons ACNUR (2020) l'OIM diferencia entre diferents tipus de migració:

- **Interna.** És el moviment de persones que comporta l'establiment de la seva residència temporal o permanent dins un mateix país.
- **Internacional.** És el moviment de persones fora del lloc de residència habitual a través d'una frontera internacional.
- **Irregular.** Aquest tipus de migració es produeix al marge de les lleis, les normes o els acords internacionals que regeixen l'entrada o la sortida del país d'origen.
- **Regular.** És aquell moviment de persones que es produeix dins la legalitat establerta pel país d'origen, el de trànsit i el de destinació.
- **Laboral.** La migració és laboral quan el moviment de persones es produeix amb fins laborals.

El principal efecte dels fluxos migratoris de les darreres dècades ha estat la important transformació que ha experimentat la societat espanyola, que ha guanyat en volum, diversitat i riquesa cultural, arran de la permanència al nostre país de moltes de les persones arribades durant les darreres dècades. De fet, segons les darreres dades de l'Organització Internacional de les Migracions (OIM), Espanya ha esdevingut un dels 20 països principals de destinació de les migracions internacionals. Concretament, Espanya ocupa la desena posició després dels Estats Units, Alemanya, Federació Russa, Aràbia Saudita, Regne Unit, Unió dels Emirats Àrabs, Canadà, França i Austràlia. La magnitud adquirida pel fenomen migratori des de finals del segle XX ha transformat profundament els perfils de la societat espanyola. Espanya ja presenta un nivell de multiculturalitat comparable amb els principals països receptors del món desenvolupat amb més llarga tradició receptora. La realitat migratòria a Espanya ha guanyat en complexitat, cosa que aconsella una nova aproximació a aquest fenomen des d'un prisma més ampli. Es compta ja amb diverses cohorts de nens i joves nascuts o socialitzats molt aviat al nostre país l'anomenada "segona generació", així com més d'un milió de "nous espanyols" com a resultat de la intensificació dels processos de naturalització. A Espanya, durant els anys de crisi es va poder apreciar una certa letargia en la presa en consideració de les qüestions directament relacionades amb la immigració, sent escasses les iniciatives adoptades (Consejo Económico y Social, 2019).

En molt poques dècades Espanya va rebre un gran volum de persones immigrants degut a l'avanç econòmic que el país presenta. La majoria de les persones d'origen immigrant es desplacen cap a les grans ciutats d'Espanya, ja que accedir al mercat laboral és més fàcil per les oportunitats i ofertes de treball que ofereix l'Estat.

La Declaració Universal dels Drets Humans, a l'article 13, reconeix el dret de tota persona a sortir de qualsevol país, així com el dret de tornar al d'origen (Navarro, 2015), i tal com diu les

Naciones Unidas (1996-2023), El Pacte Mundial per a una Migració Segura, Ordenada i Regular (A/RES/73/195), és el primer acord intergovernamental, elaborat sota els auspicis de les Nacions Unides, que abasta totes les dimensions de la migració internacional de forma holística i completa. Es va adoptar en una conferència intergovernamental sobre migració a Marràqueix, Marroc, el 10 de desembre de 2018. L'ACNUDH ha acollit el Pacte Mundial com un marc important per millorar governança migratòria que posa els migrants i els seus drets humans al centre i que ofereix una important oportunitat per reforçar la protecció dels drets humans de tots els migrants, independentment del seu estatus. El Pacte Mundial es basa en la legislació internacional sobre drets humans i reafirma el compromís dels Estats de respectar, protegir i fer realitat tots els drets humans de tots els migrants. El Pacte Mundial es basa en la Declaració Universal dels Drets Humans i cadascun dels nou instruments bàsics del dret internacional dels drets humans.

D'alguna manera o un altre, en pocs anys Espanya ha passat de ser un país d'emigrants a transformar-se en un dels països de la Unió Europea on acull una major part de persones procedents de diferents països, sobretot del Marroc, Àfrica subsahariana, països llatinoamericans, i altres països de l'est d'Europa. L'aparició de persones d'origen immigrant ha implicat una gran transformació social, geogràfica, cultural, econòmica i política, on té efectes en la identitat de les persones migrants i les relacions que estableixen amb les comunitats.

a. La immigració a Espanya i Catalunya

El fenomen migratori constitueix un procés complex que per la seva extensió en el temps i en l'espai, no només abasta diferents subprocessos, sinó que també afecta diferents subjectes i col·lectius humans, configurant d'aquesta manera un vast camp d'anàlisi sociològica (León, 2005).

Les migracions no són un fenomen nou a Espanya. Cenyint-nos només a la història recent, en els darrers 150 anys les migracions, tant internes com internacionals, han tingut una gran importància per al desenvolupament del país. La gran majoria d'aquests processos ha tingut espanyols com a emigrants; és a dir, sortien del seu país buscant una vida millor o sortien del seu poble o la seva regió també buscant un futur millor. El que distingeix els processos més recents és precisament el fet que Espanya s'hagi convertit, en el termini d'uns quants anys, en una destinació clau per a immigrants de diversos orígens. Es poden apreciar al segle XX tres grans onades migratòries, cadascuna amb causes i efectes diferents, però totes amb profundes implicacions econòmiques i socials. Durant la segona meitat del segle XIX, Espanya era un país bàsicament rural, amb una població amb un baix nivell d'educació i nivells de mobilitat de llarg recorregut relativament reduïts. Com és sabut, els incipients centres de dinamisme econòmic no se situaven a les zones rurals, sinó en alguns centres urbans i regions, com ara Madrid,

Catalunya (el litoral), el país Basc (Guipúscoa i Biscaia), València, Astúries, etc., que es van convertir en poderosos focus d'atracció per a una població que cerca noves i millors oportunitats de vida. Aquesta combinació de circumstàncies va produir un doble corrent migratori, una era de sentit intern, des del camp cap a la ciutat o entre regions. En matèria migratòria el període que transcorre entre 1975 i 1995 ha estat molt tranquil a Espanya, tot això canviaria radicalment a partir de mitjans dels anys noranta i sobretot a partir del 1999-2000, quan Espanya es va convertir en una de les principals destinacions migratòries a Europa (Reher, Requena i Sanz, 2011).

La immigració internacional a Espanya durant la dècada dels noranta, ha experimentat, fins i tot més acusadament que altres països, l'acceleració, la diversificació tant en els orígens com en altres característiques sociodemogràfiques dels migrants, i el notable augment de la irregularitat, que alguns autors han assenyalat constituïen les principals característiques de l'evolució recent per al conjunt de la Unió Europea (i Valls, 2004). Des de la dècada dels noranta Espanya experimenta una important transformació i es converteix en un país d'immigració amb una rapidesa i una intensitat sense precedents a Europa. D'entre tots els fluxos amb destinació a Espanya, els marroquins són els que creixeran més i es converteixen en un dels principals col·lectius d'immigrants (Montoro-Gurich, 2017). A la dècada dels noranta, període d'explosió de la immigració a Espanya, van irrompre amb força els estrangers procedents d'Àfrica; fins aleshores la seva presència a Espanya era pràcticament inexistent, però a partir de llavors, després dels llatinoamericans van formar el grup més nombrós d'extracomunitaris. En el cas africà hi ha una gran desigualtat. Els marroquins representen les tres quartes parts dels africans residents a Espanya (717.416 el 2008 a 842.844 persones el 2013) seguits a gran distància per algerians i senegalesos, amb 57.807 i 51.909 persones, respectivament. En aquest període van trobar a Espanya una nova destinació laboral i residencial, assentant-se a la zona mediterrània i Andalusia, principalment per l'oferta de mà d'obra als sectors agraris i de la construcció. La població immigrant resident a Espanya des de l'any 2000 s'ha caracteritzat pel marcat caràcter econòmic, similar a les emigracions dels espanyols en el passat. Aquest increment va ser provocat primer pel notable augment registrat dels immigrants acollits al règim general i després, durant els anys 2007 i 2008, pels immigrants comunitaris provinents de les zones europees menys desenvolupades. De fet, la incorporació de Romania i Bulgària a la Unió Europea, des de l'1 de gener de 2007 i l'arribada de nombrosos contingents d'immigrants d'ambdues nacionalitats, ha incrementat significativament el pes relatiu dels residents estrangers adscrits al règim comunitari aquests anys (Valero-Matas, Coca i Valero-Oteo, 2014).

La immigració no és un fenomen nou a Catalunya. El nostre ha estat un país que ha recollit i incorporat al seu actiu com a nació migracions de procedències diverses. Per la seva proximitat

històrica i per la importància numèrica és obligat recordar l'arribada de la immigració procedent majoritàriament del sud d'Espanya, a partir dels anys seixanta i fins a mitjans dels setanta del segle XX. Tot i que menys conegudes, es poden recordar també algunes migracions internes que al llarg dels anys van anar despoblant algunes comarques del país, les pirinenques per exemple, per donar vida i activitat a d'altres que esdevenien receptores (Sánchez, 2004).

Val a dir, d'entrada, que les causes de l'arribada d'algú a una determinada societat (i, doncs, de l'abandonament del lloc d'origen) poden ser accidentals, sense que ni tan sols tingui sentit una contraposició objectiva entre la situació de partida i la d'arribada; en aquest cas, es pot afirmar que la immigració no és, objectivament, significativa. Pot haver-hi, però, causes de fons, directament vinculades a un estatus de partida que és viscut com a desfavorable, i que es poden resumir dient que l'immigrant és mogut per la voluntat de millorar les seves condicions de vida (en un sentit que no té perquè ser només estrictament material, sinó que pot ser també psicològic, polític, etc.) (Espona Arumí i Rosés Noguera, 2002).

Segons I Mateos (1998), Catalunya, destinació clau de les migracions interiors en la darrera dècada del franquisme, ha esdevingut un pol d'atracció de les migracions internacionals. Actualment, és la segona comunitat autònoma en nombre de permisos de treball a estrangers no comunitaris alhora que ha presenciada la consolidació de les migracions internes desenvolupades en dècades anteriors. Tenint present el perfil espanyol, la majoria d'estrangers residents a Espanya van arribar entre el 1990 i el 1991 (un 53%), aquest és el període on s'ubiquen els canvis claus, definit per una fase d'acceleració del creixement quantitatiu del nombre d'estrangers, i per l'establiment del futur marc jurídic. Pel que fa als moviments migratoris, Catalunya ha estat un cas específic perquè es distingia de les altres comunitats autònomes pel fet que la majoria eren expulsores de població, mentre que Catalunya atreïa població. Entre 1900 i 1980 Catalunya rep 2.350.000 immigrants procedents de la resta de l'Estat espanyol, de manera que, tres de cada quatre habitants, havien nascut en altres llocs de l'Estat espanyol. Malgrat tot, a partir del 1980 experimenta per primera vegada un saldo migratori negatiu a causa de l'impacte de la crisi econòmica i del retorn dels immigrants interiors a les seves zones d'origen en el context del reequilibrament de les regions espanyoles. Des d'aquesta època podem parlar també d'un model d'assentament comú amb altres zones del litoral mediterrani i de la comunitat autònoma de Madrid, caracteritzat per una immigració progressiva de treballadors procedents de països del Tercer Món, especialment de països amb què Espanya tenia vincles colonials com és el cas dels països llatinoamericans, el Marroc i les Filipines. La diferència clau entre aquesta nova immigració i l'interior és que la immigració actual no és una immigració massiva i que no està determinada per la incorporació de treballadors en una indústria expansiva amb necessitat de mà d'obra (com passava també als

països de l'Europa del Nord), sinó en els sectors més regressius o amb més dificultats de canvi tecnològic. Un dels canvis essencials en el model català i l'espanyol són les dades que aporta la regularització d'estrangers del 1991. Abans d'aquesta segona regularització, els treballadors del «Tercer Món»¹ eren lleugerament majoritaris en el conjunt de Catalunya (un 51%) a causa del seu predomini a Girona i Lleida, mentre que a Barcelona predominaven els del «Tercer Món». Malgrat tot, en considerar les sol·licituds de regularització, els treballadors del «Tercer Món» superen els del «Primer Món»², sobretot a les províncies de Lleida i Girona.

b. Exclusió social i integració

L'exclusió social

"La exclusión social alude a la imposibilidad de gozar de los derechos sociales sin ayuda, en la imagen desvalorizada de sí mismo y de la capacidad personal de hacer frente a las obligaciones propias, en el riesgo de verse relegado de forma duradera al estatus de persona asistida y en la estigmatización que todo ello conlleva para las personas y, en las ciudades, para los barrios en que residen"

Comissió de les Comunitats Europees, 1992

L'exclusió social és aquell procés pel qual es priva o es dificulta l'accés a una persona o col·lectiu als drets socials com són el treball, l'educació, la salut, la cultura, l'economia i la política, diferenciant als altres ciutadans i ciutadanes que sí que hi tenen accés (Jiménez, 2008).

Aquest concepte té el seu origen estretament relacionat amb les classes socials i els desavantatges socials, mentre en l'actualitat es destaca aquest com a un fenomen multidimensional amb causes en l'evolució estructural i sociocultural de les nostres societats. Consta dels següents factors:

- L'exclusió social té un factor multidimensional i multifactorial, on es veuen afectats aspectes laborals, educatius, culturals, socials, econòmics.
- També té una dimensió estructural, on aquesta té relació directa amb la creixent heterogeneïtat de les societats, que produeix el trobar-se dins o fora del sistema social.
- Aquesta es tracta d'un procés social, i no d'una situació estable, fet que afecta directament a les persones i els col·lectius en diferents moments del cicle vital.

¹ Conjunt dels països subdesenvolupats, o en vies de desenvolupament, la major part dels quals accediren a la independència política després de la II Guerra Mundial (TERMCAT,2023).

² Està format per tots aquells països que ofereixen unes bones condicions de vida i que cobreixen totes les necessitats dels seus habitants. Formen part tots els països desenvolupats i rics (Singla Pego).

- És una condició resoluble, ja que aquesta pot ser treballada des de l'acció social i les polítiques públiques.

Alguns dels factors destacats en els processos d'exclusió social és la dificultat d'accés al món laboral, a l'educació o a l'habitatge, la pobresa, etc.

El caràcter multidimensional i multifactorial del terme d'exclusió social sovint es relaciona amb la pobresa, factor que no comprèn la complexitat d'aquest. La pobresa fa referència a falta de recursos materials per a viure una vida digna segons els estàndards de la societat i el seu desenvolupament global, mentre que l'exclusió social fa referència al conjunt de situacions que porten a una persona a aquella fase, podent ser un dels factors d'exclusió la pobresa. La pobresa és una de les manifestacions de l'exclusió social. El gràfic 1 mostra les diferències destacades en els conceptes, fent-se així visible el caràcter estructural i col·lectiu de l'exclusió social.

Taula 1. Diferencias entre los términos de pobreza y exclusión social

Cuadro 1
Diferencias entre los términos de pobreza y exclusión social

Categorías de diferenciación	Pobreza	Exclusión social
Dimensiones	Unidimensional (económica)	Multidimensional (aspectos laborales, educativos, culturales, sociales, económicos,...)
Carácter	Personal	Estructural
Situación	Estado	Proceso
Distancias sociales	Arriba-abajo	Dentro-fuera
Tendencias sociales asociadas	Desigualdad social	Dualización y fragmentación social
Noción	Estática	Dinámica
Momento histórico	Sociedades industriales/tradicionales	Sociedades postindustriales/postmodernas
Afectados	Individuos	Colectivos sociales

Fuente: Elaboración propia a partir de Tezanos (1999).

Nota. Diferencias entre los términos de pobreza y exclusión social. Extret de "Aproximación teórica de la exclusión social: complejidad e imprecisión del término. consecuencias para el ámbito educativo.", Jiménez Ramírez, M., 2008. https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0718-07052008000100010&script=sci_arttext Copyright 2008 de SCIELO.

Si bé el terme d'exclusió va més enllà de les qüestions entorn la falta de treball o la dificultat en l'accés al mercat laboral, aquest constitueix el principal mecanisme d'exclusió social, mentre que la integració suposa l'accés a una feina. Això és degut al fet que es considera un motiu clau

l'exclusió entorn a l'esfera productiva, fent així que aquells que accedeixen a un treball desvaloritzador accepten l'exclusió social com a resultat de la falta d'accés al dret a la feina (Nair, 1997).

La integració social

La integració o inclusió social és el terme que s'entén com a l'oposat o l'alternativa de l'exclusió social. La integració ha de tenir com a principis la reivindicació dels drets legítims i propis de la ciutadania i que se'ls ha de reconèixer, tenint en compte que partim de la base que tothom ha de poder formar part del teixit social sense haver de canviar la ideologia particular de l'individu.

Quan parlem d'integració en termes d'immigració, es coneixen tres models d'integració (Gualba, 2001):

- L'assimilació

Aquest és un terme que va néixer als Estats Units el segle XX, i fa referència a un model de filosofia i organització social per a la uniformització de la societat. Aquesta consisteix d'un procés unidireccional on les minories (aquells/es excloses) han de desfer-se d'allò *distintiu* per copiar les formes de vida social i cultural de les majories de la societat.

Aquesta neix dels grans fluxos migratoris que pretenien l'homogeneïtzació cultural com a mètode per a fer desaparèixer les discriminacions a les minories. Aquest també s'ha vist com un model que respon a l'intent de prioritzar la de les majories enfront a les minories, de qui té més poder davant d'aquells que en tenen menys. Aquest també és un acte violent, ja que s'intenta imposar la cultura dominant, d'anul·lar-la, en lloc de treballar entorn la comunicació, intercanvi i la relació entre cultures.

- Melting pot o fusión cultural

Aquest model defensa la barreja cultural de les poblacions culturalment diferenciades que acabaran generant una nova identitat cultural. Aquesta barreja acabaria produint una societat nova al llarg de la història a partir de les aportacions de totes, tenint aquesta una visió positiva socialment, i sobretot fent responsable del procés d'integració a tota població, majories i minories.

Si bé aquesta idea inicialment sembla bona, se l'ha criticat per la seva visió també assimiladora, ja que aquest implica d'igual manera perdre la cultura d'origen. Aquest és del tot cert, tenint en consideració que mai hi haurà un intercanvi cultural en igualtat de condicions i que igual que l'assimilació la barreja implicaria l'oblit de la cultura i la identitat per generar una nova societat desitjada.

- **Pluralisme cultural**

Aquest fomenta el discurs entorn de la visió actual de les societats plurals o multiètniques. Així doncs, es treballa en aquest paradigma la defensa de la possibilitat per a conviure en harmonia societats de diferents ètnies, cultures, religions, llengües, etc. Tot valorant positivament la diversitat cultural.

Amb el model del pluralisme es preveia el treball pels conflictes que no són fàcils de resoldre deguts als valors incompatibles que ambdues societats conserven (minoritària i majoritària). El pluralisme és destacat per treballar-hi, tenint en compte que és dels pocs que prefereix el respecte a la diferència abans que l'eliminació forçada d'aquesta. Es promou des d'aquesta visió el respecte, reconeixement i reciprocitat entre cultures.

Així doncs, és important entendre aquest fenomen com a un procés d'adaptació i un aprenentatge de convivència personal, on la promoció social en espais on tota la ciutadania hi és participi és imprescindible (Narbona, L. M., 2022). Per a treballar en aquesta integració observem dos grans àmbits:

Aspectes materials:

1. **Mitjans de vida** → món laboral → sou, tipus de treball, tipus de contracte, ghetto laboral, condicions → possibilitat de subsistir
2. Lloc on es viu, **habitatge** → situació → perifèrics, ghettos, centre → barraquisme, pensió, lloguer, propietat, legal o no
3. Possibilitat de **promoció** → amb relació al món laboral → comerç o autoocupació
→ educació → adults, nens → escolarització, nivells assolits, edat d'escolarització, fracàs escolar
4. Aspectes **legals** (fonamental per la resta de condicions) → permís de residència (nivell de dificultat, facilitats), permís de treball, reunificació familiar, facilitat de documentació

Aspectes simbòlics:

- Menjar, música, futbol, participació local, xarxa de relacions = amistats → relacions, lloc d'origen, amb immigrants paisans, amb locals, amb veïns, llocs de relació
- Participació política i sindical
- Idioma relacional amb els amics
- Vestimenta

La integració social i qualsevol altra intervenció social només es treballa amb els ítems mencionats (educació, habitatge, etc.) podent millorar les situacions plantejades. Ara bé, la intervenció des dels aspectes simbòlics representa un problema ètic, on no s'hi hauria de fer intervenció social.

Si bé doncs l'exclusió social s'ha de visualitzar com a una imatge de la societat on un sector es troba exclòs i un altre integrat, s'ha de poder treballar per evitar aquells factors d'exclusió que deixen al marge de la ciutadania.

Jiménez (2008) destaca en el següent gràfic els principals factors de l'equilibri exclusió-integració tot tenint en compte factors laborals, econòmics, culturals, formatius, socio-sanitaris, espacial i habitatiu, personals, socials i relacionals i finalment de ciutadania i participació. Aquests, varia l'eix de desigualtat social en funció del sexe, l'edat o l'ètnia, procedència o lloc de naixement.

Taula 2. Principales factores del equilibrio “exclusión-integración”

Cuadro 2

Principales factores del equilibrio “exclusión-integración”

Ambitos	Factores de exclusión	Factores de integración	Ejes de desigualdad social
Laboral	<ul style="list-style-type: none"> • Desempleo • Subempleo • Temporalidad • Precariedad laboral • Falta de experiencia laboral • Sin cualificación laboral 	<ul style="list-style-type: none"> • Empleo indefinido o fijo • Estabilidad en el empleo • Experiencia laboral • Cualificación laboral 	Sexo Edad Etnia/procedencia o lugar de nacimiento
Económico	<ul style="list-style-type: none"> • Ingresos insuficientes • Carencia y/o dependencia de Seguridad Social y prestaciones sociales • Ingresos irregulares (economía sumergida) • Carencia de ingresos • Endeudamiento • Consumismo 	<ul style="list-style-type: none"> • Buen nivel de ingresos • Ingresos regulares • Diversas fuentes de ingresos • Cobertura de la Seguridad Social 	
Cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Pertenencia a minorías étnicas • Etnia/procedencia o lugar de nacimiento • Pertenencia a grupos de “rechazo” (cultural y político) • Elementos de estigma 	<ul style="list-style-type: none"> • Integración cultural • Perfiles culturales “aceptados” e integrados 	
Formativo	<ul style="list-style-type: none"> • Barrera idiomática • Analfabetismo o baja instrucción • Analfabetismo tecnológico • Sin escolarización • Fracaso escolar • Abandono del sistema educativo sin titulación básica 	<ul style="list-style-type: none"> • Conocimiento y dominio de lenguas extranjeras • Alto nivel de instrucción, posesión de cualificaciones demandadas • Formación continua • Dominio de las Nuevas Tecnologías de la Información y la Comunicación 	
Socio-sanitario	<ul style="list-style-type: none"> • No acceso al sistema y a los recursos socio-sanitarios básicos • Adicciones y enfermedades relacionadas • Enfermedades infecciosas • Trastorno mental, discapacidades u otras enfermedades crónicas que provocan dependencia 	<ul style="list-style-type: none"> • Cobertura de servicios sanitarios • Buen estado de salud, sin enfermedades ni adicciones, ni provocación de dependencia 	
Espacial y habitativo	<ul style="list-style-type: none"> • Carencia de vivienda particular • Dificultad para acceder a la vivienda • Vivienda con infraestructuras deficientes • Malas condiciones de habitabilidad (hacinamiento,...) • Viviendas en barrios marginales y zonas urbanas y/o rurales deprimidas • Entorno residencial decaído 	<ul style="list-style-type: none"> • Vivienda propia • Vivienda con infraestructuras adecuadas • Domicilio en zonas de desarrollo cultural y social • Residencia en zonas de expansión 	
Personal	<ul style="list-style-type: none"> • Variables “críticas” de edad y sexo (jóvenes y mujeres) • Minusvalías • Handicaps personales • Alcoholismo, drogadicción, etc. • Antecedentes penales • Enfermedades • Violencia, malos tratos, etc. • Débil estructura de motivaciones y actitudes negativas • Pesimismo, fatalismo • Exilio político, refugiados 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidad e iniciativas personales • Cualidades personales valoradas socialmente • Buena salud • Motivaciones fuertes • Optimismo, voluntad de realización • Facilidad de trato 	
Social y relacional	<ul style="list-style-type: none"> • Carencia y/o deterioro de vínculos familiares (conflictos o violencia intrafamiliar) • Debilidad de redes familiares (familias monoparentales) • Escasez, debilidad y/o carencia de redes sociales de apoyo • Aislamiento 	<ul style="list-style-type: none"> • Apoyo familiar • Intensa red social, amistosa y de relaciones • Pertenencia a asociaciones • Integración territorial 	
Ciudadanía y	<ul style="list-style-type: none"> • No acceso a la ciudadanía 	<ul style="list-style-type: none"> • Participación de los derechos y libertades 	

Nota. Diferencias entre los términos de pobreza y exclusión social. Extret de *“Aproximación teórica de la exclusión social: complejidad e imprecisión del término. consecuencias para el ámbito educativo.”*, Jiménez Ramírez, M., 2008. https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0718-07052008000100010&script=sci_arttext Copyright 2008 de SCIElo.

Com bé s'observa, es contempla per exemple la precarietat laboral o sense qualificació laboral com a factor d'exclusió, mentre que el treball fix o l'experiència laboral esdevenen un factor d'integració. Lligat a la participació i la ciutadania és destacat veure com el col·lectiu o persona exclosa no té accés a aquesta ciutadania o es troba restringit i sense participació política i social, mentre el factor integrador és on sí que hi ha participació dels drets i llibertats bàsiques.

Entre els pilars fonamentals que constitueixen la integració en la societat es destaquen factors com el treball, les xarxes familiars i socials, juntament amb la formació i el paper de l'educació. Aquest últim és de gran interès, ja que “encontramos determinados componentes del proceso educativo -ya sea la problemática del fracaso escolar, el abandono del sistema escolar sin obtener la titulación requerida, la transición que realizan los alumnos entre la escolaridad obligatoria y la postobligatoria, entre otros- que pueden contribuir y conducir a la aparición de una zona de vulnerabilidad que, en muchas ocasiones, desembocan en el desarrollo del fenómeno de la exclusión social. Por tanto, el sistema educativo puede incidir de alguna forma en la aparición de ese espacio de vulnerabilidad social que, con posterioridad, puede conducir a la exclusión social de otros derechos de ciudadanía garantizados a través del Estado de bienestar” (Jiménez, 2008).

c. Concepte de “generacions” d'immigrants

“No hay personas ilegales, sino acciones ilegales, como no hay inmigrantes de segunda generación: los hijos de inmigrantes son eso, hijos de inmigrantes, pero ellos ya no son inmigrantes ni de segunda ni de tercera generación, porque esos jóvenes no han emigrado de ninguna parte. Mantener la condición de inmigrante para los hijos es etiquetarlos y catalogarlos como colectivos marginados, porque el imaginario colectivo asimila inmigrante a persona con escasos recursos económicos. “

Navarro, 2015

En termes generals, la primera generació d'immigrants manté múltiples llaços amb els països d'origen mentre s'adapta a les societats d'acollida, desenvolupant un espai social transnacional interessant i complex (Montoro-Gurich, 2017).

La immigració extracomunitària que ha arribat a Espanya en les darreres dues dècades és bàsicament econòmica i de primera generació, formada per adults joves que busquen feina, però en aquest període ja s'ha format una segona generació de fills d'immigrants (nascuts a Espanya o alhora immigrants en la seva infància o adolescència) l'èxit professional dels quals serà la clau de la seva integració social (Real Instituto Elcano, 2019).

Segons Gavazzo (2013), en termes generals podem definir a una *generació*, segons la seva etimologia, des de la paraula del llatí que li dóna origen (*generatio*) que assenyalava l'acció de *generar*, de *produir*, és a dir, que remet a un fenomen de tipus biològic. *Generació* és la generació de vida: la fecundació i procreació; i les generacions, les diferents modalitats en què es compleix aquesta funció.

Tal com afirma Leccardi i Feixa, (2011) el concepte de generació es pot emmarcar en termes sociològics fent referència a Comte i Dilthey, dos autors del segle XIX que, malgrat les diferències en els seus enfocaments teòrics, van establir les bases per a reflexions subsegüents al segle XIX. Per tant, el concepte de generació es pot contemplar a la llum del pensament de Mannheim considerat el fundador de l'enfocament modern del tema de les generacions, passant breument per les idees d'Ortega i Gasset, i Gramsci, centrant-nos finalment en la teoria plantejada als anys noranta per Abrams (1982). Alhora, les generacions es podien considerar el resultat de les discontinuïtats històriques i, per tant, del canvi. En altres paraules, allò que configura una generació no és compartir la data de naixement la situació de la generació, que és una cosa «només potencial» (Mannheim, 1952) sinó aquesta part del procés històric que els joves de la mateixa edat-classe comparteixen (generació en si). De la mateixa manera, les noves generacions creen noves identitats i noves possibilitats d'acció. Per tant, les generacions sociològiques no se segueixen les unes a les altres sobre la base d'una cadència temporal reconeixible establerta per una successió de generacions biològiques. En altres paraules, no hi ha un temps normalitzat amb què mesurar o predir el seu ritme. En conseqüència, des d'un punt de vista sociològic, una generació pot durar deu anys, o pot durar diversos segles tal com va passar a les societats premodernes.

Mannheim (1990) va introduir el concepte de generació a les ciències socials com una eina per pensar els canvis culturals, però resulta també de gran utilitat per abordar la qüestió dels fills d'immigrants, com demostra Sayad (1994), per a qui tota generació és delimitada per la combinació de dos plans complementaris: un de diacrònic i un altre de sincrònic. En el primer, la qüestió és saber quan es produeix la successió d'una generació a una altra, quan es pot dir

que estem davant d'una de nova. En el segon, es tracta saber que (fet, esdeveniment, moment històric, etc.) defineix aquesta generació. Totes dues qüestions apunten al mateix interrogant: quins són els límits temporals d'una generació?

Tal com diu Bayona i Domingo Valls (2018), malgrat que aquestes aproximacions han estat molt criticades, ja que poden crear la sensació que els fills dels immigrants nascuts al país receptor continuen essent categoritzats incorrectament com a "immigrants", i que així, d'alguna manera contribueixen a estigmatitzar-los, la seva popularització dins i fora de l'acadèmia, i el seu poder analític.

Giró (2008) afirma que, quan ens referim a la segona generació, podem parlar d'un nombre considerable de nois i noies nascuts aquí, i que, per tant, són nacionals encara que fills d'immigrants. De la mateixa categoria són altres adolescents nascuts al país d'origen dels seus pares, però que van arribar a Espanya molt petits i per tant, gairebé no han conegut un altre entorn socialitzador que el de la societat d'acollida dels seus pares. També ens referim als arribats per efecte dels processos de reagrupament familiar.

Segons Borrego (2003), alguns autors que parlen sobre el concepte de "segona generació" reflexionen sobre aquesta, com per exemple tal com diu Zehraoui (1981: 229) creu que parlar de segona generació és "confondre una categoria institucional amb una noció sociològica". Costa-Lascoux (1989) i De Rudder (1997) consideren les diverses denominacions que les ciències socials han donat als fills d'immigrants poc clares, i Simon (2000:23) les qualifica d'aproximacions discutibles. Per la seva banda, Bourdieu (1999 a: 23) es pregunta: "com es poden considerar "immigrants" persones que no han "emigrat" de cap lloc i de les quals es diu, a més, que són de "segona generació"?"

Així doncs, i com es pot derivar d'aquest conjunt de categories entre els fills adolescents de la immigració, la diversitat està tan servida com quan parlem d'adolescències i d'adolescents, ja que no es pot generalitzar en cap cas ni uniformitzar els seus components. Per això cal que no s'utilitzin etiquetes com la de "segona generació", ni tan sols la d' "adolescents immigrants", ja que molts són nacionals de naixement o infància. També és imprescindible no confondre els grups, perquè d'aquesta manera creem i reforcem les dificultats i necessitats que cadascun té en el procés de construcció identitari i d'integració social (Giró, 2008).

L'ús de categoritzacions com són la de primera o segona generació són factors que perpetuen la condició de migrant dels i les nenes que han nascut al territori espanyol. Aquest, simplement esdevé un factor més per assenyalar les diferències entre els i les nenes o joves, cosa que pot en molts casos, provocar situacions de desigualtat. De fet, el fet de perpetuar la seva situació de migrant a través d'aquestes denominacions és una forma de continuar allunyant-los dels drets a la ciutadania que tenen.

“Què és el que fa que es consideri immigrants persones que mai no han immigrat? Què comparteixen els “immigrants de segona generació” amb els de la primera, i què els diferencia?” (Borrego, 2003)

d. La construcció identitària

“I és que per a un adolescent provinent de processos migratoris, al conjunt de crisis i tensions propis del seu desenvolupament biològic així com de la maduració dels seus caràcters físics, s'hi afegeixen les pròpies de la seva condició (imposada) en l'àmbit de les relacions familiars, socials i culturals, que si ja de per si entren en crisi en aquest període, es multipliquen en el cas dels adolescents fills de la immigració, ja que cal afegir les tensions pròpies de l'adquisició d'una identitat que ha de nedar entre dues aigües i valorar estils de vida i referents culturals diferenciats, distanciats i de vegades oposats. “

Giró, 2008

Tal com afirma Marcús (2011), en els darrers anys diverses disciplines van iniciar un procés de deconstrucció de la noció d'identitat com a integral i unificada. Des d'aquesta perspectiva, la identitat no es presenta com a fix i immòbil sinó que es construeix com un procés dinàmic, relacional i dialògic que es desenvolupa sempre en relació amb un “altre”. De caràcter inestable i múltiple, la identitat no és un producte estàtic l'essència del qual seria inamovible, definida d'una vegada i per sempre pel sistema cultural i social, sinó que és variable i es va configurant a partir de processos de negociació en el curs de les interaccions quotidianes. Autors com Cuche (1999), Taylor (1993), Hall (2003), Bauman (2003), Goffman (2001), Ortiz (1996) i Arfuch (2002a) consideren a la identitat una manifestació relacional: identitat i alteritat tenen una part comuna i estan en relació dialèctica. La identitat, doncs, és resultat d'interaccions negociades en què es posa en joc el reconeixement. Compresa d'aquesta manera, suposa tres nivells d'anàlisi: el reconeixement de si mateix, el reconeixement envers els altres i el reconeixement dels altres envers nosaltres. La manera com classifiquem i la manera com les maneres de classificar ens constitueixen, construeix els nostres cossos, les nostres maneres de pensar i d'actuar al món. Les identitats sorgeixen de la narració del jo, de la manera com ens representem i som representats. La identitat es construeix a partir de mecanismes d'autopercepció que s'inscriuen en el llenguatge, en l'encadenament del relat, en la manera de narrar-se a si mateix i en les formes de narrar l'entorn.

En aquest sentit, alguns autors consideren que part de la nostra identitat depèn de les situacions que hem hagut de fer front, ja que els diferents contextos exigeixen de nosaltres diferents manifestacions (San Martín, 2020).

Segons Barquín (2009), una part important de la identitat és precisament el sentiment de pertinença territorial. Sovint, si hem de definir la nostra identitat amb una sola paraula, ho fem amb la que designa aquesta pertinença.

La construcció de la identitat cal entendre-la com un procés, no innat, que es va forjant al llarg de la nostra vida i mai no acaba, i en què intervenen tant els elements propis de l'estructura social, com els nostres processos psicològics i interaccions de la vida quotidiana. Els fills d'immigrants es veuen sotmesos a terribles tensions originades per la disjuntiva entre mantenir-se fidels a l'origen, adaptar-se a la destinació, o finalment, marginar-se de les dues opcions a la recerca d'una identitat que se'ls apareix com un objecte de desig esquitxat d'arestes feridores i discriminadores. A més, han de suportar el dubte sobre si les seves dificultats tenen alguna cosa a veure amb haver emigrat (ells o les seves famílies), o ser adolescent i no pintar res, o pertànyer a col·lectius socials que tenen fortes dificultats en els processos d'incorporació social. L'entorn de les relacions interpersonals i grupals és l'escenari on s'assagen els diferents rols que acompanyen els diferents estatus que construeix l'adolescent sobre aquestes interrelacions. En el cas de l'adolescent fill d'immigrants, es dona una necessitat imperiosa de trobar un espai propi, un lloc on autoafirmar-se, demostrant i posant a prova les seves capacitats, i el millor àmbit per posar-les a prova és entre els seus iguals, encara que això porti alternança en els resultats obtinguts. La identitat necessita tant un sentiment de singularitat, una consciència d'irrepetibilitat, imprescindible per poder dir jo, com un sentiment de pertinença a un grup que ens permeti parlar de nosaltres. Aquesta necessitat de pertinença es pot concretar en diferents esferes; així pot existir un sentiment d'identificació amb aquells que pertanyen a la nostra família, o que tenen una mateixa cultura, una mateixa religió, un mateix llenguatge, o una mateixa ciutadania nacional. D'aquesta manera apuntem que si les dificultats d'identificació de l'adolescència són universals, els de l'adolescència migratòria encara són més grans, ja que han de bregar amb una doble manca de reconeixement de la societat d'acollida, o bé els tracta d'immigrants o estrangers com els pares, o bé ignora les diferències i els invisibilitza igualment (Giró, 2008).

Els fills i filles d'origen immigrant s'afronten a una realitat contradictòria on els impedeix trobar la seva pròpia identitat, ja que encara que hagin nascut aquí no són considerats en igualtat com les persones autòctones, i en els països d'origen dels pares són considerats estranys o bé estrangers. Encara que els joves d'origen immigrant hagin nascut a Espanya, s'han d'esforçar el doble per tal de visibilitzar i reconèixer la seva identitat i els seus projectes, ja que a nivell social els fills i filles d'immigrants afronten un camí ple d'obstacles i estereotips que recau sobre aquestes persones. També la falta de referents d'origen immigrant dificulta la construcció identitària d'aquests perquè la majoria es senten exclosos i fora del sistema que no mira des

d'una perspectiva equitativa i amb igualtat d'oportunitats per tothom, encara hi ha persones que tenen dificultats a l'hora d'estudiar y buscar feina, ja que segons la teva procedència o altres característiques que la societat no accepta, el camí serà més complex i amb obstacles.

Tal com diu El Aaddam (2022, pàg. 104): "Mientras todas mis compañeras de la universidad reían, yo pensaba en la pobreza en la que había vivido, en la desigualdad en la educación, en cómo me sentía en el colegio y en cómo el sistema me frenaba para llegar a donde he llegado."

6. Anàlisi de l'estat actual de la recerca

a. Abandonament escolar

"La taxa d'abandonament escolar reflecteix la mena de societat en què es produeix, no de la mena d'escola que té aquesta societat. "

Puig i Vilalta, 2015.

L'European Education Area (2021) defineix l'abandonament escolar com a un fenomen vinculat a l'atur, l'exclusió social, la pobresa i una mala salut, però, per altra banda, també hi ha múltiples raons per les quals algú pot deixar els estudis com són els problemes personals o familiars, les dificultats d'aprenentatge o una situació socioeconòmica fràgil, tot i que el sistema educatiu, l'entorn i les relacions amb la comunitat educativa també és un factor clau en parlar d'aquest fenomen.

Aquesta problemàtica s'anàlitz des d'una mirada social. Aquesta implica veure la problemàtica des d'una anàlisi col·lectiu i no individualista, allunyant els discursos culpabilitzadors que

responsabilitzen aquest fenomen als individus que ho pateixen. L'abandonament escolar no se cenyeix únicament a processos personals relacionats amb l'esforç, interès o ganes, ja que això no és suficient. Aquesta és deguda també a processos relacionals en contextos socials concrets, de manera que l'actuació sempre va dirigida a canviar el context per generar un canvi constant al temps, de crear estructures que suportin aquesta motivació per estudiar. Això sobretot s'ha de tenir en compte quan parlem de l'abandonament influenciat de les característiques sociodemogràfiques, ja que aquelles persones més vulnerables són sobretot qui encapçalen les llistes entorn el fenomen (Fernández et al., 2010).

El fenomen de l'abandonament escolar és una problemàtica que no només afecta escala individual amb la dificultat sociolaboral, sinó que és social i afecta la societat disminuint el nivell de productivitat i competitivitat nacional, però també afectant en l'equitat i la cohesió social. S'ha d'entendre com a una forma d'exclusió social, ja que com indica Tarabini (2017), aquesta és una pràctica que priva els continguts, les experiències i els aprenentatges que altres persones sí que hi tenen dret.

Per altra banda, l'abandonament escolar cal veure-ho com a un procés que molts cops està precedit per indicis per l'escola que són realment clars de la desvinculació com és amb l'absentisme escolar, la repetició de curs, els mals resultats acadèmics, etc. i no només això, sinó que també hi ha altres formes molt més desapercebudes com són els adolescents "que no molesten", els quals es van desvinculant per vies cognitives i emocionals.

L'abandonament escolar s'associa també al fracàs del sistema educatiu, estructura que demostra que no està basat a retenir els i les joves des de la motivació. L'àrea d'ensenyament, però, no és l'únic responsable de l'abandonament, perquè també hi té molt a veure el sistema productiu i la regulació de les relacions laborals, essent essencial treballar en el mercat laboral a banda de l'àmbit de l'ensenyament.

Tot i el treball de la Unió Europea per erradicar aquesta problemàtica social, segueixen havent-hi una gran diferència entre els diferents països, on afegeixen que les persones d'origen migrant, els homes joves i les persones provinents de zones rurals tenen més probabilitats d'abandonar els estudis abans de l'edat obligatòria d'escolarització.

Les dades ens demostren que la taxa mitjana d'abandonament escolar en la Unió Europea representa un 13,8% durant l'any 2011, disminuint fins a un 9,9% l'any 2020. Entre els països que més taxa d'abandonament escolar tenien durant l'any 2020 està Espanya encapçalant la llista amb un 16%, seguit de Romania amb un 15,6%, en comparació amb el país amb el percentatge més baix d'abandonament que és Croàcia, amb un 2,2%.

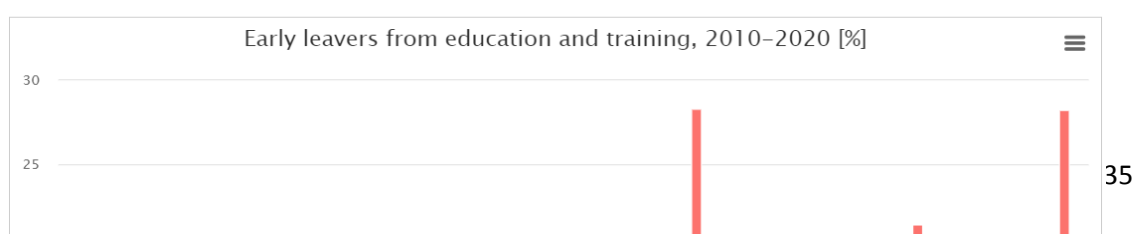


Figura 1. Early leavers from education and training. Extret de “*Education and training monitor 2021: Seven targets toward a European Education Area.*”, European Comission, 2021.
<https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2021/en/chapters/chapter2.html#ch2-4>

Copyright 2023 d'European Comission.

Les dades del gràfic demostren una gran disminució de la taxa d'abandonament escolar respecte del 2010, on s'observen diferents països amb disminucions de fins a un 10% de diferència en deu anys. El país amb una disminució més significativa és Portugal, on s'analitza una disminució d'un 20% en deu anys, així com Espanya demostra una disminució del 12% en el mateix període.

Aquestes disminucions dels percentatges no són més que el resultat del treball de les administracions i els centres educatius entorn la problemàtica de l'abandonament i aquells factors associats. Per aconseguir-ho, territoris com Portugal van implementar una nova versió de programes amb l'objectiu de reduir l'abandonament i fomentar l'èxit educatiu, però amb plans específics de millora on han tingut en compte àmbits com és el suport de millora a l'aprenentatge, la gestió i organització de les mesures d'agrupació, la prevenció de l'abandonament prematur, l'absentisme i la indisciplina i finalment les relacions entre escola, família i comunitat.

Per altra banda, les dades, entorn la superació de l'educació superior en persones d'entre 20 i 24 anys representa un 83,2% el 2018, augmentant a un 84,3% l'any 2020. Espanya es troba a bastants categories de diferència respecte a la mitjana europea, representant així un 72,7% l'any 2018 i un 75,9% l'any 2020.

Fent una anàlisi en més detall, entorn els grups vulnerables, la European Commission (2011) afirma que es troben les persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatòria. Basant-nos en la població estrangera comunitària, la mitjana europea d'abandonament escolar entorn la població autòctona representa un 8,8%, mentre pels estrangers comunitaris puja a un 19,9% o els extracomunitaris fins a un 23,3%. Aquestes dades representen un increment de més del doble que la població autòctona.

A Espanya les dades són semblants, representant un 16% d'abandonament escolar, però incrementant-se a un 31,2% pels migrants comunitaris i a un 28,5% els extracomunitaris (European Commission, 2021).

També és important destacar el paper del gènere en la qüestió de l'abandonament escolar. Observant el gràfic següent de l'evolució de l'abandonament escolar prematur a Espanya segons el sexe, s'observa com els homes són qui més deixen els estudis, essent així la diferència de més d'un 10%.

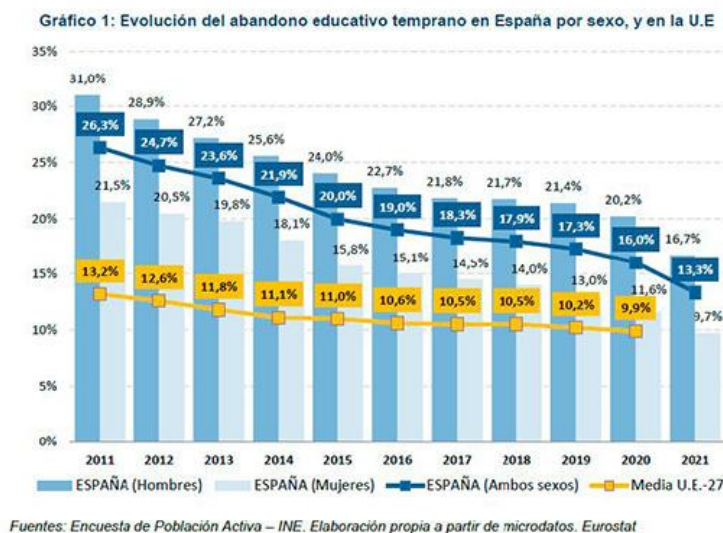


Figura 2. Evolució de l'abandonament educatiu prematur a Espanya per sexe, i a la UE. Extret del "La tasa de abandono educativo temprano descendió al 13,3% en 2021, la tasa más baja de la historia", de La Moncloa, 2022. <https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/educacion/Paginas/2022/280122-tasa-abandono-educativo.aspx> Copyright 2022 de la Moncloa.

Si bé els gràfics ja demostren la situació de l'abandonament escolar i les respectives dades, cal destacar que està sent treballat des de diferents àmbits per tal de ser reduït. Es van plantejar

reduir fins a un 10% menys de joves que han abandonat els estudis pel 2020 i fermament els països que més elevats nombres tenen ho han aconseguit. Per altra banda, també van adoptar una recomanació del consell els ministres d'educació entorn les polítiques per reduir l'abandonament prematur, es va crear un grup de treball que examina els exemples de bones pràctiques per intercanviar experiències, es va organitzar una conferència dedicada a polítiques públiques, etc.

La Comissió Europea també anuncia una "*Consecución del Espacio Europeo de Educación de aquí a 2025*" entorn les vies de l'èxit escolar, una iniciativa que pretén donar resposta als alumnes per arribar a un nivell bàsic de les capacitats bàsiques, reduir el nombre de joves que abandonen sense una titulació d'ESO i garantir el benestar dels alumnes a l'escola.

Catalunya

Catalunya actualment té un 16,9% d'abandonament prematur dels estudis, situant-se a un 3% més de la mitjana Espanyola, amb un 13,9% (Gencat, 2023). Segons el sexe, trobem que un el percentatge augmenta en un 19,5% en homes, mentre les dones se situen en un 14,2%, percentatge igual de significatiu que el 38,2% dels ciutadans que abandonen i tenen la nacionalitat de països de fora de la Unió Europea.

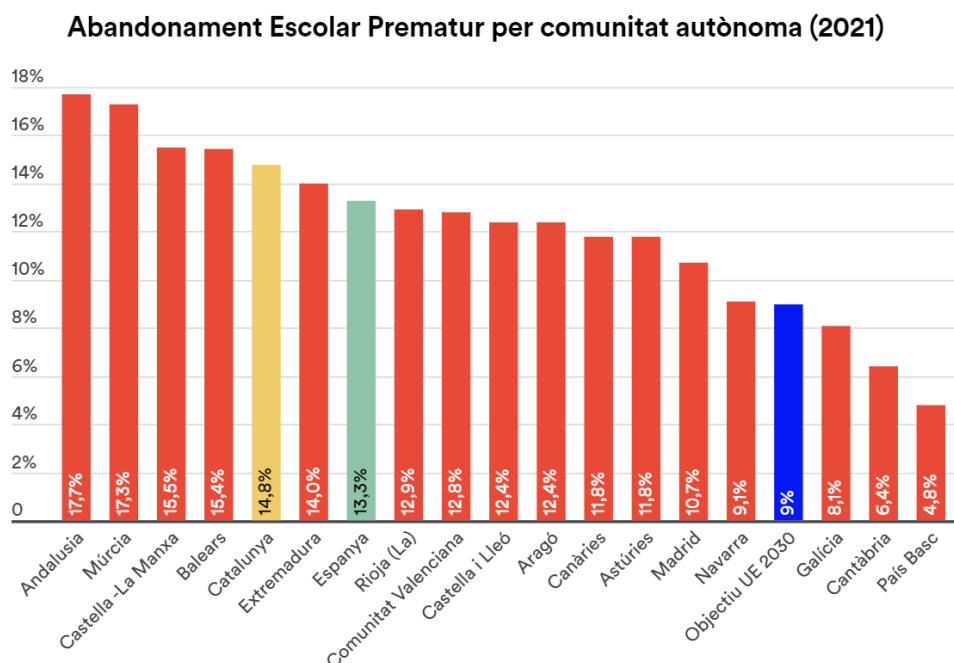


Figura 3. Abandonament escolar prematur per comunitat autònoma. Extret del "Què ens diuen les noves dades d'abandonament escolar prematur a Catalunya?", de Fundació Bofill, 2021.

<https://fundaciobofill.cat/blog/que-ens-diuen-les-noves-dades-d-abandonament-escolar-prematur-a-catalunya>

Copyright 2021 de la Fundació Bofill.

Com bé s'observa, Catalunya es troba en la cinquena posició en relació amb la classificació de comunitats autònomes segons el percentatge més gran d'abandonament escolar durant el 2021, fet realment preocupant tenint en compte el gran augment que hi ha hagut fins al 2022, on s'ha vist l'augment al 16,9%.

La qüestió de l'abandonament escolar a Catalunya es tracta treballant-hi des de la justícia i l'equitat social, ja que es tracta d'un tipus d'exclusió educativa que en un futur porta a la persona a un major risc de pobresa. Un exemple de treball per a la seva reducció és la decisió d'Educació per a reduir l'abandonament escolar prematur de Catalunya enfocant-se a millorar el treball en xarxa. Per fer-ho, es començarà a partir de l'any 2023-2024 a compartir les dades dels alumnes que s'han despenjat del sistema educatiu amb el municipi, per així poder els tècnics d'educació, serveis socials i instituts fer un treball conjunt per a fer plans propis de prevenció i actuació (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, 2023).

b. Dades de la immigració a l'aula

“La interculturalitat, en el nostre context, ha de deixar d'ocupar un lloc marginal a les escoles, per convertir-se en un eix transversal fonamental.”

Batanero, 2004

Segons l'Instituto Nacional de Estadística (2022), La població d'Espanya va augmentar en 182.141 persones durant la primera meitat de l'any i es va situar en 47.615.034 habitants. El creixement va ser degut a un saldo migratori positiu de 258.547 persones, que va compensar un saldo vegetatiu negatiu de 75.409 persones. La població resident a Espanya va augmentar en 182.141 persones a la primera meitat del 2022 i es va situar en 47.615.034 habitants l'1 de juliol del 2022. El creixement poblacional d'Espanya va ser degut a l'increment de la població de nacionalitat estrangera unit, en grau més baix, a l'increment de la de nacionalitat espanyola. Així, el nombre d'estrangers va augmentar en 172.456 persones durant el primer semestre, fins a un total de 5.579.947 l'1 de juliol del 2022. Aquest increment va respondre, majoritàriament, a un saldo migratori positiu de 258.306 persones, que es va veure reduït per les adquisicions de nacionalitat espanyola (que van afectar 105.639 persones, segons dades provisionals).

La taxa d'estrangeria d'Osona és del 16,4%, lleugerament superior a la de Catalunya (16,1%). Els municipis amb un major volum de població són els que concentren també més població estrangera; Vic un 29%, Manlleu un 24% i Torelló un 14%. Centrant-nos en Manlleu, el 63,1% de la seva població migrant és de nacionalitat magrebina, vint punts percentuals més que en el cas vigatà (24,26%). De manera paral·lela, més enllà de Ghana, país que es consolida en la segona posició en els diferents municipis objecte d'estudi, les nacionalitats romanesa (7,17%), colombiana (3,14%) i xinesa (2,24%) són les tres nacionalitats amb un major pes a la localitat manlleuena. El curs 2019-2020, curs del confinament per la Covid-19, la taxa de graduació neta dels alumnes que es graduen a 4t d'ESO³ (els graduats sobre els avaluats) és de 93,2% a Osona i de 92,7% a Catalunya. D'altra banda, la taxa de graduació bruta (graduats sobre matriculats) és mínimament més baixa: 88,1% en el cas d'Osona i 90,4% en el cas de Catalunya. Aquesta diferència entre les dues taxes entre Osona i Catalunya significa que a Osona l'abandonament dels estudis obligatoris en l'últim any és més elevat que a Catalunya. Així doncs, els alumnes que no acaben graduant-se de l'ESO a Osona és del 12,19% (6,9% abandonen i 5,2% no promocionen), en canvi, a Catalunya és de 9,05% (3 pp. menys). No obstant això, destaquem que dels alumnes avaluats, podem diferenciar que els que no promocionen a Osona (5,2%) són menys que els que no promocionen a Catalunya (6,69%), per la qual cosa és una dada positiva en l'àmbit de comarca. La reducció de l'abandonament dels estudis durant la fase d'educació obligatòria dona com a resultat una pujada en les matrícules en l'educació postobligatòria. L'evolució dels estudiants que decideixen continuar els seus estudis és positiva, a més també s'ha registrat un augment en els alumnes que decideixen matricular-se en CFGM⁴. Paral·lelament, el percentatge d'alumnes matriculats a batxillerat es redueix gradualment, per tant, podem concloure que cada vegada hi ha més joves que opten per realitzar una formació professional. En general, els darrers cursos mostren una millora tant en les taxes de graduació com en la taxa d'abandonament prematur dels estudis. Aquesta evolució positiva s'observa tant en els estudis obligatoris com en els postobligatoris, especialment destaca la millora en cicles formatius (Álamo, Azanay, Clusella i Vernis, 2023).

Taula 3. Distribució segons sectors educatius

Curs	Total									
	Infant de 3 anys	Infant de 2n cicle	Primària	Educació especial	ESO	Batxillerat	CFGM	CFGS	FP	Total
2021-2022	4.789	38.485	82.958	1.431	44.593	8.208	9.507	6.680	2.477	199.138
2020-2021	4.803	39.128	83.836	1.348	43.380	8.228	9.012	6.887	2.808	198.630
2019-2020	5.043	40.696	83.068	1.246	42.611	7.940	8.989	6.855	2.279	198.727
2018-2019	4.814	37.416	74.970	1.116	38.373	7.858	8.080	6.360	1.949	181.836
2017-2018	4.486	36.331	67.529	1.048	36.204	7.797	8.921	6.124	1.721	170.141
2016-2017	4.089	35.160	60.759	983	34.922	7.541	8.746	5.400	1.909	159.509
2015-2016	3.878	37.321	58.332	1.382	36.147	8.007	8.667	4.983	1.937	161.654
2014-2015	3.526	37.938	55.928	1.418	38.724	7.939	9.357	4.686	2.544	162.060
2013-2014	3.246	38.303	55.009	1.356	42.064	8.301	9.359	4.434	2.902	164.874
2012-2013	3.544	36.019	56.596	1.411	40.713	8.445	10.026	4.475	2.718	168.448
2011-2012	4.133	31.672	58.579	1.365	48.253	8.172	9.502	4.457	2.447	168.580
2010-2011	3.985	27.241	60.446	1.206	48.149	7.563	7.958	4.162	2.317	164.027
2009-2010	4.963	23.471	60.489	1.388	48.454	6.930	6.731	3.660	2.034	158.120
2008-2009	5.090	23.452	63.169	1.197	47.528	6.222	5.278	3.097	1.922	156.946
2007-2008	4.783	21.722	59.992	1.027	42.444	5.707	4.377	2.775	-	142.827
2006-2007	4.091	20.036	53.901	864	35.864	5.049	3.553	2.366	-	125.714
2005-2006	3.508	18.789	47.020	749	31.160	4.292	2.694	1.954	-	110.166
2004-2005	2.860	17.318	40.245	699	23.532	3.695	1.997	1.625	-	91.941
2003-2004	2.426	16.268	32.791	636	20.233	3.034	1.418	1.286	-	78.961
2002-2003	2.002	9.839	22.636	383	14.955	2.286	805	800	-	54.006
2001-2002	1.312	6.297	14.664	232	11.090	1.576	597	623	-	38.301

Nota. Distribució dels alumnes estrangers segons l'ensenyament que cursa. Extret del "Departament d'Educació: Alumnes Estrangers. Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'ensenyament", de Gencat, 2023. <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1> Copyright 2023 de la Generalitat de Catalunya.

Com es pot veure en la taula, veiem que a principis del segle XXI hi comença a haver en els centres educatius alumnes de procedència estrangera, on a partir de l'any 2005-2006 hi ha un gran creixement de fills i filles d'immigrants en els centres escolars, com que a finals del segle XX Espanya comença a haver-hi un gran creixement demogràfic en el país, sobretot en les grans ciutats com Barcelona i Madrid. Segons l'ensenyament, molts dels alumnes estrangers no s'apunten al primer cicle d'etapa infantil, tot i no ser de caràcter obligatori, l'any 2001-2002 hi ha un total de 1.312 persones que ho cursen, en canvi, al llarg dels anys es veu una gran transformació a partir de l'any 2008-2009 amb un total de 5.090 persones comença a haver-hi un gran creixement d'alumnes estrangers en el primer cicle d'etapa infantil.

Si ho comparem amb l'etapa del segon cicle infantil, hi ha gran presència d'alumnes estrangers, on a partir de l'any 2003-2004 fins a l'any 2021-2022 hi ha un gran augment d'alumnes estrangers, com que la població estrangera comença a arribar al país, sobretot a principis del segle XXI.

Taula 4. Distribució segons sectors educatius

Sector públic										Sector privat									
Habit de l'etapa	Infant de 3 anys	Primària	Educació especial	ESD	Basilese	CFGM	CFGS	PFII	Total	Habit de l'etapa	Infant de 3 anys	Primària	Educació especial	ESD	Basilese	CFGM	CFGS	PFII	Total
3.592	30.028	85.895	769	33.821	6.607	7.998	4.995	1.854	155.157	1.197	8.457	17.273	662	10.972	1.801	1.511	1.985	623	43.981
3.147	30.960	67.762	749	32.837	6.619	7.586	5.058	2.342	157.060	856	8.168	16.074	599	10.543	1.809	1.426	1.829	466	41.570
3.693	32.240	68.189	677	32.533	6.451	7.425	5.050	1.617	157.875	1.350	8.456	14.879	569	10.078	1.489	1.564	1.805	662	40.852
3.552	29.879	62.197	589	29.330	6.420	7.577	4.739	1.445	145.728	1.282	7.537	12.773	527	9.043	1.438	1.503	1.621	504	36.208
3.326	29.770	56.389	549	28.008	6.472	7.498	4.572	1.253	137.837	1.140	6.561	11.140	499	8.196	1.325	1.423	1.552	468	32.304
3.040	29.412	51.034	527	27.251	6.373	7.414	4.079	1.355	130.485	1.049	5.748	9.725	456	7.671	1.168	1.332	1.321	554	29.024
2.954	31.764	49.700	758	28.754	6.797	8.263	3.729	1.364	134.083	924	5.557	8.632	624	7.393	1.210	1.404	1.254	573	27.571
2.694	32.955	48.043	814	31.200	6.766	8.036	3.490	1.799	135.797	832	4.983	7.885	604	7.524	1.173	1.321	1.196	745	26.263
2.463	33.678	47.831	769	34.187	7.168	7.992	3.370	1.949	139.207	783	4.625	7.378	587	7.877	1.133	1.367	1.064	853	25.667
2.522	31.236	48.840	810	36.951	7.362	8.629	3.431	1.845	141.626	1.022	4.283	7.758	601	8.762	1.083	1.397	1.044	873	26.823
3.012	27.734	50.617	770	36.793	7.108	8.018	3.421	1.617	141.090	1.121	3.938	7.952	595	9.450	1.064	1.484	1.036	830	27.490
2.876	23.726	52.164	653	39.373	6.526	6.661	3.087	1.609	136.675	1.109	3.515	8.282	553	9.776	1.037	1.297	1.075	708	27.352
3.782	20.625	52.266	694	39.156	6.032	5.602	2.708	1.435	132.300	1.181	2.846	8.223	694	9.298	898	1.129	962	599	25.820
3.783	20.528	54.557	693	38.412	5.385	4.341	2.232	1.438	131.399	1.307	2.924	8.602	504	9.116	837	938	865	484	25.577
3.452	19.085	51.979	564	34.821	4.878	3.556	1.974	-	120.309	1.331	2.637	8.013	453	7.623	829	821	801	-	22.518
2.833	17.546	46.750	475	29.647	4.312	2.863	1.642	-	106.068	1.258	2.490	7.151	389	6.217	737	690	714	-	19.646
2.358	16.447	40.831	402	25.707	3.679	2.216	1.361	-	92.801	1.150	2.342	6.389	347	5.453	613	478	593	-	17.365
1.785	14.999	34.836	393	18.937	3.169	1.610	1.087	-	76.616	1.075	2.319	5.609	306	4.595	496	387	538	-	15.325
1.363	13.141	28.373	305	16.402	2.605	1.128	815	-	64.132	1.052	2.127	4.388	231	3.831	429	290	471	-	12.829
1.135	8.130	19.395	215	12.210	1.910	716	583	-	44.294	867	1.709	3.241	168	2.745	376	239	367	-	9.712
743	5.124	12.693	140	9.281	1.315	431	359	-	30.086	569	1.083	1.971	92	1.808	261	166	264	-	6.215

Nota. Distribució dels alumnes estrangers segons l'ensenyament que cursa. Extret del "Departament d'Educació: Alumnes Estrangers. Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'ensenyament", de Gencat, 2023. <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1> Copyright 2023 de la Generalitat de Catalunya.

Respecte al sector d'ensenyament, els alumnes estrangers opten per escolaritzar als seus fills a les escoles públiques, es pot veure que a Primària és l'etapa amb més persones escolaritzades amb un total de 12.693 persones l'any 2001-2002, on al llarg dels anys comença a haver-hi una

gran transformació a partir de l'any 2005-2006 els alumnes estrangers augmenten amb un total de 40.631 en el sector públic, mentre que el sector privat amb un total de 6.389. Si comparem entre els dos sectors, veiem que el públic té més alumnes estrangers que el sector privat, ja que la majoria d'alumnes no poden afrontar el cost socioeconòmic d'un centre educatiu de caràcter privat i altres indicadors com poden ser: el context sociodemogràfic, socioeconòmic, familiar, personal i entre altres factors que condicionen el tipus d'escolarització dels alumnes estrangers. Cal destacar que els alumnes d'origen estranger un cop finalitzen l'ESO, a partir de l'any 2001-2002 la majoria s'apunten a cursar Batxillerat amb un total de 1.315 persones en el sector públic, mentre que en el sector privat el nombre és més baix amb un total de 261 persones. A partir de l'any 2004-2005 en el sector públic es veu l'increment d'alumnes estrangers en cursar Batxillerat amb un total de 3.169 persones, en canvi, els cicles formatius en el sector públic comencen a haver-hi més presència a partir de l'any 2008-2009 amb un total de 4.878 persones. Si comparem entre els dos sectors, el sector privat presenta xifres més baixes sobretot en els PFI on a partir de l'any 2008-2009 és quan es comença a veure els alumnes d'origen estranger en les aules amb un total de 484 persones, mentre que en el sector públic cursen PFI 1.438 persones en aquest any. Igual que l'educació especial, perquè a partir del segle XXI comença a haver-hi alumnes estrangers en aules d'educació especial, on predominen en el sector públic amb un total de 140 persones, mentre que en el sector privat només hi ha 92 persones.

Actualment, en l'any 2021-2022, en el sector públic, un cop finalitzen l'ESO hi ha més persones que cursen CFGM (Cicles Formatius de Grau Mitjà) amb un total de 7.996 persones que en el sector privat amb un total de 1.511 persones, tot i que en el sector privat hi cursen més CFGS (Cicles Formatius de Grau Superior) amb un total de 1.685 persones, ja que a partir de l'any 2010-2011 hi ha un gran augment significatiu de persones amb un total de 1.075.

Les escoles més demandades esgoten ràpidament la seva disponibilitat de places, mentre que les que estan en un nivell baix de les preferències dels pares, que reuneixen l'alumnat socioeconòmicament més vulnerable o minoritari, mantenen un alt nombre de places vacants. Aquestes escoles es van ocupant posteriorment amb els alumnes que no han estat admesos en què compten amb una gran demanda i amb estudiants que s'han incorporat al centre una vegada iniciat el curs escolar, com passa sovint amb l'alumnat estranger. Moltes famílies d'immigrants prefereixen escolaritzar els seus fills en centres públics, a causa de la seva gratuïtat, ja que en els privats concertats, tot i ser gratuïts, «es veuen pressionats» a fer altres aportacions econòmiques (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).

Taula 5. Distribució segons àrees geogràfiques

Generalitat de Catalunya Departament d'Educació									
A.14.05 Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'àrea geogràfica									
Distribució segons àrees geogràfiques									
Cursa	Total	Resta de la Unió Europea			Resta d'Àfrica	Amèrica del Nord	Amèrica Central i del Sud		Àsia i Oceania
		Reste de la Unió Europea	Magrib	Amèrica del Nord			Amèrica Central i del Sud		
2021-2022	199.127	33.644	11.385	60.875	13.213	1.061	49.243	29.706	
2020-2021	202.737	34.501	11.459	62.794	13.085	1.000	50.347	29.551	

Nota. Evolució del nombre d'alumnes estrangers de règim general segons la procedència geogràfica a què pertanyen. Extret del "Departament d'Educació: Alumnes Estrangers. Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'àrea geogràfica. Distribució segons àrees geogràfiques." , de Gencat 2023. <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1> Copyright 2023 de la Generalitat de Catalunya.

En relació amb els alumnes de nacionalitat estrangera segons l'àrea geogràfica, veiem que les dues nacionalitats d'estrangers que predominen en el territori espanyol són Amèrica Central i del Sud amb un total de 49.243 de persones l'any 2021-2022 i el Magreb amb un total de 60.875 persones l'any 2021-2022, una de les raons per les quals emigren a Espanya és per les oportunitats laborals, proximitat geogràfica i lingüística, i altres factors. També hi ha altres nacionalitats que comencen a aparèixer a principis del segle XXI com és un bon exemple la resta d'Àfrica amb un total de 13.213 persones, l'Àsia i Oceania amb un total de 29.706 persones i resta de la Unió Europea 33.644 persones. La nacionalitat que no predomina tant a l'estat espanyol és l'Amèrica del Nord amb un total de 1.061 persones l'any 2021-2022.

La veritat és que la presència a les aules d'alumnes que pertanyen a minories ètniques ja és una realitat, que ha de ser considerada com una cosa significativa per part de tots els agents educatius, des de les autoritats, fins als mestres en formació. Ja no n'hi ha prou amb cercar solucions puntuals a problemes específics que es vagin presentant sobre la marxa. La situació actual ha de canviar la manera de pensar de totes les persones que es dediquen a l'educació, per passar a considerar que la interculturalitat és una realitat, que sempre ha de ser present en els processos educatius, i que no es pot desenvolupar un projecte educatiu sense tenir en compte la presència d'alumnes pertanyents a minories ètniques (Batanero, 2004).

c. Relació entre abandonament escolar i la immigració

"L'èxit acadèmic no depèn de la nacionalitat sinó de cada persona, de la seva motivació i expectatives, de l'acompanyament familiar, del seu context i, també, del potencial del centre."

Generalitat de Catalunya, 2018

Puig i Vilalta (2015) afirmen en l'anuari de l'abandonament escolar del 2015 que hi ha una estreta relació entre ètnia i abandonament, ja que ha quedat demostrat que els immigrants de primera generació presenten taxes d'abandonament significativament més elevades. També el nivell socioeconòmic de les famílies té una relació directa amb l'abandonament, perquè les dades demostren que aquest és més freqüent entre els alumnes que provenen de famílies de nivells sociolaborals baix.

Hi ha una gran presència d'alumnat immigrant als nivells d'escolarització obligatòria, sobretot a primària, un abandó més gran que els autòctons a secundària, i un descens considerable d'alumnat als nivells no obligatoris (Educació Infantil, Batxillerat, Formació Professional i Universitat).

Els immigrants solen tenir més autonomia econòmica, s'incorporen abans al món del treball (els llatinoamericans són els que s'incorporen més aviat) i s'independitzen abans de la família. La incorporació al mercat de treball és l'objectiu primordial de l'aposta migratòria i de les expectatives, i la formació queda molt desplaçada. De fet, perllongar l'educació més enllà del període obligatori suposa un gran esforç per a les famílies immigrants i és percebuda com un obstacle per a la realització del projecte migratori tant familiar com a propi. Els joves immigrants planifiquen menys el futur i viuen en un present continu, on les possibilitats d'elecció són menors i la disponibilitat per a l'ocupació és més gran; per això són més proclius a ocupar feines menys qualificades i amb pitjors condicions, i a perpetuar-se en aquest tipus de feines, en què la mobilitat laboral és mínima (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).

Tal com afirma Tarabini (2017), una menor confiança es tradueix en unes relacions professorat-alumnat menys properes i menys basades en el suport o l'ajuda. La manca de confiança del professorat en les capacitats de l'alumnat per assolir els requisits acadèmics i de conducta establerts es tradueix, alhora, en una rebaixa del nivell. És com un peix que es mossega la cua, i la reproducció de la desigualtat està servida. La necessitat d'introduir noves maneres d'interrogar-se sobre el fracàs i l'abandonament, capaces d'entendre els perquès de la desafecció escolar més enllà dels discursos mediàtics i alarmistes que emmarquen el tema en una imatge generalitzada i estereotipada de la joventut desmotivada i caracteritzada per la pèrdua de la cultura de l'esforç.

Aquesta «nova mirada» no només necessita investigar les raons que fan servir els joves per explicar per què deixen l'escola, sinó que implica endinsar-se en l'anàlisi de com construeixen les seves subjectivitats i de com es desenvolupa la seva experiència escolar. Per endinsar-se en aquestes apropiacions és fonamental analitzar com s'articula la seva identitat com a estudiant amb les seves identitats de classe, gènere, ètnia, raça o edat, entre d'altres, preguntant-se per algunes de les qüestions següents: quin sentit té l'educació per a nois i noies de diferent origen

ètnic i social? Com es configuren i desenvolupen les seves experiències escolars durant l'escolarització obligatòria? Per combatre les arrels del fracàs i l'abandonament escolar és imprescindible fer una crida decidida a favor de les polítiques i les pràctiques de subjectivitat. Només des d'aquí es podrà aconseguir que les escoles trenquin els determinismes socials. I parlar de polítiques de subjectivitat implica assumir, que cada alumne aprèn de forma diferent i que, per tant, cal articular ofertes formatives, pràctiques pedagògiques i curriculars i models relacionals que tinguin en compte les seves necessitats i particularitats i que s'estructurin a partir d'aquestes necessitats.

El professorat tendeix a creure que l'alumnat de més estatus socioeconòmic té millors resultats, és més talentós i s'esforça més que els estudiants de baix estatus socioeconòmic. I si això és així és precisament per com es construeix la imatge de "l'alumne ideal" prenent com a model l'alumnat de classe mitjana. Les expectatives negatives del professorat en relació amb l'alumnat de baix estatus socioeconòmic són especialment fortes al cas dels nois, mostrant la relació intrínseca entre classe social i gènere en la construcció d'expectatives docents. No es tracta només que el professorat confii menys en les possibilitats d'èxit de l'alumnat de baix estatus socioeconòmic, sinó que a més a més, se sent menys responsable del seu aprenentatge, considerant que el seu èxit o fracàs escolar està en certa manera fora del seu control (Tarabini, 2015).

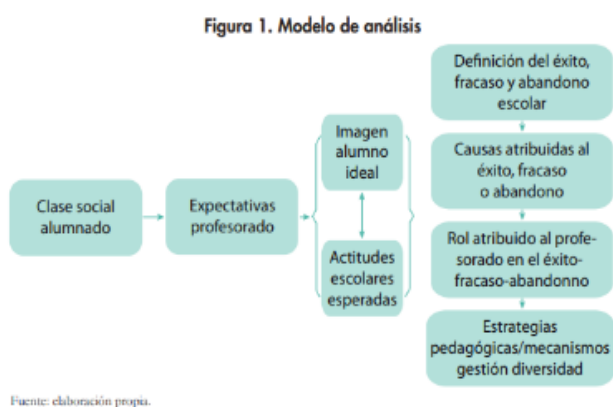


Figura 4. Model d'anàlisi on es centra en la configuració i transmissió d'expectatives dels docents. Extret de "La meritocràcia en la mente del profesorado: un análisis de los discursos docentes en relación al éxito, fracaso y abandono escolar.", d' Aina Tarabini 2015. <https://ojs.uv.es/index.php/RASE/article/view/8389/7982> Copyright 2015 de Aina Tarabini.

Com bé s'entenen amb l'estatus socioeconòmic, l'estructura social està íntimament relacionat amb l'educació, puix que aquesta depèn de l'educació per a la transformació social. Degut a aquesta importància associada a l'educació, les escoles són i han de ser un espai de treball multicultural lluny dels prejudicis i les discriminacions.

Per altra banda, trobem a autors com Navarro (2015) que afirma que ser immigrant no és cap categoria educativa, ja que les capacitats dels alumnes no estan determinades pel seu origen o cultura de pertinença, ja que la immigració o l'origen immigrant no és ni ha de ser un problema escolar. A més a més, afirma que el factor que realment afecta directament en l'educació dels migrants és més aviat les condicions socioeconòmiques que afecten els processos i resultats en el sistema educatiu.

d. Primeres aproximacions a la discriminació:

i. El terme de racisme i racialització

Contextualització entorn el racisme

El concepte de racisme neix a partir de la creença de l'existència de la raça, és a dir, la creença de l'existència diferències biològicament distintives en l'ésser humà, on cada grup té les seves característiques físiques, socials i intel·lectuals.

L'ètnia es refereix a una forma d'identificació de la col·lectivitat humana a partir d'antecedents històrics i un passat comú (Torres i Bolis, 2007). Aquest terme s'utilitzava anteriorment per fer referència a nacions, però a la vegada s'utilitzava associant-ho a allò *salvatge, poc desenvolupat* o *tribal*. Actualment, aquest terme es relaciona amb les diferències culturals.

Per definir el racisme ens basem en la discriminació basada en el concepte social de raça, de manera que en parlem des de l'existència de races com a terme social i no biològic. Aquest prové dels conceptes colonials que han estat socialitzats per dividir-nos en diferents grups a partir de certes característiques en comú (negres, blancs, asiàtics, indígenes, sudasàtics, americans, etc.). S'ha d'entendre el racisme com a una opressió sistemàtica, institucional i estructural que es va heretar de la jerarquia racial que va regir durant segles després d'inventar-se el concepte de raça el 1580 (Afroféminas, 2021).

Aquesta definició deixa clar que la violència que representa el racisme es dona a persones concretes pel fet de ser-ho (persones negres, immigrants, asiàtiques, etc.) com a conseqüència de l'existència d'un sistema d'opressió on unes persones mantenen un privilegi obtingut de l'opressió.

La Generalitat de Catalunya, en un informe sobre la Percepció dels Catalans sobre la immigració (2012) teoritza entorn l'existència de diferents tipus de racisme:

- **El racisme biològic:** aquell que accepta que existeix una diferència biològica amb diferències innates, on la barreja degenera la raça.
- **El racisme simbòlic:** és aquell subtil i indirecte de resistència al canvi de status quo racial d'odi antinegre a partir de sobreentesos, supòsits i afirmacions implícites.

- **El racisme modern:** és l'evolució del simbòlic, on hi ha un rebuig per raons no racials, amb un sentiment d'amenaça basat en el grup, microagressions indirectes, etc.
- **El racisme aversiu o de prejudici subtil:** aquest prové de l'exageració de les diferències culturals dels grups ètnics davant les diferències genètiques.

El terme de racialització⁵

Racialització és un terme que sorgeix a finals dels anys trenta per fer referència al procés social de categorització de les persones, grups socials, cultures i ètnies. Aquest s'entén com a un constructe social basat en la identificació, distinció i diferenciació dels humans segons la imatge, cultura, llengua, regió, etc. (Campos, s.d.).

Aquest concepte ha estat motiu de debat durant un temps, arribant a la conclusió que el terme s'ha d'entendre des de la història i les relacions socials. És una forma de categorització racial, entenent-lo com a un procés involuntari i social pel qual a algú se li assigna una raça.

Tot i ser un terme que generalment s'utilitza per a aquells i aquelles que experimenten racisme, és un procés que tothom travessa, amb la diferència que algunes persones són racialitzades com a superiors, i altres com a inferiors. Una persona que adopta un tret de persona racialitzada no la converteix directament en racialitzada (Boukharsa, 2022).

Així doncs, en ser un fet que afecta directament a les persones que pateixen racisme, durant els darrers anys s'ha anat adoptant socialment com un concepte que engloba la situació de racialitzada inferior per tal de reivindicar la valia de les persones negres, gitanes, asiàtiques, etc.

La discriminació i el racisme

Cal reflexionar detingudament sobre el concepte de discriminació, les causes que produeixen aquest fenomen des d'una perspectiva social i individual i les seves conseqüències. Defineix la discriminació com el conjunt de pràctiques institucionals, socials i individuals que neguen la igualtat d'oportunitats i de tracte a col·lectius per les condicions particulars, atemptant contra la justícia social mitjançant la negació dels seus drets fonamentals (Neubauer Esteban, 2021).

A les aules espanyoles (incloent-hi tots els nivells i modalitats formatives excepte les universitàries) hi havia al curs 2020/2021 un total de 848.513 alumnes estrangers, un percentatge que suposa el 10,32% del total, segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE, 2021). A aquestes xifres caldria sumar-hi els estudiants, fills o nets d'immigrants que, de vegades, pateixen les mateixes discriminacions per les quals van passar les seves famílies, així com persones d'ètnia gitana o d'altres minories. Allò que a priori podria ser una oportunitat per construir una societat diversa i plural, a la pràctica es converteix moltes vegades en un

⁵ En el present treball, pot ser que s'utilitzi el terme racialització amb aquest criteri.

problema per la manca de formació dels docents, els estereotips, la racialització i, en última instància, pel racisme (UNIR, 2022).

Segons la Generalitat de Catalunya (2018), les actituds de discriminació per motiu d'origen ètnic, racial o nacional que es donen a la societat poden també donar-se en els centres educatius. Les conductes de discriminació directa que poden experimentar adolescents i joves en els centres són el menyspreu, la infravaloració, els insults i burles, la negació de favors, l'exclusió, les amenaces i agressions físiques, la intimidació i l'assetjament. Seguidament, els fills d'immigrants a Espanya pateixen episodis de discriminació semblants a la resta d'alumnes. Des dels centres educatius, cal abordar el racisme preventivament per desfer els estereotips, posar en evidència els prejudicis envers persones i grups, i evitar els comportaments racistes. Per això, cal promoure l'educació intercultural com a resposta pedagògica a l'exigència de preparar a la ciutadania perquè pugui desenvolupar-se en una societat plural i democràtica.

Tal com afirma Garcia Garcia (2012), la legislació sobre estrangeria estableix el dret dels menors immigrants a l'educació (art.9 de la Llei 4/2000) però el reconeixement d'aquest dret es mostra insuficient per garantir el seu accés efectiu a l'educació en igualtat de condicions. Espanya té un sistema educatiu relativament comprensiu, que persegueix la igualtat educativa mitjançant l'aplicació d'un sistema únic per a tots els alumnes. Tot i això, aquest sistema educatiu està travessant per una tensió fonamental entre les dues visions tradicionals de l'educació: la liberal conservadora, que enfoca l'educació primant la llibertat dels pares per escollir el tipus de centre, acceptant un major grau de diferenciació entre patrons d'escolarització, i la socialdemòcrata, que entén l'educació com un dret social i que es plasma en un major èmfasi en la igualtat i la comprensibilitat.

A Espanya, el dret a l'educació de l'alumnat estranger està recollit a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers, modificada per la Llei orgànica 2/2009, d'11 de desembre; també a la Llei Orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de Qualitat de l'Educació (LOCE), que no va arribar a entrar en vigor, a la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE) i a l'actual Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE). Aquestes lleis garanteixen per a l'alumnat estranger una plaça escolar a les etapes obligatòries, independentment de la seva situació administrativa a Espanya (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).

La manera com l'alumnat immigrant s'integra als centres educatius repercuteix en el seu aprenentatge, en la comunicació amb els companys i en el seu desenvolupament personal i social. La manera de relacionar-se entre els diferents grups ètnics d'immigrants i l'autòcton i els seus prejudicis ètnics racials indiquen que l'escola no és una institució igualitària i integradora. En alguns centres on hi ha una concentració elevada d'immigrants, la participació i la

col·laboració amb la família és inexistent o molt poca. No solen utilitzar cap de les vies institucionals de participació i de presa de decisions (associacions de mares i pares i Consell Escolar). Entre les causes que dificulten la comunicació i la participació de la família a l'escola podem assenyalar: a) les barreres lingüístiques (coneixement insuficient o nul de la llengua i dificultat per tenir a les escoles serveis de traducció); b) barreres socioeconòmiques: condicions de vida precàries, horaris de treball no compatibles amb l'escola, nivell educatiu insuficient per ajudar els fills i escassa motivació per participar en l'escola en no ser-ne la prioritat; c) barreres culturals: diferències entre els dos sistemes educatius (mètodes educatius, valors, personal, horaris, avaluació...) i entre els dos sistemes de valors (tipus de família, autoritat, disciplina...); i d) barreres institucionals: dificultat per percebre el professorat com a persones competents, per considerar l'escola com un lloc accessible i per comunicar-se amb els professors (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).

Seguidament Handri (2008), comenta que les segones generacions d'immigrants s'han d'enfrontar a dificultats per mantenir l'equilibri entre la cultura d'origen i la d'acollida i obtenir l'acceptació social que aplaní el terreny de la integració.

El col·legi pot ser un espai d'integració tant com d'exclusió. De fet, i tornant al que ja hem assenyalat anteriorment, hi ha grups de més acceptació per part dels nadius, com els alumnes procedents de Llatinoamèrica, gràcies al denominador comú de l'idioma i la religió, i grups que experimenten cert grau de rebuig, com és el cas del grup representat per magribins i africans.

La primera discriminació a què s'enfronten aquests joves de segona generació se situa, doncs, al medi escolar. El fracàs escolar sol afectar-los amb més freqüència que la resta d'alumnes i, el col·legi, per a un alumne amb dificultats, és el lloc on li remetent la imatge de si mateix, desvaloritzada. Hi ha un fenomen que ja s'ha anat observant a països de més tradició pel que fa a recepció d'immigrants i que ha començat a manifestar-se a Espanya que consisteix a evitar l'ingrés de nens autòctons a centres escolars amb gran índex d'estrangers, a causa de la creença que aquesta presència obstaculitza el bon desenvolupament de l'ensenyament. Per tant, la guetització espacial no troba una espai en l'escolarització i sí una consolidació del reagrupament per origen social i ètnic, cosa que està als antípodes del propòsit d'integració.

Tot i això, aquest procediment obstaculitza l'ascens social al qual aspira la segona generació i produeix un sentiment de frustració professional que s'afegeix al d'aïllament espacial anteriorment assenyalat, brou de cultiu per augmentar la marginació i la radicalitat de posicions davant del que és considerat com un rebuig i que, de vegades, desemboca en manifestacions de violència.

Per altra banda, l'escola té la funció de formació intel·lectual, però també la de formació social, on s'ensenya als i les nenes les pautes culturals, les quals sempre estan determinades pel

pensament de la societat segons el context. Així doncs, les institucions educatives són també partícips de la reproducció social, el que també comporta la reproducció dels pensaments discriminatoris.

També trobem per l'altra banda l'androcentrisme, és un dels prejudicis més antics, perquè aquest es troba en el pensament científic, filosòfic, religiós i polític, el qual és molt antic i molts cops porta a pensar que és l'única manera de veure les coses, si no l'única (Moreno, 2000). Aquesta discriminació per motius de gènere es van reproduint a través de comportaments que veiem en els referents i la imitació d'aquests, i aquí és on neix el sexisme, les diferenciacions dels rols de gènere discriminatoris, etc. doncs aquí ho reproduïen, però les persones afectades també ho assimilaven com a la norma, l'expectativa. Aquesta es veu de forma gràfica en els patis escolars.

Així com el racisme, doncs, la discriminació per motius de gènere es reproduïx i també es donen en l'àmbit educatiu i tenen efecte en l'abandonament escolar. Si bé en aquest cas moltes dones aconseguïen arribar a l'educació superior, en l'esfera pública aquesta continua sent invisibilitzada, doncs segueix sent més freqüent que els altres càrrecs els ocupin els homes. En relació amb l'abandonament escolar, tot i la perspectiva androcèntrica de l'educació, l'índex d'abandonament escolar és menor per gairebé un 10% de diferència entre les dones.

7. Aspectes ètics de la recerca

Es defineix l'ètica com a la cerca o el judici de la manera correcta de ser o actuar (Badiou, 2004). Aquesta, aplicada als treballs d'investigació, fa referència a la consciència ètica que hem de tenir, els valors i a la cura de les dignitats de les persones implicades dins el procés de realització del treball.

La investigació amb persones comporta conflictes de caràcter ètics. En aquest cas, per a treballar des d'una base ètica ho hem fet a partir de la classificació que fa Osorio (2000) a respectar els següents principis ètics:

1. El **principi de respecte a les persones**: aquest implica a no causar cap dany a les persones implicades, respectant la seva vida i integritat física, així com l'autonomia, on la persona investigada té la capacitat d'ús de la seva capacitat de decisió.

A la pràctica significa no compartir informació que s'hagi explicitat com a personal i intransferible o anònima i irreconeixible. També inclou no obligar en cap moment a respondre ni fer res que la persona no vulgui fer o dir.

2. El **principi de beneficència**: aquest és el deure que tenim les investigadores de buscar el benefici d'ell o ella, reduint els danys. Amb aquest treball això es fa a partir de l'anonimització de tot allò que pugui identificar i perjudicar a alguna persona física.

Per garantir-ho, tots els implicats en la recerca, a l'hora de fer entrevistes, s'informen els drets que tenen i ens firmen conjuntament un consentiment informat.

3. El **principi de justícia**: aquesta és la voluntat de donar a cadascú allò que li pertoca. En aquest cas, el treball de recerca està enfocat a la justícia social, ja que es pretén investigar una cosa, i en un futur, treballar per millorar-ho.

Per altra banda, aquest principi també fa referència al fet que, tota la cosa investigada serà analitzat només amb per la finalitat d'investigació científica. També se'n farà un retorn a les persones, centres o institucions implicades si així ho desitgen, com a mètode d'agraïment i devolució.

8. Justificació de la perspectiva metodològica de la recerca

Aquesta recerca pretén conèixer i analitzar els factors que porten als fills i filles d'immigrants a l'abandonament escolar, per tal d'identificar els factors i les barreres que tenen els joves d'origen immigrant en l'educació. La metodologia que segueix aquesta recerca és des d'una combinació de dades quantitatives i qualitatives, a través de diverses entrevistes a fills i filles d'immigrant, i a una professional de l'àmbit social, concretament de la UEC⁶, també a través dels qüestionaris adreçats als joves de la Unitat d'Escolarització Compartida. Cal mencionar que els objectius de la recerca és conèixer i analitzar els factors que porten a l'abandonament escolar, identificar els factors de desigualtat dins l'aula, investigar el paper que juga la immigració dins l'àmbit d'escola obligatòria o de formació professional bàsica i conèixer les barreres que tenen els immigrants i fills d'immigrants en l'educació.

Per fer una aproximació de la recerca, la nostra perspectiva metodològica utilitzada en la nostra investigació, és la metodològica interpretativa. En aquesta perspectiva, la interpretació suposa, per una banda, la construcció de sentit, i, de l'altra, maneres diferents, diverses, singulars de construir aquest sentit. Podem assenyalar que quan investiguem des de l'enfocament interpretatiu es posen en joc dues narratives, que de vegades es barregen, es confonen o se encavalquen. Aquestes són les narracions que fan els subjectes socials sobre les seves pràctiques i discursos i les narracions que fem els investigadors a partir del que observem i del que els subjectes ens expliquen sobre allò que fan (Vain, 2012).

D'aquesta manera, ens ajudarà a interpretar els diferents trets a partir de múltiples aspectes, per les dades qualitatives a partir les experiències reals de persones que han abandonat els estudis, l'eina més adient és l'entrevista. Aquest permet indagar en els aspectes que interessin, sentint la veu de la persona que ha viscut de primera mà la situació, i que pot dir coses que, en

⁶ Unitat d'Escolarització Compartida

un qüestionari, per exemple, no sorgirien. Per altra banda, el qüestionari ha sigut l'eina per a recollir informació de col·lectius de més difícil accés, com són joves d'una unitat d'escolarització compartida. En aquest cas, creiem que l'eina s'ajusta a aquest grup de joves perquè els educadors que els tutoritzen ho troben més adient: el moment que realitzàvem la investigació no era una bona època pels i les joves i per les dinàmiques de centre, de manera que accedir a fer entrevistes era molt complicat, però els qüestionaris encara els podien respondre insistint una mica en el fet que és una cosa que necessita l'educadora referent.

9. Treball de camp

Després de conèixer l'objecte d'estudi a fons, tenint en compte aquells factors que influeixen segons la teoria, així com aquells que teoritzem que poden estar passant, la investigació contempla una part d'investigació pràctica, de treball empíric i contrastació de les fonts teòriques.

Per aquest treball, l'anàlisi des de les mateixes experiències dels i les joves és fonamental per apropar-nos a les realitats. Així doncs, per a realitzar-ho recollim en els següents apartats el mètode i la metodologia de treball, així com aquells aspectes ètics que considerem realitzant la recerca, així com aquelles eines de recollida de dades per les seves posteriors anàlisis.

a. Selecció de participants

Per l'elaboració d'aquest treball d'investigació el més important és conèixer les experiències personals amb relació a l'abandonament escolar. Per a fer-ho, vam contactar amb una escola de noves oportunitats de la comarca, el qual no va donar molts resultats. A partir d'això, i veient les dificultats que els suposava als joves explicar la teva vida a persones desconegudes per fer-ne un ús també desconegut per ells i elles, vam contactar amb amics d'amigues, excompanyans de classe, etc.⁷

La recerca està dirigida entorn dels factors que porten a una persona migrant o fill/a d'immigrant a abandonar els estudis, de manera que aquesta línia d'investigació no es podria fer d'altra manera que escoltant a les mateixes persones migrants o filles d'immigrants que han estat escolaritzades al sistema educatiu espanyol i ho han abandonat posteriorment sense l'ESO, amb la secundària però sense inscriure's a algun tipus de formació professional o inscrivint-se però abandonant els estudis un cop començats.

⁷ Vegeu Annex 5: Transcripcions de les entrevistes

La intenció inicial també contemplava veure el punt de vista dels i dels joves d'instituts d'últim any de secundària, però es va reformular aquesta proposta, ja que aquests joves segueixen en el sistema educatiu i, pels objectius de recerca, busquem aquells qui han abandonat. El mateix passa amb l'escola d'adults, ja que aquest és un servei que, als municipis on hem buscat, treballen més amb l'alfabetització d'adults, o en l'ensenyament de llengües per a persones que no han estat escolaritzades dins el sistema educatiu espanyol.

Així doncs, tenint en compte també els diferents imprevistos que ens vam trobar amb els i les institucions que teniem previstes inicialment, finalment vam poder contactar amb persones diverses, amb trajectòries diferents i experiències també variades. Vam tenir la possibilitat d'entrevistar a les següents persones:

- una dona de 20 anys, és d'origen marroquí però nascuda a Espanya. Actualment és administrativa en un petit negoci.
- un home de 26 anys, d'origen marroquí nascut a Espanya. Actualment treballa d'informàtic.
- un home de 24 anys nascut al Marroc, però va venir amb 6 anys. Actualment treballa d'electricista.
- una noia de 20 anys, nascuda a Mali, però va venir amb 6 mesos. Actualment treballa en una fàbrica de roba.
- un home de 24 anys, nascut a Espanya, però d'origen ghanès. Actualment treballa en una fàbrica de confecció de roba.
- un home de 26 anys, nascut a Espanya, però d'origen gambià. Actualment és repartidor en una empresa multinacional.
- un home de 23 anys, nascut a Espanya però d'origen gambià. Actualment ni treballa ni estudia.
- un home de 21 anys, nascut a Espanya d'origen senegalès. Actualment ni treballa ni estudia.

Els criteris de selecció de les persones a entrevistar han sigut segons la voluntarietat i disponibilitat dels contactes, és a dir, hem seleccionat aquestes persones seguint el perfil que ens interessa, sense discriminar a ningú per a quan van abandonar, nacionalitat o gènere. És a dir, ens interessa que siguin persones que hagin estudiat al sistema educatiu, que siguin joves d'entre 16 i 30 anys per coincidir en el màxim possible amb la llei educativa o el currículum actual (ja que considerar a persones de 40 anys implicava considerar un context educatiu molt diferent, on intervenen factors diferents).

Per altra banda, com a factor protector de l'abandonament escolar, vam trobar que hi havia recursos com la unitat d'escolarització compartida (UEC), on treballen amb joves per tal de

millorar la seva relació amb l'educació. Aquest és un recurs per garantir l'atenció educativa per a estudiants amb necessitats educatives especials derivades de la inadaptació al medi escolar normalitzat. L'atenció a la UEC la reben estudiants amb desajustos conductuals greus (agressivitat o violència que posen en perill la convivència del centre), estudiants absentistes de forma injustificada, amb un rebuig escolar o amb conductes predelictives greument perjudicials (Cruz, 2007).

Aquesta entitat també és de gran interès per veure el perfil de persones que també es troben categoritzades dins el context d'inadaptació al medi escolar, ja que aquest estaria associat directament amb el tipus de persones que abandonen el sistema educatiu també o que no es troben arrelats a aquest sistema.

Per a conèixer una mica també el com es treballa dins el recurs, hem entrevistat a una educadora social d'una UEC, contractada com a integradora social però amb funcions d'educadora social, ja que gairebé acaba el grau. Per altra banda, hem passat un qüestionari a 16 joves que atenen a la unitat. Els joves hauria sigut de gran interès preguntar-los directament, però degut a la situació que estava travessant el centre els educadors i el coordinador van preferir que no es fes, i en tot cas es passés un qüestionari.

Totes les persones implicades han decidit fer les entrevistes, però de forma anònima. Han decidit preservar la seva identitat de futurs conflictes que puguin sorgir de la investigació, considerant innecessari que apareguin noms. Per això, totes les persones se'ls ha assignat un nom fictici o un codi específic a l'hora de parlar-ne. El mateix passa amb la UEC seleccionada, ja que són joves menors d'edat, i no s'ha de permetre ser identificats per garantir la seva seguretat i confiança en respondre el qüestionari. Totes aquestes decisions formen part dels aspectes ètics que hem adoptat com a grup investigador juntament amb les persones que han format part de les entrevistes o qüestionaris.⁸

b. Elaboració de les eines i estratègies de recollida d'informació

Per a l'elaboració de la recerca, on s'ha combinat la metodologia quantitativa i la qualitativa, hem utilitzat diverses eines i estratègies de recollida d'informació, fent ús de l'entrevista i els qüestionaris.

La tècnica d'obtenció d'informació escollida inicialment per a tothom a qui anàvem a entrevistar era l'entrevista en profunditat. Per a fer entrevistes en profunditat, és clau preparar el guió amb antelació, tot i que aquest pot ser únicament des de la construcció d'un esquema que ens permet definir uns objectius de treball, per tal d'elaborar unes preguntes concretes sobre l'experiència que volem conèixer. Per a uns millors resultats, també ens cal tenir en

⁸ Vegeu Annex 1: Planificació de la recollida de dades

compte les característiques i rols de l'entrevistador, així com el lloc i el moment que es decideixi fer (Monistrol, 2007).

L'entrevista està definida com a l'eina bàsica de comunicació per obtenir, intercanviar, etc., tot allò d'interès per a l'explicació o la intervenció (Documenta Universitaria, 2007). Per a nosaltres, aquesta és l'eina més adient per a conèixer a les persones amb qui anàvem a parlar, així com a les seves experiències. Sobretot és important, ja que aquesta permet fer preguntes concretes, però aconseguir respostes àmplies que responen el que busquem, tot aprofundint en el que més ens interessa. L'objectiu d'aquestes entrevistes és sobretot buscar les subjectivitats dels i les joves en una temàtica concreta.

En elaborar les preguntes concretes, se'ns va fer evident la necessitat d'estructurar les qüestions com a una entrevista semiestructurada, ja que era necessari tenir en consideració les subjectivitats dels participants, així com l'adaptació de les preguntes a ells i elles (De Toscano, 2009). Aquesta tipologia d'entrevista és el que permet els discursos espontanis, per tal d'accedir a les seves subjectivitats de cada una d'elles a través de preguntes que segueixen totes el mateix fil.

Per a fer-ho, vam establir un guió per les persones que han abandonat els estudis on es preguntava per la trajectòria educativa dels entrevistats, el motiu d'abandonament, els factors que van promoure aquesta decisió, la influència de l'entorn o els factors socioeconòmics, discriminatoris, personals, etc. Aquest inclou preguntes per a conèixer la seva posició actual amb la seva decisió, així com possibles consells que donarien a les noves generacions⁹.

També es va elaborar un guió per a l'educadora social de la UEC, dirigit a molt breu sobre els perfils d'estudiants que tenen actualment, les seves funcions dins el centre, així com els factors que porta a un jove a ser admès en el centre educatiu. Addicionalment és important veure el seu punt de vista sobre si hi ha relació entre l'exclusió social o la immigració i l'accés a l'educació.

Per altra banda, es va fer servir també el mètode del qüestionari per tal d'obtenir informació d'un grup d'interès on no teníem accés, a causa d'una situació difícil que vivien en el centre on assisteixen els participants. Aquest qüestionari es basa en un procés de recollida de dades mitjançant les respostes d'un seguit de preguntes concretes i tancades (Institut Obert de Catalunya, s. d.).

Per a realitzar-ho, vam tenir en compte el nombre de preguntes tenint en consideració que són adolescents, i que ens va avisar la seva referent que no s'interessaven molt a respondre preguntes, sobretot quan són molt elaborades o que necessiten respostes extenses. Per això es

⁹ Vegeu Annex 2: Guió entrevista

va intentar mantenir la seva concentració a través de preguntes breus i concises que captessin la seva atenció.

També vam ordenar les qüestions per tal d'agrupar-ho per temes, però sobretot per començar preguntant per temes genèrics i senzills, seguit d'aquelles més concretes i possiblement més extenses. Aquestes preguntes estaven orientades a contestar segons la comoditat de la persona, amb un sí, no, o amb respostes més extenses, en funció de fins on volia arribar cada un d'ells.¹⁰

c. Categorització de les dades recollides

Un cop hem obtingut les dades recollides de manera més detallada i qualitativa, hem elaborat una taula de categorització per tal d'ordenar la informació extreta de les entrevistes, així com relacionar-ho amb el marc teòric i realitzar observacions i reflexions. A partir de la informació aconseguida, hem pogut extreure els temes d'interès i d'anàlisi de les diverses entrevistes, tenint en compte els objectius i la pregunta de recerca plantejada, i d'aquesta manera poder classificar la informació a través d'una taula per les diferents categories.

Per distingir cada categoria, els hem atribuït un color dins les entrevistes, i les hem diferenciat per un codi establert (E1, E2,...) que permeti distingir cada una. Les categories que hem seleccionat en funció dels temes que ens parlaven a les trobades han sigut:

- **Abandonament:** fa referència a les causes que porta un jove a abandonar els estudis, com els afecta i els motius de l'abandó.
- **Factor socioeconòmic:** fa referència a si els joves han abandonat per motius relacionats amb la necessitat de treballar aviat (ja sigui per ajudar a la família, per a pagar-se allò que necessita, etc.)
- **Sistema educatiu:** aquesta és en relació amb el punt de vista que es té sobre el sistema educatiu, l'experiència, la relació que té el sistema educatiu amb l'educació rebuda, així com l'opinió sobre l'acompanyament rebut per part dels i les professors.
- **Factors discriminatoris:** són aquelles situacions de discriminació que han patit dins el sistema educatiu i com els ha afectat, contemplant el gènere, racisme, o totes aquelles situacions que han considerat que han sigut discriminació.
- **Immigració i educació bàsica:** contempla aquells factors que tenen a veure amb el fet de ser immigrant, com és l'educació rebuda al país d'origen, ja sigui dels joves com dels seus pares.

¹⁰ Vegeu Annex 3: Guió qüestionari

- **Factor família:** aquí es fa menció del treball familiar des de la UEC, però també al suport dels joves per part dels pares, els estudis d'origen i la possible relació entre els estudis dels pares i els dels fills o filles.
- **Propostes de millora:** aquesta última categoria contempla les propostes o consells que donen els joves per a les futures generacions amb relació a l'educació.

10. Anàlisi i interpretació de les dades

A partir dels objectius per a conèixer i analitzar els factors que porten a l'abandonament escolar, els de desigualtat, les barreres i el paper de la immigració, i després de fer un treball de camp per a respondre els objectius, tenim uns resultats dividits per categories per a analitzar.

Així doncs, en aquest apartat s'exposa el conjunt de resultats obtinguts de les dades qualitatives i quantitatives, les entrevistes i el qüestionari, així com la categorització que s'ha utilitzat com per ordenar i analitzar les dades. Es pretén abordar les dades extretes a la recollida de dades, així com relacionar-ho amb els autors i autores del marc teòric amb més rellevància, fet a partir de nou entrevistes i un qüestionari adreçada a una UEC de Catalunya amb setze respostes.

Cal tenir en compte una variable, i és que els qüestionaris de la UEC han sigut respostes per tothom, és a dir, que entre els joves tant podem trobar migrant, fills/es d'immigrants o persones que no han migrat ni ells i les seves famílies, de manera que podria variar els resultats una mica.

a. Anàlisi de l'abandonament

Cada persona presenta trajectòries educatives diferents, sens dubte la condició de ser fill o filla d'immigrants influeix en els processos educatius, sobretot si provenen de contextos socioeconòmics amb rendes baixes i de famílies nombroses. Tal com diu García (2009), d'altra banda, sembla apuntar que l'estudiant és l'únic responsable, quan cada cop insisteix més que el resultat d'un procés en què intervé el context sociocultural de l'alumne, la família, els models didàctics, la tasca docent, la política social, etc.

Els joves narren que les dificultats es veuen reflectits sobretot en l'etapa de l'adolescència, especialment en l'ESO, on la majoria prefereix accedir al mercat laboral o bé realitzar altres

maneres d'estudi, que no sigui l'obligatòria, ja que molts se senten exclosos en el sistema educatiu. Tal com diu un dels joves (E8):

Doncs el que he explicat abans, entre les poques ganes i la meua visió del món dels estudis vaig decidir deixar els estudis. La meua idea era deixar l'institut i les coses que ensenyen perquè no em serviran en el futur. En lloc de seguir, vaig decidir entrar al món laboral per començar a fer alguna cosa productiva amb la meua vida, o això creia que feia.¹¹

Molts es qüestionen en com està estructurat el sistema educatiu, i perquè aquesta falta de motivació i dedicació pels estudis, una cosa que hauria de ser significatiu, per molts és una pèrdua de temps, ja que estudiar també implica decisió, implica esforç, però sobretot força de voluntat perquè no tots els agrada estudiar, o bé es pregunten perquè en lloc d'imposar-nos l'educació com a deure obligatori ens haurien d'ensenyar perquè és important estudiar aquestes matèries i no unes altres, puix al final molts es troben en una realitat contradictòria, tal com esmenta l'educadora social sobre els joves de la UEC (E1):

Molts acaben treballant de l'ofici del seu pare, però no de la mare. La majoria volen ser cuiners, també si que és veritat que si els pares no tenen estudis sí que hi ha una relació directa que els nens possiblement no acabaran tenint el graduat escolar.¹²

En relació a aquesta, un dels autors esmenta que la incorporació al mercat de treball és l'objectiu primordial de l'aposta migratòria i de les expectatives, i la formació queda molt desplaçada. De fet, perllongar l'educació més enllà del període obligatori suposa un gran esforç per a les famílies immigrants i és percebuda com un obstacle per a la realització del projecte migratori tant familiar com a propi (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016). Per molts joves suposa un sacrifici estudiar, ja que els agents socials, socioeconòmics i familiars influeixen en la continuïtat i transició dels estudis, puix que afecta de manera progressiva en el seu rendiment i la situació personal de cadascú esdevé un camí o un altre.

Igual que un dels joves esmenta que ha tingut moltes dificultats per continuar estudiant, sobretot el que li va portar a abandonar és per la situació familiar i personal que vivia en aquell moment, ja que ell va haver de deixar els estudis per ajudar a la seva família (E7)¹³:

Vaig deixar els estudis per falta d'acompanyament i altres factors, em cridava molt l'atenció fer el cicle de Mecànica. També per la falta de motivació i perquè no m'agrada com està impartit el sistema educatiu, sobretot si ets fill d'immigrant que tens més dificultats, és com que les barreres estan allà i has de moure moltes pedres per poder seguir, perquè si no estàs en un laberint sense sortida. També en aquest cas per ser el germà gran de quatre germans petits, i per la situació de casa.

¹¹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

¹² Vegeu Annex Annex 7: Taula de categorització

¹³ Vegeu Annex 7: Taula de categories

És impressionant com el sistema educatiu, exclou a certes persones i només se'n beneficien qui té l'accessibilitat i els recursos assegurats, és aflictiu veure com els joves d'origen immigrant presenten més dificultats a l'hora d'accedir a l'educació, sobretot perquè tenen responsabilitats que no els hi pertoca, i per desgràcia han d'assumir el càrrec, i això afecta en el seu desenvolupament personal, puix que molts presenten una maduresa a primerenca edat, on un dels motius de l'abandó és aquest. Si ho comparem amb els resultats dels joves de la UEC¹⁴, on una de les preguntes era els motius per les quals estan a la UEC, on un 62,5% diuen que pel comportament, mentre que el 31,25% diuen que per absentisme, si ens parem a reflexionar i observar detingudament sobre l'absentisme, és un problema social i també educatiu, perquè posa de manifest les desigualtats econòmiques, socials, educatives i culturals de la societat, on es reflecteix les situacions de conflicte i lluita que viuen els joves dins de les escoles. L'absentisme es veu més reflectit en els estudiants que tenen més dificultats en l'aprenentatge, falta de confiança entre professor-alumne, etc. És un factor que afecta de manera directa a aquests alumnes, ja que no es troben identificats amb el sistema educatiu, tot i que és un dels indicadors previs a l'abandonament escolar. Tal com diu en el text, per altra banda, l'abandonament escolar cal veure-ho com a un procés que molts cops està precedit per indicis per l'escola que són realment clars de la desvinculació com és amb l'absentisme escolar, la repetició de curs, els mals resultats acadèmics, etc. I no només això, sinó que també hi ha altres formes molt més desapercebudes com són els adolescents "que no molesten", els quals es van desvinculant per vies cognitives i emocionals.¹⁵

També un dels motius pels quals molts abandonen els estudis és per la falta de motivació en els estudis, amb això volem referenciar a en Navarro (2003), quan parla que la motivació escolar és un procés general pel qual s'inicia i dirigeix una conducta cap a aconseguir una fita. "Aquest procés involucra variables tant cognitives com afectives: cognitives, a quant a habilitats de pensament i conductes instrumentals per assolir les metes proposades; afectives, comprèn elements com l'autovaloració, l'autoconcepte, etc." Que una de les causes d'abandonament entre els fills i filles d'immigrants sigui per la motivació, ens fa reflexionar sobre a què és degut aquesta falta de motivació en els estudis i sobre les desigualtats que afronten molts fills i filles d'immigrants dins l'escola, puix que això afecta de manera gradual en el seu rendiment escolar. Tal com diu una de les joves (E6)¹⁶:

La pèrdua de temps i falta de motivació personal, perquè la majoria dels professors ja em catalogaven com a fracàs escolar, pel meu rendiment acadèmic, tot i que em considero una

¹⁴ Vegeu Annex 6: Taula de resultats del qüestionari

¹⁵ Reflexió extreta del Marc teòric (Abandonament escolar, pàg.33)

¹⁶ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

persona amb capacitats i si vull puc arribar lluny. Jo crec que igual, tot i que la majoria són els homes, però per la situació de cadascú.

Igual que un altre jove (E8):¹⁷

Potser el que em va faltar va ser més motivació pròpia que cosa dels altres, però, d'altra banda, els professors sí que podrien haver fet alguna cosa al respecte amb mi, veient que passava de tot el que estava passant al meu voltant sense cridar-me l'atenció. Aquesta potser és la raó per la qual tanta gent ho deixa, per la poca atenció que posa un docent a un alumne.

Com a educadores socials que podem fer o com podem ajudar als joves que tenen falta de motivació? A què és degut aquesta problemàtica? Tal com indica Tarabini (2017), la necessitat d'introduir noves maneres d'interrogar-se sobre el fracàs i l'abandonament, capaces d'entendre els perquè de la desafecció escolar més enllà dels discursos mediàtics i alarmistes que emmarquen el tema en una imatge generalitzada i estereotipada de la joventut desmotivada i caracteritzada per la pèrdua de la cultura de l'esforç. Seguidament, la manca de confiança entre docent i alumnat afecta en el rendiment escolar i en el seu desenvolupament personal i afectiu, puix com més motivat està un alumne més cooperació i implicació tindrà en els estudis, on la motivació li permetrà progressar en el desenvolupament de les seves habilitats i capacitats, així com les seves limitacions i competències.

La majoria coincideix que els joves que neixen fora d'Espanya tenen més probabilitats d'abandonar els estudis, puix que la majoria venen amb els objectius clars i volen progrés en la vida, mentre que els que han nascut aquí per l'accessibilitat i les oportunitats que tenen a l'abast, és com que no s'aprofita d'aquests beneficis. Així i tot, tot depèn de la situació de cada persona, ja que les tenim processos educatius diferents. Amb el gènere, també, la majoria afirma que són els homes qui abandonen més els estudis que les dones, tot i que els rols de gènere que se'ns associa influeix molt en la presa de decisions, sobretot si està relacionat amb el tema estudis. Tal com afirma una de les joves (E2):¹⁸

Els que abandonen més els estudis són els nois de fills d'immigrants, perquè les noies estem més implicades en els estudis. Els que neixen aquí, perquè crec que els que venen de l'estranger si que tenen aquesta motivació per estudiar i tirar endavant, però nosaltres a l'estar aquí i haver "tastat" una mica de tot no tenim aquesta motivació.

Així i tot, ens adonem que hi ha múltiples motius per les quals un jove pot deixar els estudis i/o els centres educatius, com pot ser per motius econòmics per tal d'obtenir ingressos i cobrir el cost dels estudis, o bé per la situació familiar o personal que afronta aquella persona. D'entre aquests joves, la falta de motivació és la que predomina, en relació amb els motius pels quals

¹⁷ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

¹⁸ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

abandonen els estudis, on la majoria són homes. Tot i que des del Departament d'Educació s'iniciarà un pla de treball per la prevenció i actuació en relació a l'abandonament escolar prematur a Catalunya, tal com diu la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (2023), es començarà a partir de l'any 2023-2024 a compartir les dades dels alumnes que s'han despenjat del sistema educatiu amb el municipi, per així poder els tècnics d'educació, serveis socials i instituts fer un treball conjunt per a fer plans propis de prevenció i actuació. La necessitat de crear i posar en pràctica els plans d'actuació, és essencial per tal d'abordar aquesta problemàtica que afecta a nivell de societat i en com està impartida l'educació, puix que s'hauria d'introduir noves maneres d'entendre la desafecció escolar, com a discurs polític i social, que afecta a milers de joves que per la manca de confiança entre professor-alumne, és el primer indicador d'abandonament escolar.

Tal com afirma Batanero (2004), la situació actual ha de canviar la manera de pensar de totes les persones que es dediquen a l'educació, per passar a considerar que la interculturalitat és una realitat, que sempre ha de ser present en els processos educatius, i que no es pot desenvolupar un projecte educatiu sense tenir en compte la presència d'alumnes pertanyents a minories ètniques.

b. Anàlisi del factor socioeconòmic

El factor socioeconòmic amb relació a l'abandonament escolar és un dels temes que més es repeteix. Aquest és un factor que ja es considera dins l'abandonament escolar, ja que com diu European Education Area (2021), l'abandonament està vinculat a l'atur, l'exclusió social, la pobresa, etc. influint així directament la situació socioeconòmica, tot i també contemplar els factors com és el sistema educatiu, l'entorn i les relacions amb la comunitat educativa. Afirmar un dels joves entrevistats (E2)¹⁹ el següent, entorn del motiu que el va portar a abandonar els estudis:

Per la situació socioeconòmica, perquè si és el cas que els teus pares no treballen i moltes vegades quan ets el germà gran o el que sigui, has d'agafar aquesta responsabilitat de ser la font d'ingressos de casa, ja que moltes vegades quan estàs en aquesta situació no et donen ganes ni d'estudiar, només en el benestar de casa.

En 8 de les 10 entrevistes afirmen que el motiu que les va portar a abandonar els estudis tenia a veure, directament o indirectament, amb la situació socioeconòmica de casa, i l'educadora social ho manté amb els joves de la UEC, afirmant que els factors socioeconòmics hi tenen molt a veure per acabar en l'entitat. Un dels joves explicava el com no només t'afecta la diferència de situacions dins una mateixa aula, sinó que aquesta moltes vegades determina el fet de continuar estudiant o no, havent de decidir-se en funció d'allò que es pot o no permetre.

¹⁹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Handri (2003) ja fa menció del fet de contemplar el col·legi com un espai d'integració, però també d'exclusió. Qui no pot decidir el seu futur acadèmic per motius econòmics es troba en situació de desigualtat davant de qui ho pot fer, de la mateixa manera que ho és la situació que expliquen altres joves entorn de la possibilitat d'anar a les excursions o no. Tot allò que no inclou a tots i totes les estudiants, en igualtat de condicions, és exclouent. I les diferències de situacions socioeconòmiques dels estudiants no han ni haurien d'influenciar en la qualitat de l'experiència educativa. Un dels joves verbalitza que (E5)²⁰:

Això en veritat fotia un munt, quan tothom anava d'excursió i tu et quedaves amb els del B perquè els teus pares no han pagat les excursions, no han pogut o no han volgut... tot i que les colònies és que ho entenc, és que eren 300€ o així, i casualment anava tothom menys els quatre marroquins de la teva classe, i això era realment curiós.

Ja afirma Navarro (2015) que ser el que afecta realment a l'abandonament són les condicions socioeconòmiques, i no ho determina l'origen o cultura de procedència, però és realment curiós veure com els mateixos joves ja fan una anàlisi de relació de pobresa i migració amb desigualtat, i és que això continua donant pes a entendre que l'estatus social i estructura social estan clarament relacionats amb l'educació i a com es viu aquesta.

c. Anàlisi del sistema educatiu

“Tot coneixement és útil si saps donar-ne ús.”

Entrevista 9, 2023

Per què fracassa el sistema educatiu espanyol? Quines són les principals carències que porten un jove a abandonar els estudis?

Tal com indica el Ministeri d'educació i formació professional (2017), el sistema educatiu Espanyol es regeix per la Llei Orgànica d'Educació (2006), i té l'objectiu d'oferir a totes les persones la formació necessària per al seu ple desenvolupament personal, professional i social. En una de les entrevistes, concretament l'educadora social de la UEC, narra d'on prové el recurs, igual que el seu funcionament i els joves que assisteixen allà. Segons l'educadora social (E1):²¹

La UEC és un recurs que penja del Departament d'Educació, vale, tot i que aquí ho gestiona una fundació privada però bueno, ve del Departament d'Educació, la UEC és la Unitat d'Escolarització Compartida, i bàsicament el que fa és tots aquests nanos a nivell de comarca, perquè la UEC treballa amb els nanos de la comarca, tots aquests nanos de catorze a setze/disset/ divuit anys, normalment son de catorze a setze però és fan exepcions, doncs que tenen un problema en els seus instituts de referència per exemple d'absentisme escolar, de que

²⁰ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

²¹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

no s'adapten, de que tenen problemes amb justícia, tema de conducta, ara cada cop més amb temes de salut mental, etc. El que fem a la UEC o el que intentem és de forma molt individual, o sigui treballem amb el nano primer se'ls hi fa com unes proves per saber en quin nivell acadèmic tenen, i després se'ls hi prepara tot el material acadèmic amb aquest nivell que tenen.

Podem observar que aquest recurs treballa de forma "diferent", respecte a l'educació ordinària i tradicional que fan els altres, puix que la majoria estan a la UEC per casos com l'absentisme escolar (31,25%), dèficit d'atenció, falta de motivació, o perquè són joves amb trastorns de conducta (62,5%)²², l'educadora també menciona que ara hi ha joves amb problemes de salut mental i entre altres, tot i que aquest recurs pertany al Departament d'Educació, ens fa pensar en com un recurs com aquest forma part d'una entitat privada, tot i pertànyer a un òrgan públic. A més a més, és una excusa per desvincular a aquests joves dels sistema educatiu, que des del primer moment no se'ls ha tingut en compte en molts aspectes, com és un bon exemple les excursions, el material escolar, la majoria provenen de famílies amb dificultats socioeconòmiques on impedeix cobrir el cost de certs recursos que en teoria haurien de ser de caràcter gratuït, moltes vegades suposa un cost molt alt que moltes famílies no poden afrontar. Com a educadores socials hem de vetllar pel desenvolupament integral del jove i les seves necessitats. Tal com indica Sanvicén (2019), aquest desenvolupament personal ha d'anar acompanyat d'educador-educand, on a través dels diferents sistemes de comunicació, es pugui contribuir al desenvolupament personal i intel·lectual de l'educand.

La majoria dels joves esmenten que no els hi agrada estudiar, que no veuen que els estudis siguin d'utilitat, ja que el que t'ensenyen en els instituts no té res a veure amb la "realitat", com és per exemple llegir una nòmina, com llegir una carta dels organismes públics, crear un compte bancari, totes aquestes coses ho aprens un cop entres al mercat laboral i quan compleixes la majoria d'edat, ja que se suposa que ets una persona adulta i eficient que pot anar bé per la vida, sense cap mena de problema, però veiem que la realitat és un altre, que molts joves es troben en una situació de desigualtat i sense rumb, que no saben per què han de fer això, si des de petits se'ls ha ensenyat que estudiar i memoritzar et servirà per a la vida. Un dels joves comenta que (E2):²³

No m'agrada perquè penso que no t'obre les portes que sempre et diuen, és a dir, estudiar no sempre t'obre les portes que tu vols, saps, pots estudiar tot el que vulguis però és que al final crec que tots acabem en el mateix lloc, treballant per els altres i ja està. En millors o pitjors salaris però és el que hi ha, penso això la veritat. I crec que això només es dona a Espanya.

²² Vegeu Annex 6: Taula de resultats del qüestionari

²³ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Un altre dels joves esmenta el que ha trobat a faltar en l'educació (E3):²⁴

Veure que hi ha futur, que els que estan estudiant vegin que hi ha oportunitats, però veus que els altres acaben i no hi ha oportunitats, era com perquè començar?

Aquestes qüestions et fan pensar en què és exactament el que falla? El sistema educatiu, els docents,...? Ens hauríem de plantejar realitzar modificacions des de la base, els joves, les famílies, són víctimes d'un sistema educatiu que no respon a les necessitats de la societat, i només mira pels resultats i beneficis polítics, alt índex de fracàs escolar i d'atur, i sobretot una incapacitat de sentiment, d'afecció amb el seu procés d'aprenentatge i educatiu. La falta d'oportunitats també fa que els joves desisteixin del sistema educatiu, i marxin del país a la recerca d'oportunitats laborals i educatives, puix que no respon a les seves necessitats estar en un lloc que no els ajuda a avançar en la seva trajectòria educativa.

Tal com indica Tarabini (2017), i parlar de polítiques de subjectivitat implica assumir, que cada alumne aprèn de forma diferent i que, per tant, cal articular ofertes formatives, pràctiques pedagògiques i curriculars i models relacionals que tinguin en compte les seves necessitats i particularitats i que s'estructurin a partir d'aquestes necessitats. Amb relació a aquesta, la falta de motivació afecta de manera gradual en el desenvolupament integral dels alumnes, puix que saber la importància del perquè fas les coses, fomenta la passió i el plaer en aprendre i conèixer. Un dels joves esmenta sobre la utilitat dels estudis (E6):²⁵

Si t'ensenyen a com utilitzar-ho i pel teu futur sí, però com a experiència pròpia comences a entendre que el més important és com llegir una nòmina, pagar les factures, llegir les cartes de la Seguretat Social, ja que això és "la vida real" que des de l'escola t'oculten aquesta realitat, i crec que seria interessant que es comencés per aquí.

D'altres pensen que els estudis són útils, el problema està en el fet que el sistema educatiu ensenya conceptes i continguts que per la vida adulta, no et servirà tant, en comparació amb altres factors, tot i que també s'ha de dir que l'educació basada en la memorització no ajuda als infants i joves a despertar el pensament crític, oferir espais de reflexió, creativitat, aprenentatge, això ajuda als alumnes a mantenir la passió pels estudis, i que ells mateixos puguin descobrir les seves habilitats, capacitats i coneixements. Es necessita un canvi de paradigma educatiu, apostar per l'educació emocional orientada a les necessitats i interès dels alumnes, fomentar la participació a través del seu aprenentatge, i que els docents tinguin en compte que cada infant i jove té un ritme diferent i aprèn diferent. Un dels joves esmenta que (E7):²⁶

²⁴ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

²⁵ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

²⁶ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Sí, jo crec que sí, només que el problema és que el sistema educatiu no ens ensenya la importància i el potencial que tenen els estudis, però vivim a Espanya en un país on pots estudiar molt però que les oportunitats laborals són poques, i la majoria acaba treballant en oficis amb salaris baixos, i que la veritat molts prefereixen marxar i ser reconeguts i créixer sobretot.

La importància de saber el perquè estudiem és important per augmentar la motivació personal, i sobretot descobrir la passió i les habilitats que té cadascú.

Un dels joves diu que (E9):

Moltes vegades l'escola es converteix a la nostra zona de confort que tenim por d'abandonar-la per la por de no arribar a ser algú a la vida, i continuem estudiant coses que realment ni ens interessen simplement per seguir a la nostra bombolla de voler a arribar a ser algú a la vida (perquè ens vegin com una cosa útil).

En relació amb aquesta, l'escola és un espai social, però a la vegada es converteix en un lloc d'exclusió i vulnerabilitat, on no tots tenen la mateixa igualtat de condicions i oportunitats en l'educació, tal com indica González-Pineda (2003), en parlar de fracàs cal tenir en compte que no estem parlant d'estudiants maldestres, sinó d'alumnes intel·ligents que no rendeixen o que no aconseguen el rendiment desitjat dins del temps estipulat i, conseqüentment, apareixen com a mals estudiants. Els seus resultats negatius comprometen els estudis i el futur. De vegades es tracta d'una situació poc duradora i transitòria.

Un dels grans hàndicaps que es troben aquests joves en el sistema educatiu, és sobre el docent que imparteix l'educació, en aquest cas, molts s'han trobat que pel simple fet de ser d'origen estranger, se'ls ha catalogat com a fracàs escolar, per les baixes expectatives que tenen els professors en els fills i filles d'immigrants o pels alumnes que no rendeixen acadèmicament, tot i que això és una mala praxi per part del professorat, puix que afecta en el desenvolupament integral dels alumnes, com indica Tarabini (2015), no es tracta només que el professorat confii menys en les possibilitats d'èxit de l'alumnat de baix estatus socioeconòmic, sinó que a més a més, se sent menys responsable del seu aprenentatge, considerant que el seu èxit o fracàs escolar està en certa manera fora del seu control. Tal com afirma un dels joves (E8)²⁷:

Els professors no em feien molt cas, ja que jo tampoc posava molt de la meva part, això va fer que em consideressin un cas perdut. [...] em deien que m'havia espatllat el futur i que sense els estudis no aniria a cap lloc, però, jo seguia amb la meva idea i ningú em podia fer canviar d'opinió. Em van intentar frenar en un principi però vaig insistir en els meus pensaments.

Els fills i filles d'immigrants, la majoria es troben amb aquesta mena de situacions en les escoles, on afecta de manera negativa en el seu rendiment, ja que la comparació amb altres

²⁷ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

alumnes, o simplement comentaris despectius desvaloritzant les seves capacitats, això augmenta l'índex de fracàs escolar, fent que els joves deixin els estudis de manera prematura. També s'ha de dir que un dels principals problemes en el sistema educatiu són el fracàs escolar, la falta de finançament en l'educació (docents, material escolar, etc.) i la segregació escolar on la majoria són per qüestions socioeconòmiques, tot i que des de la Generalitat s'està abordant aquesta problemàtica que afecta la població, una de les reflexions que extraïem és que: *L'escola és el reflex de la societat.*

L'educació comença amb el respecte, en creure en què l'altre pot arribar a on es proposi, l'educació és veure com l'altre s'equivoca, però aprèn dels seus errors, l'educació és plaer i passió, l'educació és transformació social, on s'hauria de plantejar des d'un altre paradigma, el paradigma igualitari, educatiu, social, on el concepte d'èxit escolar no es basi en les notes acadèmiques sinó en el coneixement que s'adquireix i posa en pràctica l'alumne, és a dir, veure el progrés educatiu com un aprenentatge vivencial, creatiu i reflexiu.

d. Anàlisi dels factors discriminatoris

Els factors discriminatoris es donen en diversos contextos, com és en aquest cas en l'àmbit educatiu, la presència d'alumnes d'origen estranger ha agreujat l'alt índex de discriminació en els centres educatius. Una de les causes de discriminació a l'escola pot ser: per l'ètnia, l'origen, color de la pell, condició socioeconòmica, etc.

Tal com indica la UNIR (2022), allò que a priori podria ser una oportunitat per construir una societat diversa i plural, a la pràctica es converteix moltes vegades en un problema per la manca de formació dels docents, els estereotips, la racialització i, en última instància, pel racisme.

La majoria dels joves entrevistats, coincideixen en què han rebut algun tipus de discriminació durant la seva etapa educativa, així com la manera en com l'alumnat s'integra en els centres educatius, tal com comenta l'educadora social (E1):²⁸

[...] a dia d'avui et diria que racisme, clar que n'hi ha a nivell educatiu el sistema educatiu és racista, però la UEC no sé si entren per això, perquè l'any passat et diria que no però aquest any et diria que sí perquè mira quines casualitats que n'hi han molts.

Les conseqüències de patir discriminació en l'àmbit escolar, no només afecta a nivell psicològic, sinó que també en el seu aprenentatge i el seu rendiment acadèmic, puix que pot provocar baixa autoestima, falta de motivació, etc. Els estudiants de la UEC, el 56,25% afirma haver patit discriminació en el sistema educatiu, mentre que el 43,75% nega haver patit discriminació en el context educatiu, tot i que en les entrevistes, la majoria dels joves afirmen haver patit

²⁸ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

discriminació en algun moment de la seva etapa educativa. També un dels problemes que es troben la majoria, és la cronificació que hi ha, sobretot amb els germans, ja que es pensen que perquè el germà gran o mitjà té un baix rendiment acadèmic, aquesta línia es dona en tota la família, quan una cosa no té res a veure amb l'altre. Tal com diu l'educadora social respecte aquest tema (E1):²⁹

I un altre cosa que també és dona molt a la UEC és la sistematització i la cronificació, tenim molts germans, pot venir el teu germà gran, el teu germà mitjà i després acabes tu, això passa moltíssim, i aquí és a on jo em plantejo de dir vale "¿Por que esto esta pasando?", si perquè és molt fàcil com que jo conec al teu germà, jo soc un institut, jo conec el teu germà, tu seràs igual que ell doncs directament et paso cap a la UEC.

Seguint la pregunta que es planteja l'educadora social, sobre per què passa aquesta cronificació? Molts joves també es veuen en aquesta situació, on han de suportar sobre si les seves dificultats tenen a veure amb el seu origen d'immigrant, o pertànyer a col·lectius vulnerables que tenen dificultats socials, tal com indica Handri (2008), la primera discriminació a què s'enfronten aquests joves de segona generació se situa, doncs, al medi escolar. Tal com diu una de les joves (E2):³⁰

[...] Abans d'acabar l'ESO, has d'escollir que vols fer si un batxillerat o grau mitjà, i la que ens ajudava a decidir més o menys el que volem estudiar també a les persones que eren fills d'immigrants, directament ja ens classificava, com que no ens veia fent algú que les altres persones feien.

Se suposa que el dret a la no discriminació, el dret a l'educació en igualtat de condicions és de caràcter universal, però es veu que el rang i el poder juguen un paper molt important en les nostres vides, no tothom té la mateixa igualtat de condicions, sobretot si parlem a l'àmbit educatiu, puix que els alumnes d'origen immigrant s'afronten a comentaris despectius i que no agraden, perquè afecta en el seu desenvolupament integral però sobretot en el seu futur, ja que poden prendre decisions que poden arribar a ser perjudicials en les seves vides. Així com la jove esmenta [...] per part del professorat moltes vegades quan ja ens veuen que som fills d'immigrants ja ens seleccionen, " com que bueno com que tu ets fill d'immigrant tu acabaràs treballant aquí o faràs aquest cicle i ja està".

També ens trobem amb els joves que no tenen aquest sentiment de pertinença, aquest sentiment que aquest és el meu país, ja que des de ben petits, estan en construcció de la seva identitat, una identitat que moltes vegades comporta renunciar a la cultura, religió o tradicions de la família d'on provenen, per tal de sentir-se acceptats per la societat, que des d'un primer moment no se'ls hi ha posat fàcil el camí, tal com afirma Giró (2008), les dificultats

²⁹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

³⁰ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

d'identificació de l'adolescència són universals, els de l'adolescència migratòria encara són més grans, ja que han de bregar amb una doble manca de reconeixement de la societat d'acollida, o bé els tracta d'immigrants o estrangers com els pares, o bé ignora les diferències i els invisibilitza igualment.

Una de les joves esmenta que (E4):³¹

[...] Clarament per portar el hijab, per ser marroquina, per ser musulmana, bàsicament per no encaixar en els estàndards de persona espanyola. Hi ha hagut comentaris racistes per part dels alumnes i dels professors, discriminacions i en cap moment de la meua vida se m'ha etiquetat espanyola o catalana. Per altra part, considero que tenen una relació i és que per la gent del país en aquest cas Espanya, mai em consideren que formen part del país per molt que hi hagi nascut i crescut aquí, ells sempre et veuran com algú de fora a no ser que adoptis les seves costums, tradicions i deixis els teus valors, cultura i religió de costat.

No sentir-se partícip o que et discriminin en el context escolar, on se suposa que és el lloc on passem més temps i on es reproduïxen les relacions entre els iguals, molts joves s'han d'afrontar a comentaris despectius que els hi acaba afectant a nivell psicològic, on un dels motius d'abandó és aquest. Com n'és en aquest cas (E4):³²

Comentaris com "mora de merda", ves al teu país, amb preguntes ignorants com "perquè et tapes", "per què no podeu menjar porc" i els professors ignorant la situació i no fent res al respecte.

Tal com indica l'UNIR (2022), aquestes xifres caldria sumar-hi els estudiants, fills o nets d'immigrants que, de vegades, pateixen les mateixes discriminacions per les quals van passar les seves famílies, així com persones d'ètnia gitana o d'altres minories.

Si observem el qüestionari, se'ls hi pregunta als joves si han patit algun tipus de discriminació durant la seva etapa educativa, el 56,26% afirmen haver patit discriminació, en canvi, el 43,75% neguen haver-ne patit.³³ Tal com afirma Neubauer Esteban (2021), cal reflexionar detingudament sobre el concepte de discriminació, les causes que produeixen aquest fenomen des d'una perspectiva social i individual i les seves conseqüències. Com és en aquest cas un dels joves esmenta (E8):³⁴

No, però per ser considerat marroquí m'associaven actituds que consideraven normals, és a dir, quan la *liava* ja no em deien res deuen pensar que és lo normal en els marroquins.

En relació amb el gènere, l'educadora social esmenta que en la UEC, la ràtio sempre hi ha hagut més homes que dones, i que la convivència és molt complicada entre els dos gèneres, primer

³¹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

³² Vegeu Annex 7: Taula de categorització

³³ Vegeu Annex 6: Taula de resultats del qüestionari

³⁴ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

perquè l'equip educatiu totes són dones i dels alumnes, només són tres noies i la resta són homes, i també per la diversitat cultural que hi ha, sobretot en els darrers anys, tal com diu l'educadora "la ràtio és exagerat la diferència és que sempre hi ha més nois que noies."

Els altres joves pensen que han rebut discriminació pel simple fet de ser dona, tal com narra aquesta jove (E4):³⁵

També, en certes situacions com el que recordo ara mateix, quan a l'hora d'educació física triaven els nois abans perquè se'ls considerava més forts i més atletes i a les noies més lentes i dèbils.

Molts joves s'afronten a una realitat que juga un gran paper en les seves vides, cosa que en el medi escolar es veu reflectit pels comentaris, mirades despectives, on un dels motius d'abandó és per la discriminació que pateixen en els contextos educatius.

e. Anàlisi de la relació que hi ha entre la immigració i educació bàsica

Aquesta categoria s'ha analitzat una mica la relació entre ser immigrant o fill/a d'immigrant i l'abandonament, tenint en compte els estudis dels pares i la concepció que tenen sobre la relació entre els estudis dels pares i els que assolixen els fills i filles, les *generacions* de migrants que abandonen més, etc.

Hi ha diversitat d'opinions dels joves entorn a si els estudis dels pares influeixen en els seus, doncs trobem als estudiants de la UEC que el 25% dels pares no han estudiat, l'altre 25% només ha estudiat un dels progenitors, el 18% no contesta o no ho sap. Per altra banda, les entrevistes també ens donen dades semblants, ja que també molts d'ells i elles tenen pares que han estudiat ben poc o res. Tot i les baixes dades d'escolarització de la majoria de persones entrevistades, un 75% dels joves de la UEC creu que no hi ha relació entre els estudis dels pares i d'ells i elles, i molts dels entrevistats també comparteixen posició, afirmant així frases com les següents (E6³⁶ i E8³⁷):

No, crec que els pares volen que els seus fills estudiïn i treballin per tal de donar visibilitat al país del fet que els fills d'immigrants també poden arribar com ells, i també perquè sempre volen el que és millor per nosaltres.

Vulguis o no els fills dels immigrants solem tenir més pressió que la resta de companys així que potser tenim més dificultat de continuar estudiant (no en tots els casos).

Educadora social entrevistada també afirmava veure una relació directa entre els estudis dels pares i els dels joves, dient així que molts d'ells o acaben treballant del mateix que els pares o abandonen els estudis de forma prematura.

³⁵ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

³⁶ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

³⁷ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Si bé com afirmen ells i elles no és un factor determinant, aquest podria tenir una relació si es té en compte el gran nombre de persones que afirmen tenir pares sense estudis, sent una teoria que s'hauria d'investigar tot tenint en compte també a la població en general (aquells qui han abandonat, però també els que no).

Per altra banda, també han fet menció en les entrevistes la diferència de taxes d'abandonament escolar dels joves migrants. Un dels joves afirmava que (E5)³⁸:

Realment entenc les taxes tan altes d'abandonament escolar dels migrants, realment els pares són recentment arribats, no tindran les mateixes comoditats que les persones blanques autòctones... és a dir, jo necessito *brackets*, me'ls hauré de pagar, jo necessito el carnet de cotxe, me l'hauré de pagar, jo és que als 16 ja estava treballant, carregant caixes per pagar-me els *brackets*... de fet, el sou que cobrava per llavors anava destinat també per a casa... i ja la resta distribuir-ho per les altres despeses... llavors, això en una família de blancs no et passarà.

Aquesta afirmació és generalista, però porta a pensar la repercussió que té aquest fet en les seves vides o identitats de les persones. Grau i Fernández (2016) afirmaven que la manera que l'alumne s'integra dins els centres educatius repercuteix en l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament personal i social. És realment preocupant, tenint en compte que es puguin verbalitzar frases així, el com repercuteix veure tan pocs referents semblants en posicions normalitzades, però sobretot en entorns que haurien de ser normals, igualitàries i integradors. Potser s'ha de tenir en compte també el com tenim de normalitzades situacions de desigualtat, com és l'abandonament prematur per assolir l'expectativa de migració a Europa, o per haver d'apaivagar les necessitats que la família no et pot garantir, etc.

f. Anàlisi del factor de la família

Com a línia d'investigació és molt important tenir en compte la figura de la família i el rol que aquesta té amb relació als nens i nenes. Aquesta influeix en molts factors, des de la motivació per estudiar, les facilitats que posaran en el camí dels joves, però sobretot en temes com és la identitat.

Hi ha moltes diversitats de persones, però totes elles s'han presentat fent èmfasi en l'origen. Aquesta, és la manera de reconèixer la identitat a partir de les interaccions, a partir de la manera en què ens representem i som representades (San Martín, 2020), però és també el sentiment de pertinença territorial (Barquín, 2009). Aquestes formes de representació territorials, es veuen reflectides en totes les entrevistes, però és curiós veure com en els qüestionaris, molts han evitat aquesta.

³⁸ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Els i les joves de la UEC se'ls preguntava sobre el lloc de naixement, però també sobre l'origen, no obstant això, molts d'ells i elles només es definien pel lloc de naixement o on viuen, havent de ser l'educadora que ens va entregar els resultats qui posés l'origen. Això ens porta a qüestionar el tema de la identitat, relacionant-ho amb el que diu Giró (2008) entorn el dubte que han de suportar els joves sobre les seves dificultats i si tenen a veure amb el fet d'haver emigrat (ells i elles o la família), o formar part d'un col·lectiu concret, etc. Aquesta identitat mencionada forma part de la cultura transmesa dels pares i mares, i és imprescindible per entendre les arrels de la identitat que adopten els i les joves.

Evidentment, i igual que la identitat, la família és l'encarregada de transmetre els valors als infants, així com una educació. Per aquest motiu, se'ls va preguntar als joves si se'ls animava a estudiar des de casa, on se'ns va donar respostes com les següents (E7)³⁹:

La família en aquell moment, sent el germà gran de quatre, doncs prefereixen que vagis a buscar feina a estudiar, al final la situació de cadascú és diferent. La meua família per exemple volien que estudiés, però preferien que anés a treballar per ajudar a casa i tal, i perquè no estàvem passant per un bon moment.

Aquesta afirmació la feia més d'un jove, indicant així que molts d'ells hereten d'alguna manera la intenció de realització de les expectatives de migració: treballar. Grau i Fernández (2016) afirmen que els immigrants solen incorporar-se abans al món laboral, ja que aquest és l'objectiu primordial de l'aposta migratòria i de les expectatives, de manera que la formació més enllà de l'obligatòria queda desplaçada. És una generalització que, per les respostes obtingudes, s'adequa, però no sempre es dona així, doncs no tots els i les migrants perceben com a la realització del projecte migratori i l'abandonament dels estudis per treballar.

Per altra banda, és d'interès qüestionar-nos el com la migració dels pares i mares impacte en les vides dels fills i filles, ja que alguns afirmaven abandonar prioritant el benestar de la família abans que el seu (E3)⁴⁰:

Per això, cadascú s'ho mira i si has d'ajudar a la família doncs deixes els estudis abans, aquesta és la situació. Si els meus pares estiguessin bé o només treballant i tot bé, doncs mira potser seria doctor, perquè sempre he volgut ser-ho.

Giró (2008) ja afirma que ser una persona provinent de processos migratoris càrregues amb un conjunt de crisis i tensions pròpies del desenvolupament biològic, però també s'hi afegeixen les relacions familiars, socials i culturals. Aquestes tensions, encara són més prominents en el cas dels adolescents fills de la immigració, ja que aquesta identitat es troba entre dos situacions, dos estils de vida i dos referents culturals diferents o gairebé oposats, a vegades.

³⁹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

⁴⁰ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Potser investigant aquest factor caldria plantejar-se: com seria aquesta expectativa familiar si les famílies migrants tinguessin feines més estables i situacions més estables? També caldria veure el mateix en famílies catalanes autòctones, també es troben amb aquestes situacions? Com actuen els fills i filles, tenint en compte que no tenen aquest factor de la migració i les respectives expectatives?

g. Anàlisi de les propostes de millora

Com a conclusió de les entrevistes, s'ha tingut en compte el que ells i elles canviarien, així com les seves perspectives de futur. Sorprenentment, entre els joves de la UEC, el 68,75% deia que continuaria estudiant. Aquesta dada és sorprenent, ja que 18,75% d'ells i elles no els agrada estudiar, i un altre 43,75% deia no agradar-li, però fer-ho perquè s'ha de fer, de manera que no era d'esperar veure que així i tot volen seguir en el sistema educatiu.

L'educadora social afegeix el que creiem que justifica l'elecció dels i les noies del centre, perquè ella considera que l'ideal és que tots els instituts funcionin com la UEC degut a la presència de més professionals (educadors, psicòlogues, etc.), l'adaptació del temari en l'àmbit acadèmic i a les necessitats, etc. I és que és comprensible aquesta petició, ja que ja s'ha vist en el marc teòric que, com diu Tarabini (2015), per combatre les arrels del fracàs i l'abandonament escolar calen polítiques públiques i les pràctiques de subjectivitat, on es té en consideració la subjectivitat dels alumnes i les seves formes d'aprenentatge.

Aquesta adaptació als i les alumnes altres joves entrevistats ho justifiquen com (E6)⁴¹:

M'hagués agradat rebre el mateix suport que els altres dins l'aula, ja que em sentia diferent i creia que no podia arribar a ser qui soc.

En relació amb el sistema educatiu, que no posin temaris o continguts innecessaris, sinó que ens ensenyin a com anar per la vida, com aprendre a llegir una nòmina, com buscar o accedir al mercat laboral, que tot sigui pràctic i teòric a la vegada, ja que no a tothom li agrada el mateix.

L'espai propi per a desenvolupar i posar en pràctica les capacitats de l'alumne és necessari per a l'adolescent, i el millor lloc per aquest és entre iguals (Giró, 2008). Afegeixen que (E9)⁴²:

Si hagués de tornar a decidir si renunciar al sistema educatiu? Ho faria. Sempre dic que l'educació és una cosa molt important i valuosa. Però no pots nedar a contracorrent sense trobar els teus dons, ni pots anar de classe a classe sense saber què és el que vols realment.

⁴¹ Vegeu Annex 7: Taula de categorització

⁴² Vegeu Annex 7: Taula de categorització

Vivim a l'era de la informació, així que tinc clar que el sistema educatiu no és l'únic que et pot educar i fer-te progressar a la vida.

Educar-me en altres camps que no ensenyen a l'àmbit educatiu.

I és que realment molts d'ells i elles consideren que, el fet d'haver abandonat no és una cosa de la qual penedir-se, puix que això els porta a ser on són actualment. De fet, molts d'ells i elles es neguen a voler posar-se en un àmbit així, ja que no els contempla realment (E9):

El meu consell per a la futura generació és que no s'aferrin al que realment no volen. Que l'educació bàsica és molt important per situar-te en aquest món, però quant a sistema educatiu que no es matin a ser coses que no volen ser per no sentir-se exclosos de la societat. Quan no sàpigues que rumb prendre atura't i analitza la teva vida i traça un mapa des d'on estàs fins on vols arribar. Pren les teves pròpies decisions perquè ets tu qui porta les regnes de la teva vida, no vagis per un camí que realment no és el que desitges, això t'endarrereix i et frustra. Tots hem nascut amb alguna cosa especial, no ets igual que el teu company de classe que només treu sobre excel·lents. No et pensis millor que ningú ni menys que ningú, simplement recorda que tots estem sota el mateix sol, però lluitem guerres diferents.

D'altres, per exemple, animen als fills i filles d'immigrants a estudiar i donar exemple, fer de referents. Això seria una forma de canviar una perspectiva generacional per a normalitzar la presència de persones racialitzades dins els àmbits públics com són els hospitals, empreses, instituts, etc., justificant-ho com a una manera de visibilitzar-se, de mostrar que ells i elles també són capaces de complir els seus somnis i que les barreres no han de ser un obstacle. Aquesta necessitat de referents és degut al que diu Tarabini (2017), ja que la transformació social depèn de l'educació, i aquesta depèn també de l'estructura social.

11. Conclusions

El treball d'investigació gira entorn l'abandonament escolar, però centrant-nos en els joves immigrants o fills i filles d'immigrants, concretament als factors que els porta a abandonar els estudis de forma prematura. També es buscava conèixer una mica si hi ha factors de desigualtat dins el sistema educatiu que creï aquest desavantatge entre els i les estudiants d'un mateix sistema educatiu.

Els humans provenim d'un passat nòmada, i sempre ha sigut així, tot i les diferents polítiques que pretenen dificultar el procés. Les dades de la immigració a Catalunya continuen augmentant, i les accions que es duen a terme, tant en l'educació com en altres àmbits, no semblen ser tan efectives. L'escola i la realitat migrant és un aspecte que, com hem pogut veure a l'hora de realitzar la investigació, és molt complex. Aquestes dues temàtiques, com altres temes socials, hi influeixen altres factors externs que hi incideixen positivament o negativament com és la família i les dinàmiques familiars, l'entorn social i les seves característiques, etc.

Un dels factors que porten a l'abandonament escolar dels joves, segons els resultats de les entrevistes, és la falta de motivació. Aquesta motivació dels i les estudiants tampoc depèn únicament de la persona, sinó de les variables personals i internes, així com el context en el qual es desenvolupen. Les principals teories de la motivació que narra Garcia-Bacete (2014) destaca els factors que interfereixen en un grau o un altre en la motivació escolar que són: l'autoconcepte que es té d'un mateix, els patrons d'atribució causal i les metes d'aprenentatge.

L'autoconcepte mencionat, i tal com indiquen els joves en les entrevistes, és l'opinió d'una mateixa en funció de la informació que es rep dels companys, pares i professors. L'entorn té una clara influència i afeció en les accions i decisions que prenem, i aquest es veu reflectit amb estudis com el de Lozano (2003) que afirmen veure's afectat el rendiment acadèmic per les relacions familiars, d'amistat, però sobretot amb els adults i els vincles socials a l'aula.

Aquesta motivació fins i tot té relació amb el que intuïem durant la creació dels guions de treball, i és que el rendiment escolar també pot estar relacionat amb el nivell d'estudis dels pares. Se'ls va plantejar als joves el que diu Lozano (2003), i és que el nivell acadèmic dels pares té una clara relació amb la qual assoleixen els fills. Si bé els estudis demostren així, els resultats també ens demostren que socialment els joves no en són conscients, en part perquè potser no volen atribuir-los aquesta experiència. No es va indagar molt en el concepte, però seria realment interessant conèixer el perquè hi ha aquesta relació, i com els qui *segueixen les passes familiars*, neguen o no són conscients d'aquesta realitat.

Per altra banda, com bé s'ha mencionat, la motivació que han afirmat no tenir els joves, molts cops va lligada a la concepció social que tenen del món laboral i el sistema educatiu. La majoria de joves entrevistats verbalitzen tenir la falta d'atracció pels estudis derivats del sistema educatiu que no respon a les seves necessitats educatives ni de futur. Aquest és un altre factor que els porta a abandonar, ja que afirmen que per molts estudis que una persona vagi assolint, el mercat laboral és igual de precari per a tothom, fet que també els desmotiva a continuar estudiant.

Si bé els factors mencionats podríem dir que són comuns a tota la població, els que destaquen en la recerca és la situació socioeconòmica dels pares i mares dels joves. Aquest és un aspecte de desigualtat a l'aula, perquè un sistema que suposadament garanteix la igualtat d'oportunitats als nens i nenes, hi influeix un factor extern que, idíl·licament, no hi hauria. La situació econòmica de les famílies representen un factor estressant pels estudiants, juntament amb altres situacions de salut física i mental, situacions i problemàtiques familiars, econòmiques, laborals, etc. (Isela, Montufar, Haydee, 2008).

Si bé les situacions de pobresa ja afecta als i les estudiants, trobem que aquesta afectació es duplica quan parlem de les famílies immigrants. Aquestes, es troben en doble vulnerabilitat enfront dels joves espanyols d'origen també espanyol, sobretot quan trobem que les dades demostren que el salari de les persones immigrades a Espanya són un 28,3% inferior, en comparació amb el sou mitjà dels catalans o espanyols (Unión Sindical Obrera, 2020).

La situació socioeconòmica de les famílies migrants és un tema realment extens, ja que té en compte molts altres aspectes de desigualtat, però és clar que aquest és un factor clau perquè els joves abandonin els estudis. Molts d'ells i elles afirmen preferir abandonar els estudis per treballar i veure les seves famílies bé i estables, puix que l'economia és una preocupació molt gran per ells i elles. Creiem que enfront de les dificultats d'estabilització de l'economia, també afectada per les expectatives migratòries dels pares, els joves es veuen amb l'obligació moral d'ajudar-los. Aquesta és una línia que inicialment la contemplàvem, però resulta important

estudiar a fons el com afecta els i les joves, així com les formes de treballar dins les aules per tal de treballar amb ells i elles sense que aquest sigui un factor que els desmotivi a estudiar.

També lligat als temes mencionats, la investigació ens demostra la importància de l'acompanyament dels professors i professores sense prejudicis ni discriminacions. Alguns dels entrevistats mencionaven que no rebien força acompanyament per part del professorat, ja que se'ls classificava des d'un inici com a fracàs escolar, o els consideraven igual que els germans que en algun moment havien tingut un mal comportament o suspenien, etc.

El racisme, contemplat des de qualsevol expressió verbal o acció feta a partir de la creença de la classificació dels humans en races. Tot i estar abolida la teoria de les races biològicament, culturalment continua tenint una concepció discriminatòria sobre les persones de l'Àfrica, entre altres. Tal com indica el Protocol d'odi i discriminació (Gencat, 2018), totes aquelles discriminacions que es donen a la societat ja siguin per motiu ètnic, de gènere, etc. també són susceptibles de donar-se en les escoles i instituts. Si bé es pot donar, la qüestió és intervenir perquè els i les professores de l'àmbit no continuï perpetuant aquestes situacions, sobretot quan es tracta de dins l'aula.

Els professors i professores són els i les responsables dels estudiants, de manera que en ells recau treballar molts dels factors mencionats, com és la motivació des de l'acceptació i el reconeixement de les capacitats del jove, però aquests també han de contemplar una postura antiracista a l'hora de treballar. Com a les persones adultes, són ells i elles qui han de poder complir l'objectiu del sistema educatiu de formar-los i promoure el seu desenvolupament socioeducatiu, però també han de garantir la igualtat d'oportunitats als i les joves sense reduir uns a les experiències amb altres.

Per altra banda, s'ha de tenir en compte la metodologia de treball de la UEC per a implementar varies de les coses destacades. Sembla que quan el sistema educatiu falla i no és capaç de treballar amb tota la diversitat de les aules, en lloc de reduir les ràtios dels i les professores, incloure més educadors socials en l'àmbit, etc. el lloc que els acull és aquesta unitat. Ens cal una transformació del sistema educatiu per a tenir en compte totes aquestes divergències de l'alumnat, des de la immigració, les persones amb diversitat funcional, els problemes de salut mental, etc. però sobretot ens cal un treball molt més individualitzat amb els estudiants per tal d'arrelar al sistema educatiu.

Com bé s'ha mencionat, l'abandonament escolar és multifactorial i complex. Aquest no és un fenomen determinat únicament per la persona, ni l'escola, ni l'administració, etc. de manera que concretar tot el que té a veure amb els factors de l'abandonament és realment difícil, i caldria fer tot un repàs teòric del mercat laboral, el sistema educatiu i les seves falles, l'entorn i

el seu afecte, etc. Però el que ha quedat clar a través del treball és que els joves han estat desmotivats per a continuar estudiant, sense un acompanyament més proper i sense prejudicis, però sobretot es troben amb la pressió moral d'ajudar a la família o de treballar per poder tenir accés a, com deia un dels entrevistats, posar-se bràquets a causa de les seves situacions socioeconòmiques.

Per acabar, creiem que com a educadores socials tenim molt de treball en aquest àmbit, ja que cal intervenir a partir de mesures integradores, amb programes d'acompanyament i suport als i les joves, però també calen polítiques educatives de qualitat i inclusives, sensibles amb la diversitat cultural. A gran escala, cal millorar les oportunitats laborals i les situacions socioeconòmiques per tal de treure la càrrega mental que tenen els joves de sostenir-se a ells i les famílies econòmicament.

a. Reflexions finals

La investigació engloba un tema molt complex i ampli, a causa del seu caràcter multifactorial. No es pot analitzar un problema tan complex sense tenir en compte que ens endinsem en un *món* diferent, que consta amb les seves dades d'abandonament, amb les seves dades d'atur, etc. Com si estiguéssim parlant d'una altra societat, analitzar el com afecta la situació socioeconòmica dels pares dels joves, seria analitzar tot un mercat laboral precari, però que encara ho és més en el cas de les persones migrants. Això fins i tot contemplaria les expectatives migratòries dels pares o fills migrants, de com aquestes són plasmades en els fills de forma directa o indirecta, de com els afecta, etc. Els joves migrants o fills d'immigrants no entren al mercat laboral ràpid perquè volen, sinó per necessitat, i perquè el seu entorn, tot i haver fet una carrera universitària al país d'origen per exemple, estan treballant en càrnies o l'economia submergida.

Ens hem plantejat diverses línies d'investigació, una d'elles encarada al paper que té la salut mental en l'abandonament escolar. La salut mental és un tema que continua sent tabú a la societat i seria molt interessant, veure com afecta aquesta problemàtica als joves, sobretot quan aquesta afecta en un àmbit tan ampli grup de persones i de dimensions (física, mental, emocional, etc.).

Com bé hem mencionat a la justificació, nosaltres també hem sigut víctimes del fracàs escolar, i també hem tingut un camí ple d'obstacles pel fet de ser filles d'immigrants. Arribar on som actualment és un èxit per nosaltres i per la nostra família, ja que hem fet front a un sistema educatiu amb moltes mancances. Ambdues ens hem trobat en molts cursos sense llibres, se'ns ha privat anar d'excursions per falta de diners per a pagar-los, ens hem trobat dificultats per a seguir el ritme derivat de la desmotivació, la falta de comprensió, l'acompanyament, etc. Se'ns

havia catalogat com a fracàs escolar. Com a aquelles pobres filles d'immigrants, que acabaran en el mateix lloc que els seus pares, fent feines temporals, amb salaris precaris. Però no s'ha aconseguit. Aquestes filles d'immigrants han decidit posar-se el repte de: *Jo també puc arribar a fer el que em proposo, sigui batxillerat o universitat, però que arribaré, arribaré.*

Fer aquest treball permet veure-ho des d'una altra perspectiva, per qüestionar-nos des de la nostra posició d'educadores socials el perquè d'aquestes desigualtats. Ens fa pensar en la desigualtat de condicions que hem viscut durant l'escola, i en com se segueix reproduint aquesta situació. Estar en una escola i veure qui tenia accés i qui no, deixava molt clar el paper de la societat, en com afavoria a alguns i exclouia a uns altres, fet que va afectar en el nostre desenvolupament personal, psicològic, familiar, i sobretot educatiu, ja que des de ben petites hem hagut de ser adultes, en lloc de nenes. Hem adoptat responsabilitats que no pertocuen, però que ho has de fer per poder sobreviure, responsabilitats que et feien pensar en perquè jo sí, i el nen amb més recursos que nosaltres no, qüestions que al llarg de la nostra vida hem anat trobant les respostes.

L'estructura social es troba també reflectida en els espais que a priori semblen segurs de desigualtats. Els centres educatius també continuen reproduint el que passa a les societats, però a la vegada també promouen que encara passi. És molt trist pensar que, tenint les dades de migració que tenim al país, encara sorprèn veure a persones migrades o d'origen migrant a les universitats.

Creiem que no estem cursant el grau d'Educació Social per casualitat, sinó perquè som dones d'origen migrant, musulmanes, valentes i empoderades que no volem que més persones passin pel mateix que nosaltres. D'alguna manera o un altre, aquesta petita experiència que compartim ambdues, ha fet que aquest treball sigui un èxit.

b. Valoració del procés i propostes de millora

Per tancar aquesta recerca, ens ha portat a reflexionar sobre el nostre procés de la realització del treball i a possibles propostes de millora, que es durien a terme en futures investigacions i com aquesta es desenvoluparia amb més temporalitat.

Per una banda, el nostre objecte de treball d'investigació tenia a intenció d'encarar l'abandonament escolar de fills i filles d'immigrants de manera positiva, és a dir, ens volíem basar en les trajectòries d'èxit de fills i filles d'immigrants, que en algun moment de la seva vida haguessin estat categoritzats com a fracàs escolar, però que al llarg de les seves vides havien decidit seguir en el sistema educatiu, tot i les dificultats que hi comportava. Això no va ser possible a causa de la temporalitat i les escasses idees que teníem com a grup, puix que ens va costar molt trobar els objectius i el mètode per encarar la investigació. A més a més, perquè

com a investigadores el tema central era l'abandonament en relació amb la immigració, però, com que és una temàtica de caràcter complex, no sabíem com enfocar-ho.

Des d'un inici, volíem fer una comparació en dos centres educatius de la comarca d'Osona, així com realitzant entrevistes als alumnes sobre l'abandonament escolar, però, com a grup, ens vam assabentar que no responia als nostres objectius, i que necessitàvem a joves que haguessin passat pel sistema educatiu havent deixat els estudis, o bé en l'Educació Secundària Obligatòria o en l'àmbit de formació professional. Volíem recollir dades qualitatives, ja que ens interessava les veus dels entrevistats. Tot i que la recerca no ha estat el que ens esperàvem, vam poder especificar més sobre la temàtica, així com la pregunta de recerca i els objectius, que ens van ajudar a trobar el sentit d'aquesta investigació, puix que estàvem una mica perdudes en com focalitzar el nostre TFG.

En relació amb les limitacions, vam tenir moltes dificultats a l'hora de trobar a joves que havien abandonat els estudis, ja que des d'un inici teníem contacte amb una entitat de Manlleu que treballava amb joves d'aquest perfil, i només hi va accedir una persona a realitzar l'entrevista. A últim moment ens va cancel·lar, i com a grup vam haver de contactar amb altres joves a través d'amics, companys, per tal que la nostra recerca sigui un èxit.

Tanmateix, un altre aspecte que hem trobat a faltar, ha estat entrevistar a més noies, puix que el 75% de les entrevistes varen ser homes. Ens hauria agradat trobar aquesta equivalència de gènere en relació amb la temàtica per donar-nos suport a l'hora d'analitzar les dades i sobretot, les conclusions.

Valorem molt positivament haver realitzat el TFG de manera grupal, així com el procés que engloba. Ens ha permès posar en pràctica els nostres interessos i inquietuds que compartim com a equip de treball, ja que des dels inicis del grau portem fent treballs similars i sempre hem sortit enfortides i amb bones qualificacions. En relació amb la temàtica, és un context que compartim ambdues, i portar a terme aquest treball és interessant per analitzar aquests factors de desigualtat, puix que en el seu moment, podríem haver sigut una de nosaltres.

Com a futures educadores socials, ens agradaria treballar en l'àmbit educatiu, social i de migració perquè són temàtiques que hem viscut des de la nostra infància, i que d'alguna manera o un altre, reivindicar que aquests joves fills i filles d'immigrants no estan sols i que també poden arribar allà a on es proposin i sentir que hi ha més referents, podria ser una bona intervenció per abordar l'abandonament escolar. Ser referents per a les pròximes generacions també podria ser una forma de treball dins l'àmbit.

12.Referències

- ACNUR. (2020). *Inmigración en España: tipos y origen*. https://eacnur.org/blog/inmigracion-en-espana-tipos-y-origen-tc_alt45664n_o_pstn_o_pst/
- Agustin, P, Caparrós, B. i Cabruja, T. (2007). L'aprenentatge de procediments instrumentals: el cas de l'entrevista. *Documenta Universitaria*. <https://www.torrossa.com/en/resources/an/2435631>
- Álamo, S., Azanay, I., Clusella, G. i Vernis, A. (Febrer, 2023). *Observatori socioeconòmic d'Osona: 6é informe de competitivitat de la comarca d'Osona*. <http://www.observatorisocioeconomicosona.cat/gestio/arxius/6%C3%A8%20informe%20competitivitat%20de%20la%20comarca%20d'Osona.pdf>
- Arnaus i Morral, R., & Contreras Domingo, J. (1995). El compromís ètic en la investigació etnogràfica. *Temps d'Educació*, núm. 14, p. 33-60. <https://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/28119/1/101816.pdf>
- Badiou, A. (2004). La ética. Ensayo sobre la conciencia del mal. *Enciclopedia Mercabá*, 69-74. <https://mercaba.org/SANLUIS/Filosofia/autores/Contempor%C3%A1nea/Badiou/La%20%C3%A9tica.pdf>
- Batanero, J. M. F. (2004). La presencia de alumnos inmigrantes en las aulas: un reto educativo. *Educación y educadores*, (7), 33-44. <https://www.redalyc.org/pdf/834/83400705.pdf>
- Barquín, A. (2009). ¿ De dónde son los hijos de los inmigrantes? La construcción de la identidad y la escuela. *Educación*, 44, 81-96. <https://www.redalyc.org/pdf/3421/342130833007.pdf>
- Bayona, J., & Domingo i Valls, A. (2018). El fracàs escolar dels descendents de la immigració a Catalunya: més que una assignatura pendent. https://ddd.uab.cat/pub/worppap/2018/202298/perdem_a2018n11iCAT.pdf
- BORREGO, I. (2003). Los hijos de inmigrantes como tema sociológico: la cuestión de "la segunda generación". *Anduli: revista andaluza deficiencias sociales*, 3, 27-46. http://meme.phpwebhosting.com/~migracion/rimd/documentos_miembros/12648Inaki-Garcia-Borrego-Los-hijos-i-nmigrantes-ext.pdf
- Campos García. A. (s.d.). *Racialización, racismo y racismo: un discernimiento necesario*. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/33131755/Racializacion_racialismo_y_racismo-_un_discernimiento_necesario-libre.pdf?1393929988=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DRacializacion_Racialismo_y_Racismo_Un_di.pdf&Expires=1680708245&Signature=FNUT-hNJ9cX48KrU4hYHvanaX5zqYWurpgvBzOP8p4oMluMNCmgnmYzvPb~jk01wAR1dL3mlkb12VoLfl~K9WjDZhqvn9z07XFgqLp2pNEfcuNJEcd80yCbeTMKp97dP4YEiitp7MgiQNSgOlaEQ63ocSz7MXDaz3t5YbjRRnYx56QzbdRdihg8o5~ocD917kPjp5ZkjmXsdS4o6vzLNK~S4cF-ndnz~9Js2LwsuNzvqqOO

[sWSwFzhJz4wbujxu-NbvNtpGolL9gQ~HEX7JE3JFC-BuLEi6VlyoEh93-ZHaG3JARhvA3PB1U90DLNAlgeXWYuz9ELAILL3KmJg_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](https://www.xtec.cat/~jcruz/recursos/c_uee.html#Les%20unitats%20d%E2%80%99escolaritzaci%C3%B3%20compartida%20(UEC))

Cruz, J. M. (2007). Unitats d'escolarització compartida. *Xarxa telemàtica educativa de Catalunya*. [http://www.xtec.cat/~jcruz/recursos/c_uee.html#Les%20unitats%20d%E2%80%99escolaritzaci%C3%B3%20compartida%20\(UEC\)](http://www.xtec.cat/~jcruz/recursos/c_uee.html#Les%20unitats%20d%E2%80%99escolaritzaci%C3%B3%20compartida%20(UEC))

Carrillo, M., Padilla, J., Rosero, T. y Sol Villagómez, M. (2009). La motivación y el aprendizaje. *Alteridad*, 4(1), 20-33. Quito, Ecuador: Universidad Politécnica Salesiana de Ecuador. <https://www.learntechlib.org/p/195445/>

Consejo Económico y Social España. (Febrer, 2019). *Informe. La inmigración en España: Efectos y oportunidades*. Madrid, España <https://www.ces.es/documents/10180/5209150/Inf0219.pdf>

Consell Escolar de Catalunya. (2003). Immigració i educació. *XIV Jornades de Consells Escolars de Comunitats Autònomes i de l'Estat*. http://consellescolarc.gencat.cat/web/.content/consell_escolar/actuacions/3publicacions/publicacions_en_pdf/static_files/dossier27-immigracio_i_educacio.pdf

De Toscano, G. T. (2009). La entrevista semi-estructurada como técnica de investigación. *Graciela Tonon (comp.)*, 46, 45-73. https://colombofrances.edu.co/wp-content/uploads/2013/07/libro_reflexiones_latinoamericanas_sobre_investigacion_cu.pdf#page=48

European Commission. (2021). *Education and training monitor 2021: Seven targets toward a European Education Area*. <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2021/en/chapters/chapter2.html#ch2-4>

European Commission. (2021). *European Education Area: abandono escolar*. <https://education.ec.europa.eu/es/education-levels/school-education/early-school-leaving>

European Toolkit for School. (s. d.). *Programa para territorios educativos de intervención prioritaria (TEIP)*. <https://www.schooleducationgateway.eu/es/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=434>

España Arumí, A. i Rosés Noguera, M. (2002). *Osona i la immigració: Estudi diagnòstic i línies estratègiques de futur*. <https://www.ccosona.cat/pdf/acollida-integracio/osona.pdf>

El Aaddam, S. (2022). *Hija de inmigrantes*. Barcelona: Nube de tinta

Federación de Enseñanza de CC.OO. de Andalucía. (2010). *Temas para la Educación*. <https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd7561.pdf>

Fernández, F. J. A. (2010). Fracaso y abandono escolar en España. Profesorado, Revista de *Currículum y Formación del Profesorado*, 14(3), 319-321. <https://revistaseug.ugr.es/index.php/profesorado/article/download/20702/20178>

Francisco Gavidia, San Salvador. <http://ri.ufg.edu.sv/jspui/bitstream/11592/7229/1/Estr%c3%a9s%20sociolaboral.pdf>

García García, N. (2012). Percepció dels catalans sobre la immigració. Centre d'Estudis d'Opinió, Gencat. https://ceo.gencat.cat/web/.content/30_estudis/03_publicacions/Monografies/2012_01_05_Monografies_immigracio.pdf

García, J. S. M. (2009). Fracaso escolar, PISA y la difícil ESO. *Revista de Sociología de la Educación-RASE*, 2(1), 56-85. <https://ojs3.uv.es/index.php/RASE/article/view/8613/8156>

- González-Pienda, J. A. (2003). El rendimiento escolar. Una análisis de las variables que lo condicionan. <https://ruc.udc.es/dspace/bitstream/handle/2183/6952/?sequence=1>
- Giró, J. (2008). La difícil construcción de la identidad entre los adolescentes hijos de la inmigración. *Susín, R., y San Martín, D.(coords.) De identidades: reconocimiento y diferencia en la modernidad líquida*, 275-316. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/34456991/LA_DIFICIL_CONSTRUCCION_DE_LA_IDENTIDAD_2008-libre.pdf?1408183122=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DLa_dificil_construccion_de_la_identidad.pdf&Expires=1680544841&Signature=L29RMrEjQc1Umljzq76GTiPCs-N-a9BLmMqIGTncEqSBfG-cT6NZKz3pa-M-ak7RIm-6j7VZYCmvSZzkMf3bwhP~wjAei4wgDKPX8pL06MYa1TnngB5o4fZl7UHiY5cSVEp-0DPwVT6NSj2G6a5VvjRJ-5-NK94566-9LsPIbFkdGUP41DFa5bx0CN4ZLyFdhyU~itfA8R1JQ4eXql1Yy7YUFI3FrFVEXmrc5k5OX4B3s7rgGR2ohbmyf1yXkh0Toe4IRYm681vbmVyuwMoAL59WHhH0UWGWl-RiLEHQYvTAbKnpFGS8qv9Riplnh4TxXIHjpQtGdH4KIDjKQWREw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
- Gavazzo, N. (2013). No soy de aquí, ni soy de allá... Alterización y categorías de identificación en la generación de los hijos de inmigrantes bolivianos y paraguayos en Buenos Aires. <http://rehip.unr.edu.ar/bitstream/handle/2133/12708/Gavazzo-%20No%20soy%20de%20aqu%C3%AD%20ni%20soy%20de%20all%C3%A1%20e2%80%A6%20Alterizaci%C3%B3n%20y%20categor%C3%ADas%20de%20identificaci%C3%B3n%20en%20la%20generaci%C3%B3n%20de%20los%20hijos%20de%20inmigrantes%20bolivianos%20y%20paraguayos%20en%20Buenos%20Aires.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Gualda, E. (2002). *Los procesos de integración social de la primera generación de "gastarbeiter" españoles en Alemania*. [Lliçó inaugural del curs acadèmic 2001-2002]. Universidad de Huelva. <https://core.ac.uk/reader/60644140>
- Gutiérrez, J. M., Borré, J. R., Montero, R. A., & Mendoza, X. F. B. (2020). Migración: Contexto, impacto y desafío. Una reflexión teórica. *Revista de Ciencias Sociales*, 26(2), 299-313. <https://www.redalyc.org/journal/280/28063431024/28063431024.pdf>
- Grau Rubio, C., & Fernández Hawrylak, M. (2016). *La educación del alumnado inmigrante en España*. <https://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/57366/5769855.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- García García, N. (2012). *Monografies. Percepció dels catalans sobre la immigració* https://ceo.gencat.cat/web/.content/30_estudis/03_publicacions/Monografies/2012_01_05_Monografies_immigracio.pdf
- García Bacete, F. J. (2014). *Motivación, aprendizaje y rendimiento escolar*. *Revista electrónica de motivación y emoción*, num. 0, vol. 1. https://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/158952/Garcia_Bacete_Doménech_1997_Motivacion_aprendizaje_y_rendimiento_escolar_reme.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Gencat. (2023). Departament d'Educació: *Alumnes Estrangers. Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'ensenyament* <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1>
- Gencat. (2023). Departament d'Educació: *Alumnes Estrangers. Proporció d'alumnes de nacionalitat de règim general respecte del total d'alumnes. Distribució segons sector educatiu* <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1>

- Gencat. (2023). *Alumnes Estrangers. Alumnes de nacionalitat estrangera segons l'àrea geogràfica. Distribució segons àrees geogràfiques.*
<https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/sistema-educatiu/escolaritzacio/alumnes-estrangers/#bloc1>
- Generalitat de Catalunya. (2018). *Racisme i Xenofòbia*
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/proieeducatiu/convivencia/protocols/conductes-odi-discriminacio/documentos/07-racisme-i-xenofobia.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2023). *Abandonament prematur dels estudis (18-24).*
<https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/europeus/abandonament-prematur/>
- Generalitat de Catalunya. (2022). *Abandonament prematur dels estudis. Per ciutadania.*
<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=ue&n=14427>
- Generalitat de Catalunya. (2018). *Protocol conductes d'odi i discriminació.*
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/proieeducatiu/convivencia/protocols/conductes-odi-discriminacio/documentos/07-racisme-i-xenofobia.pdf>
- Handri, N. H. (2008). La identidad mutante. La construcción de la identidad en los hijos de inmigrantes. *Documentación social*, 151, 35-48.
https://www.observatoriodelainfancia.es/fichero/soia/documentos/4682_d_nanopdf.com_la-identidad-mutante-la-construccion-de-la-identidad-en-los-hijos.pdf
- Instituto Nacional de Estadística. (2022). *Notas de prensa: Cifras de población (CP) a 1 de julio de 2022. Estadística de Migraciones (EM). Primer semestre de 2022.* https://www.ine.es/prensa/cp_i2022_p.pdf
- Isela, T. Montufar, E. i Haydee, L. (2008). *Estrés sociolaboral y su influencia en el rendimiento académico de los estudiantes de la Universidad Francisco Gavidia durante el ciclo 01 del 2008.* [Treball fi de Grau]. Universidad
- i Mateos, N. R. (1998). Immigració a Catalunya als anys noranta, quelcom de nou?. *Revista catalana de sociologia*, (6), 33-48. <https://core.ac.uk/download/pdf/39007117.pdf>
- i Valls, A. D. (2004). La Immigració actual a Espanya: aspectes demogràfics. *Papers de demografia*, (252), 1. <https://ddd.uab.cat/record/220514>
- Institut Obert de Catalunya. (s. d.). *Tècniques per a l'avaluació de riscos psicosocials(I): inespecífiques.*
https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_prp_c05_/web/fp_prp_c05_htmlindex/WebContent/u3/a2/continguts.html
- Jiménez Ramírez, M. (2008). Aproximación teórica de la exclusión social: complejidad e imprecisión del término. Consecuencias para el ámbito educativo. *Estudios pedagógicos (Valdivia)*, 34(1), 173-186.
https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0718-07052008000100010&script=sci_arttext
- La Moncloa. (2022). *La tasa de abandono educativo temprano descendió al 13,3% en 2021, la tasa más baja de la historia.*
<https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/educacion/Paginas/2022/280122-tasa-abandono-educativo.aspx>
- León, A. M. (2005). Teorías y conceptos asociados al estudio de las migraciones internacionales. *Trabajo social*, (7), 59-76. <https://revistas.unal.edu.co/index.php/tsocial/article/view/8476/9120>

- Leccardi, C., & Feixa, C. (2011). El concepto de generación en las teorías sobre la juventud. *Última década*, 19(34), 11-32. https://www.scielo.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0718-22362011000100002#:~:text=Para%20Abrams%2C%20una%20generaci%C3%B3n%20en,e%20hist%C3%B3ricamente%20se%20encuentran%20disponibles.
- Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, Boletín Oficial del Estado [BOE], 106, de 04 de maig de 2006 (Espanya). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>
- Ley Orgánica 3/2020, de 29 de desembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, Boletín Oficial del Estado [BOE], 340, de 29 de desembre de 2020 (Espanya). <https://www.boe.es/boe/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264.pdf>
- Ley Orgánica 2/2023, de 22 de marzo, del Sistema Universitario., Boletín Oficial del Estado [BOE], 70, de 22 de març de 2023 (Espanya). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2023/BOE-A-2023-7500-consolidado.pdf>
- Lozano Díaz, A., (2003). Factores personales, familiares y académicos que afectan al fracaso escolar en la Educación Secundaria. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 1(1), 43-66. <https://www.redalyc.org/pdf/2931/293152876002.pdf>
- MANNHEIM, K. (1990): Le problème des générations. París: Nathan
- Montoro-Gurich, C. (2017). Marroquíes en España: un análisis por género de los determinantes en las migraciones familiares. *Estudios Geográficos*, 78(283), pp. 445- 464. <https://estudiosgeograficos.revistas.csic.es/index.php/estudiosgeograficos/article/view/697/753>
- Marcús, J. (2011). Apuntes sobre el concepto de identidad. *Intersticios. Revista sociológica de pensamiento crítico*, 5(1). <https://intersticios.es/article/view/6330/5750>
- Monistrol, O. (2007). El trabajo de campo en investigación cualitativa. *Nure Investigación*, núm. 29. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7779013>
- Ministeri d'educació i formació professional. 2017. *El sistem educativo español*. <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:a77ed4f2-cae7-401c-8fb3-5b6c04d5f692/sisedu1617.pdf>
- Manuel Salvadó, M. (2020). *Construcció de rols de gènere a l'escola: llenguatge i jocs*. Dipòsit digital. <https://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/170330/1/FilCat2020.pdf>
- Moreno, M. (2000). *Cómo se enseña a ser niña: el sexismo en la escuela* (3a ed.) Icaria Editorial.
- Mossakowski, K. N. (2010). Immigrant status and mental health care use. *Social Science & Medicine*, 71(5), 969-978. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5966037/>
- Navarro Barba, J. (2015). *Estudio del Rendimiento Escolar en el Alumnado Inmigrante y de Origen Extranjero en la Educación Secundaria de la Región de Murcia*. [Tesis doctoral]. Universidad de Murcia. <https://digitum.um.es/digitum/bitstream/10201/45880/1/Tesis%20Juan%20Navarro%20con%20portada%20oficial%20CD.pdf>
- Neubauer Esteban, A. (2021). Extraños en nuestras escuelas: Mecanismos de discriminación educativa en Europa. <https://digibug.ugr.es/bitstream/handle/10481/70950/10-36.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Navarro, J. (2015). *Estudio del Rendimiento Escolar en el Alumnado Inmigrante y de Origen Extranjero en la Educación Secundaria de la Región de Murcia* (tesis doctoral). Universidad de Murcia, España. <https://digitum.um.es/digitum/bitstream/10201/91119/1/TFM%20Radia%20Bougtib.pdf>

- Navarro, R. E. (2003). El rendimiento académico: concepto, investigación y desarrollo. *REICE. Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 1(2), 0. <https://www.redalyc.org/pdf/551/55110208.pdf>
- Naciones Unidas.(1996-2023). Pacto Mundial para una Migración Segura, Ordenada y Regular <https://www.ohchr.org/es/migration/global-compact-safe-orderly-and-regular-migration-gcm>
- Orden Hoz A. de la. (1991). El éxito escolar. *Revista Complutense de Educación*, 2(1), 13. <https://revistas.ucm.es/index.php/RCED/article/view/RCED9191130013A>
- Osorio, J. G. (2000). Principios éticos de la investigación en seres humanos y en animales. *Medicina*, num. 2, vol. 60. https://www.medicinabuenosaires.com/demo/revistas/vol60-00/2/v60_n2_255_258.pdf
- Puig, M. i Vilalt, J. M. (2016). *Reptes de l'educació a Catalunya. Anuari 2015: Abandonament escolar prematur: més pull que push.* <https://fundaciobofill.cat/publicacions/abandonament-escolar-prematur-mes-pull-que-push>
- Portes, A., & Rumbaut, R. G. (2001). *Legacies: The story of the immigrant second generation.* Editorial: University of California Press.
- Reher, D., Requena, M., & Sanz, A. (2011). ¿ España en la encrucijada? Consideraciones sobre el cambio de ciclo migratorio. *Revista internacional de sociología*, 69(M1), 9-44. <https://revintsociologia.revistas.csic.es/index.php/revintsociologia/article/view/385/395>
- Rom, M. i Vaqué, I. (2023, març dia 23). Pla contra l'abandonament escolar a Catalunya, que és dels més alts d'Europa. *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.* <https://www.ccma.cat/324/abandonament-escolar-els-municipis-podran-accedir-a-les-dades-dels-alumnes-per-combatrel/noticia/3219554/>
- Real Instituto Elcano. (2019). *Inmigración en España: una nueva fase de llegadas.* <https://www.realinstitutoelcano.org/analisis/inmigracion-en-espana-una-nueva-fase-de-llegadas/>
- Rodríguez, J. S. (2002). Las emigraciones interiores en España durante los siglos XIX y XX: una revisión bibliográfica. *Ager. Revista de Estudios sobre despoblación y desarrollo rural*, (2), 227-248. http://ruralager.org/wp-content/uploads/Ager-02_8.pdf
- Riedmann, A i Stefoni, C. (2015). Sobre el racismo, su negación y las consecuencias para una educación anti-racista en la enseñanza secundaria chilena. *Polis*, num. 42. <https://journals.openedition.org/polis/11327#quotation>
- Sánchez, J. (2004). La immigració a Catalunya. *Idees*, (23-24). http://docs.llull.cat/IMAGES_175/transfer02-foc02-cat.pdf
- Sanvicén, P. (2019). Educació, educació, educació. Els fonaments del passat, del present i, més encara del futur. *Ciutadans*, núm. 16, p. 4-19. <https://repositori.udl.cat/server/api/core/bitstreams/b4311830-a55b-43ba-8aad-81805dcee7ea/content>
- Singla Pego, A. (s.d). *Les diferències entre el Primer Món i el Tercer Món, existeix desigualtat?* https://apliense.xtec.cat/prestatgeria/e3009497_900/livre/index.php?section=2&page=1
- SAYAD, A. (1990): “Les maux-à-mots de l’immigration” en *Politix*, 12, 1990, pp. 7-24.
- San Martín, C. (2020). Pujal, M. Capítulo 2. La identidad (el self). En L. Iñiguez et al. (coord.) *Introducción a la psicología Social.* Editorial UOC. [Apunts acadèmics]. Uvic-UCCMoodle.
- TERMCAT.Centre de terminologia catalana. (2023). *Definició Tercer Món.* <https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/269/fitxa/NDA4MjkkxMA%3D%3D>

- Torres Parodi, C., i Bolis, M. (2007). Evolución del concepto etnia/raza y su impacto en la formulación de políticas para la equidad. *Revista Panamericana de salud pública*, 22(6), 405-416. <https://www.scielosp.org/pdf/rpsp/v22n6/a09v22n6.pdf>
- Tarabini, A. (2017). *L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar*. <https://fundaciobofill.cat/publicacions/lescola-no-es-tu>
- Tarabini, A. (2015). *La meritocracia en la mente del profesorado: un análisis de los discursos docentes en relación al éxito, fracaso y abandono escolar*. <https://ojs.uv.es/index.php/RASE/article/view/8389/7982>
- Unión Sindical Obrera. (2020, diciembre día 18). *El salario de un migrante en España es un 28,3% inferior*. <https://www.uso.es/el-salario-de-un-migrante-en-espana-es-un-283-inferior/>
- UNIR. (2022). *Racismo en las aulas: ¿cómo se manifiesta y claves para abordarlo?* <https://www.unir.net/educacion/revista/racismo-en-las-aulas/>
- Valero-Matas, J. A., Coca, J. R., & Valero-Oteo, I. (2014). Análisis de la inmigración en España y la crisis económica. *Papeles de población*, 20(80), 9-45. https://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1405-74252014000200002
- Vain, P. D. (2012). El enfoque interpretativo en investigación educativa: algunas consideraciones teórico-metodológicas. *Revista de educación*, 4(4), 37-45. https://fh.mdp.edu.ar/revistas/index.php/r_educ/article/view/83/146

ANNEXOS

Ahlam Akaouch Akaouch i Numasetu Konteh Baldeh

Treball Final de Grau

ÍNDEX

A. ANNEX	1.	Planificació de la recollida de dades	
		pàg. 3
B. ANNEX	2.	Guió entrevista.....	
		pàg 6
C. ANNEX	3.	Guió qüestionari.....	
		pàg. 9
D. ANNEX	4.	Confidencialitat.....	
		pàg 10
E. ANNEX	5.	Transcripcions de les entrevistes.....	pàg 12
F. ANNEX	6.	Taula de resultats del qüestionari.....	pàg 43
G. ANNEX	7.	Taula de categorització.....	pàg 48

a. Planificació de la recollida de dades

Participants	Dades a recollir	Tipus d'eina de recollida de dades	Tipus de preguntes	Relació amb el marc teòric
---------------------	-------------------------	---	---------------------------	-----------------------------------

<p>Estudiants / ex-estudiants</p>	<p>Experiència educativa, impediments en el sistema educatiu, factors de discriminació que s'han trobat (o no), Conèixer la seva experiència entorn l'abandonament escolar, els factors que van influenciar a deixar-ho, així com els factors que l'han motivat a tornar a estudiar. També es pretén analitzar i conèixer la perspectiva enton la relació entre la immigració i l'educació.</p>	<p>Entrevista</p>	<p>Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu? Què és el que et va portar a abandonar els estudis? Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.) Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i</p>	<p>El sistema educatiu espanyol Construcció identitària Racialització i racisme Factors de discriminació Concepte de generacions Relació entre l'abandonament i la immigració La immigració a Espanya i Catalunya Primeres aproximacions a la discriminació: gènere i racisme</p>
-----------------------------------	---	-------------------	---	--

			<p>l'educació bàsica?</p> <p>Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?</p> <p>Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?</p> <p>El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?</p>	
Educadora social	El seu treball com a professional dins d'un dels pilars de contenció de l'abandonament escolar	Entrevista	<p>Funció en el centre,</p> <p>Funcionament de la UEC, L'educació bàsica i la immigració, factors que</p>	<p>Dades de la immigració a l'aula</p> <p>Sistema educatiu espanyol</p> <p>Terme d'èxit,</p>

			porten a l'abandonament	fracàs escolar i abandonament Concepte de generacions Integració i exclusió social
Joves d'una Unitat d'Escolarització Compartida de Catalunya.	Conèixer la trajectòria educativa dels joves, així com obtenir informació sobre la seva perspectiva entorn l'abandonament escolar.	Qüestionari	Si els hi agrada estudiar, Si hi ha relació els estudis dels pares amb el nivell que assoliran els fills o filles, Han rebut algun tipus de discriminació durant el procés d'aprenentatge, si hi ha relació entre l'abandonament escolar i la immigració.	Terme d'èxit, fracàs escolar i abandonament Concepte de generacions La construcció identitària Relació entre abandonament escolar i la immigració Primeres aproximacions a la discriminació: racisme i gènere

b. Guió entrevistes

JOVES QUE HAN ABANDONAT ELS ESTUDIS

Hola! Som l'Ahlam i la Setu, dues estudiants d'Educació social de la Universitat de Vic. Estem fent el treball final de grau sobre **els factors que porten a l'abandonament escolar dels joves migrants o fills/es d'immigrants.**

Aquest formulari està destinat a **joves que han abandonat els estudis** per tal de conèixer la seva experiència entorn l'abandonament escolar, els factors que van influenciar a deixar-ho, així com els factors que l'han motivat a tornar a estudiar. També es pretèn analitzar conèixer la perspectiva enton la relació entre la immigració i l'educació.

S'assegurarà la confidencialitat de la informació:

- S'**anonimitzaran** totes les respostes, seleccionant únicament allò d'interès per la investigació.
- Es protegiran les dades fent referència a la **Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD)**.
- Les dades s'emmagatzemaran al OneDrive de la UVic-UCC, fent-ne un ús anonimitzat. **Per a fer ús dels drets ARCO, contacteu amb ahlame.akaouch@uvic.cat, numasetu.konteh@uvic.cat o aina.lobaco@uvic.cat.**

Preguntes:

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

1. T'agrada estudiar?
2. Creus que els estudis són útils?
3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?
4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?
5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)
6. Tenies motivació per estudiar?
7. I el teu entorn t'animava a estudiar?
8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?
9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?
10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?
11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? Quin perfil li associes? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger?
13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?
14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?
15. I per ser home o dona?
16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)
17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.
18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?
19. Què faries diferent avui dia?
20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?
21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?
22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

EDUCADORA SOCIAL D'UNA UEC

Hola! Som l'Ahlam i la Setu, dues estudiants d'Educació social de la Universitat de Vic. Estem fent el treball final de grau sobre **els factors que porten a l'abandonament escolar dels joves migrants o fills/es d'immigrants.**

Aquest formulari està destinat a professionals de l'àmbit de l'educació amb joves per tal de conèixer el centre on treballa, la seva funció, les persones a qui atenen, però sobretot va enfocat a analitzar si consideren la relació entre la immigració i l'educació.

S'assegurarà la confidencialitat de la informació:

- S'**anonimitzaran** totes les respostes, seleccionant únicament allò d'interès per la investigació.
- Es protegiran les dades fent referència a la **Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD)**.
- Les dades s'emmagatzemaran al OneDrive de la UVic-UCC, fent-ne un ús anonimitzat. **Per a fer ús dels drets ARCO, contacteu amb ahlame.akaouch@uvic.cat, numasetu.konteh@uvic.cat o aina.lobaco@uvic.cat.**

Presentació

1. Quina és la teva funció en el centre?
2. Com definiries que és la UEC?
3. Què cal fer o què és el que fan els i les joves per acabar aquí?
4. A quin perfil de jove ateneu?
5. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?
6. Creus que hi ha relació entre l'exclusió social i l'educació bàsica?
7. I entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?
8. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar?

c. Guió qüestionaris

Hola! Som l'Ahlam i la Setu, dues estudiants d'Educació social de la Universitat de Vic. Estem fent el treball final de grau sobre **els factors que porten a l'abandonament escolar dels joves migrants o fills/es d'immigrants**.

Aquest formulari està destinat a **estudiants de la UEC** per tal de conèixer la trajectòria educativa dels joves, així com obtenir informació sobre la seva perspectiva entorn l'abandonament escolar.

S'assegurarà la confidencialitat de la informació:

- S'**anonimitzaran** totes les respostes, seleccionant únicament allò d'interès per la investigació.
- Es protegiran les dades fent referència a la **Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD)**.
- Les dades s'emmagatzemaran al OneDrive de la UVic-UCC, fent-ne un ús anonimitzat. **Per a fer ús dels drets ARCO, contacteu amb ahlame.akaouch@uvic.cat, numasetu.konteh@uvic.cat o aina.lobaco@uvic.cat.**

Preguntes

1. Quina edat tens?
2. A on has nascut? En el cas de ser d'origen estranger, podries mencionar la nacionalitat?
3. Quina ha estat la causa per la qual estàs a la UEC?
4. Què és el que més t'agrada de la UEC?
5. T'agrada estudiar? Estàs motivat per seguir estudiant? En el cas de que sigui negatiu pots argumentar la teva resposta.
6. Què t'agradaria fer en un futur? (treballar en un sector en concret, seguir estudiant, etc.)
7. El teu entorn familiar ha estudiat? Fins on han arribat?
8. Creus que té a veure els estudis dels pares amb el nivell que assoliran els fills o filles?
9. Creus que has rebut algun tipus de discriminació durant el procés d'aprenentatge, ja sigui a l'institut com a la UEC? En el cas de que sigui afirmatiu, podries mencionar alguns factors (falta d'atenció per part del docent, falses expectatives en la teva capacitat, discriminació, exclusió dins l'aula, etc.).
10. En el cas d'haver mencionat ser estranger o d'origen estranger, creus que el algun moment de la teva etapa educativa t'han tractat diferent per aquest motiu? En cas afirmatiu, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)
11. Creus que influeix en l'abandonament escolar el fet de ser immigrant o fill/lla d'immigrant?
12. Quins son els teus plans d'ara endavant, en acabar aquesta etapa?

d. Confidencialitat

Model d'informació als participants

Dades

- **Treball fi de grau: entorn l'abandonament escolar**
- **Numasetu Konteh Baldeh i Ahlame Akaouch Akaouch**, Universitat de Vic - Universitat central de Catalunya
- Institució en la qual es porta a terme el projecte: Unitat d'escolarització compartida

Descripció

- L'**objectiu general** del treball és analitzar els factors que porten a l'abandonament escolar dels i les joves immigrants o fills d'immigrants.

Els **objectius específics** són:

- Conèixer i analitzar els factors que porten a l'abandonament escolar
- Identificar els factors de desigualtat dins l'aula
- Investigar el paper que juga la immigració dins l'àmbit d'escola obligatòria o de formació professional bàsica
- Conèixer les barreres que tenen els immigrants i fills d'immigrants en l'educació
- La participació en aquest treball fi de grau es basarà en respondre unes preguntes entorn els objectius que ens hem plantejat: es preguntarà entorn la trajectòria escolar de la persona, la seva experiència dins el sistema educatiu i el seu punt de vista entorn l'abandonament escolar. La durada de l'entrevista serà d'una sessió de 30 minuts aproximadament, on es gravarà la veu pel seu anàlisi anonimitzada, sent destruïda posteriorment.
- El participant té dret a retirar-se en qualsevol moment d'una part o de la totalitat de l'estudi, sense expressió de causa o motiu i sense conseqüències; i també la possibilitat de clarificar dubtes abans d'acceptar participar-hi i el dret a conèixer els resultats.

Garantia de protecció de dades

S'assegurarà la confidencialitat de la informació:

- S'anonimitzaran totes les respostes, seleccionant únicament allò d'interès per la investigació.
- Es protegiran les dades fent referència a la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD).
- Les dades s'emmagatzemaran al OneDrive de la UVic-UCC, fent-ne un ús anonimitzat. Per a fer ús dels drets ARCO, contacteu amb ahlame.akaouch@uvic.cat, numasetu.konteh@uvic.cat o aina.lobaco@uvic.cat.

Document de consentiment informat

Títol del projecte.....

Centre.....

Dades del participant (nom i cognoms i número de document d'identitat)

.....

Persona que proporciona la informació i full de consentiment (nom i cognoms).....

Declaració

Declaro que:

1. He llegit el full d'informació al participant sobre l'estudi esmentat.
2. M'han lliurat una còpia del full d'informació al participant i una còpia d'aquest consentiment informat, datat i signat. M'han explicat les característiques i l'objectiu d'aquest estudi, així com els possibles beneficis i riscos.
3. He tingut el temps i l'oportunitat de formular preguntes i aclarir dubtes. Totes les preguntes han estat respostes satisfactòriament.
4. M'han assegurat que es mantindrà la confidencialitat de les meves dades personals, d'acord amb la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD).
5. Atorgo el consentiment de manera voluntària i sé que em puc retirar en qualsevol moment d'una part o de la totalitat de l'estudi, sense expressió de causa o motiu i sense que això comporti cap conseqüència.

Data:

Signatura de la persona participant

Data:

Signatura de l'estudiant (investigador o investigadora)

e. Transcripcions de les entrevistes

Llegenda:

- Abandonament

- Factor socioeconòmic

- Sistema educatiu

- Factors discriminatoris

- Immigració i educació bàsica

- Factor família

- Propostes de millora

Entrevista 1: educadora social UEC

- Presentació (qui és, on treballa, de què es tracta la UEC, etc)

Soc la XXX XXX treballa a la UEC de XXXXX, és un recurs que te la Fundació XXXXXX. La UEC és un recurs que penja del Departament d'Educació, vale, tot i que aquí ho gestiona una fundació privada però bueno, ve del Departament d'Educació, la UEC és la Unitat d'Escolarització Compartida, i bàsicament el que fa és tots aquests nanos a nivell de comarca, perquè la UEC de XXX treballa amb els nanos de la comarca, tots aquests nanos de catorze a setze/disset/ divuit anys, normalment son de catorze a setze però és fan exepcions, doncs que tenen un problema en els seus instituts de referència per exemple d'absentisme escolar, de que no s'adapten, de que tenen problemes amb justícia, tema de conducta, ara cada cop més amb temes de salut mental, etc. Passen a la UEC i aquí el que fem a la UEC o el que intentem és de forma molt individual, o sigui treballem amb el nano primer se'ls hi fa com unes proves per saber en quin nivell acadèmic tenen, i després se'ls hi prepara tot el material acadèmic amb aquest nivell que tenen. El que es fa és intentar que es treguin el graduat escolar, i a més a més a través de tallers, ja sigui fusteria, cuina, educació sexual, jo ara estic portant el taller d'històries de vida, vale, intentem doncs que se'n surtin no, i també és treballa molt a nivell d'inserció sociolaboral, l'estigma també es treballa, bueno totes aquestes qüestions.

- Com ho treballeu, és a dir a nivell d'aula?

Nosaltres som, és a dir l'equip educatiu està format per educadores socials, però jo estic acabant la carrera, però estic contractada com a integradora social i sóc la única. Totes som educadores menys una companya que es psicòloga, però realitza tasques d'educadora social, som sis i el director que és el que fa les tutories més intenses. Les ràtios per educador social és entre 1 i 4 nanos, el que és fa és les dues primeres hores fas les matèries normals com pot ser català, castellà, anglès, mates, etc. Fan pati, i després del pati fem tots els tallers o per exemple els dimarts fem anglès que és molt en format de parlar, fem bingos en anglès, pel·lícules en anglès, documentals, etc. I després també els dijous fem educació física, divendres és el moment lliure que és o anem al riu o fem una barbacoa, o ens anem a la sagrada família, és quan aprofitem per fer més excursions i més aquest tipus de coses.

- Quins perfils hi ha a la UEC? Hi ha més homes que dones?

A dia d'avui tenim la nostra ratio sempre es de 26, aquests segons si no aprofiten el recurs se'ls hi fa fora, i entren d'altres hi ha llista d'espera vale. Sempre son 26 perquè son és poc pel que estem contractades, vale i a dia d'avui son 23 nois i 3 noies només sempre és així, o sigui hi hauran 4 noies i 22 nois però **la ràtio és exagerat la diferència és que sempre hi ha més nois que noies.** Els perfils dels nanos son diversos cada cop tenim més salut mental, la gran majoria tenen temes amb justícia, ja sigui per furs per tema de tenencia d'armes o de drogues, molts, molts, molts ultramedicats o han estat medicats, molts entren amb zero confiança amb el sistema educatiu, amb CSMIJ, amb Serveis Socials. Aquest any per exemple dona la casualitat que tenim bastants nanos musulmans, per exemple, l'any passat ateniem molts a africans catòlics que no eren musulmans, però també teniem un africà musulmà, i només teniem dos nois marroquins que eren del Marroc i després en teníem dos d'Europa de l'Est i ja està. I aquest any son vuit nanos marroquins musulmans, un africà musulmà, i un d'Europa de l'Est, tots els altres son autòctons.

- **Quina és la teva funció en el centre?**

Acompanyar al nano, i una cosa que no us havia dit, **una cosa molt interessant que es fa a la UEC és que la nostra línia de treball és : UEC<NANO<FAMÍLIA.** No hi ha diferència, o sigui cada setmana son reunions amb els pares i mares, trucades, o sigui constantment és el contacte amb els pares de fet, moltes vegades els pares son qui diuen mira avui he discutit amb el meu fill, em pots ajudar? I es fan aquests acompanyaments, ens conviden a casa, ens porten menjar, ara amb el Ramadà, tot el dia tenim pastes i coses d'aquestes, però si el que més aprecio jo és això el treball és increïble, amb la família sobretot.

- **Llavors com ho reben les famílies i com ho reben els joves el fet d'estar separats del sistema educatiu?**

Doncs paradòxament, és una cosa que a mi personalment em va sorprendre molt, molt bé, perquè el sistema educatiu els ha tractat tant summament malament que ells perceben a que la UEC és la última oportunitat, que realment és com és, però hi han dos maneres: hi han pares que venen a la UEC cagadíssims perquè allà van els "xungos", allà van els "moros", allà van els "drogoaddictes", vale, i l'altre part és de la última oportunitat. I un altre cosa que també és dona molt a la UEC és la sistematització i la cronificació, tenim molts germans, pot venir el teu germà gran, el teu germà mitjà i després acabes tu, això passa moltíssim, i aquí és a on jo em plantejo de dir vale "¿Por que esto esta pasando?", si perquè és molt fàcil com que jo conec al teu germà, jo soc un institut, jo conec el teu germà, tu seràs igual que ell doncs directament et paso cap a la UEC, que de fet l'entrada a la UEC, no és jo m'apunto i entro a la UEC, això es detecta una problemàtica amb el nano a l'institut, s'entén que amb l'equip no ho poden resoldre on no tenen eines per afrontar aquella situació i el que és fa és

parla amb EAP (Equip d'Atenció Psicopedagògica), i des d'aquí se'ns fa a nosaltres la petició i després segons les places entren o no.

- **Creus que hi ha relació entre l'exclusió social i l'educació bàsica?**

Absolutament.

- **I entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?**

Clar aquest any et diria que sí, però l'any passat et diria que no. Però perquè aquest any ho estic notant moltíssim, també és veritat que està canviant molt el paradigma és a dir, abans el que es rebia eren nanos "liantes" com es deia que eren bàsicament a nivell acadèmic o nivell conductual o que tenien famílies súper desestructurades, i cada cop rebem més salut mental. I aquesta salut mental és molt complicada, com una salut mental no atesa o mal atesa. Ja et dic, en el cas que a vosaltres us interessa d'aquests vuit nanos que tinc ara marroquins, sis tenen problemes de salut mental. N'hi ha un que clar encara no se li pot fer el diagnòstic perquè és molt jove però esquizofrenia t'ho asseguro jo que ho és, però a nivells bàsics, tots tenen dèficits d'atenció, control de la ira, de la ràbia, problemes amb l'autoritat, la gran majoria. Després també aquests vuit per exemple tenen molts problemes amb el que és la figura de la dona, que això és una cosa que clar, nosaltres som sis educadores només hi ha el director com a home, és una cosa que es treballa molt perquè clar a mi m'has de fer cas, encara que sigui dona o un altre cosa, però m'has de fer cas, i això es una cosa que s'està treballant molt. A dia d'avui et diria que racisme, clar que n'hi ha a nivell educatiu el sistema educatiu és racista, però la UEC no sé si entren per això, perquè l'any passat et diria que no però aquest any et diria que sí perquè mira quines casualitats que n'hi han molts.

- **Quins penses que son els factors que porten a una persona a acabar a la UEC, que creus que és fa d'arrel malament com perquè acabin allà, a part del sistema educatiu de com està plantejat?**

És que bàsicament és això, és com està plantejat. No crec que sigui tant un problema de si ets marroquí o ets negre. Els factors socioeconòmics hi tenen a veure molt, i això s'ha vist molt amb el COVID-19, moltíssim i els nanos ho diuen. I son capaços de verbalitzar-t'ho això, però més enllà d'això és que tampoc ho he analitzat gaire, saps, perquè no em dona temps d'analitzar aquestes coses i a ells això els hi costa molt, perquè tu quan els hi preguntes perquè estan aquí et diran perquè son males persones, és l'únic que et diuen saps. Molts et diuen perquè son uns racistes, no tu se dir, però també és veritat que hi han reunions que son complicades i que t'has de mossegar la llengua amb l'EAP i SSBS, en parlar de manera bastant despectiva, perquè al final estàs a on estàs, però referint al "moro aquest", és un habitual. Però no sé si estan allà perquè son moros o perquè realment, havíam jo els conec no son persones fàcils, jo en un aula no m'agradaria tenir un company

de classe així, saps que et vull dir. Però segurament això no ho descarto m'agradaria investigar-ho de fet si ho pogués fer ho faria, si que és veritat que davant un nano que és autòcton amb un nano marroquí, amb les mateixes característiques segurament acaba més abans a la UEC el nano marroquí que l'altre. També té un tema molt a veure amb la família, que passa amb molts nanos hi ha un tema de barrera idiomàtica. Jo per exemple tinc dos tutorats que son marroquins que els meus referents familiars son els seus germans, perquè amb els pares no puc parlar, perquè no ens entenem. Per tant, aquí hi ha una barrera molt bèstia perquè els germans no son figures d'autoritat per aquests nanos, per tant aquí és perd molta informació, això és una barrera molt bèstia que s'ha de tenir en compte. I que si a nosaltres ens costa treballar-ho que fem aquest treball tant bèstia, imagina't en un institut que passen directament del tema. Nosaltres per exemple les excursions els nanos no paguen mai res, a molts centres son conscients que colònies, viatges de final de curs, aquests nanos estan exclosos absolutament, malgrat tinguin beques, les beques no ajuden gaire, no arriben al que realment han de cubrir, en canvi a la UEC no. Per exemple, abans d'ahir van anar a Selva Aventura l'entrada valia 27€ però des de la UEC se'ls demanava que cada nano pagués 5€, van haver-hi dos que no van portar aquell dia els diners, i no va passar res, ho va assumir la UE, és a dir, aquest nano no es quedarà sense excursió per tema econòmic.

- **Com és la convivència entre els adolescents?**

És molt complicada perquè son molt racistes tots, sobretot entre ells i tots son maxistes. Per tant, les noies tenen dues maneres per sobreviure tenir molt caràcter però després clar hi ha moments de tensió o callar i intentar fer-se invisibles però és molt complicat.

- **Ideal perquè no acabin a la UEC.**

El ideal és que la UEC fos l'institut, el funcionament de la UEC és el que hauria de ser l'institut, i t'ho diu molt per exemple en un institut de 400 alumnes només hi ha una educadora social, una psicòloga i que no estan allà cada dia, en canvi, tu vas a la UEC i no hi ha cap professora, només hi han educadores socials, que està passant? Es necessita adaptar el temari en l'àmbit acadèmic, a les necessitats d'aquella persona, es necessita fer tallers, perquè hi ha nanos que volen fer oficis, i és que encara que tu no ho vulguis fer a mi m'hagués agradat que m'haguessin ensenyat electricitat, doncs aquests nanos ho saben fer, es fa molta economia domèstica a la UEC, rentadores, secadores, cuina, llegir nòmines, com es fa un currículum, tot això ho treballem a l'institut no. I després els tallers aquests són a petició, és a dir són els que ens diuen "volem això", perquè anem a buscar recursos perquè estem veient algunes necessitats, costa perquè a vegades no sempre es pot fer però ho intentem.

- **Creus que existeix alguna relació amb el que estudien els pares?**

Si i no. Molts acaben treballant de l'ofici del seu pare, però no de la mare. La majoria volen ser cuiners, també si que és veritat que si els pares no tenen estudis sí que hi ha una relació directa que els nens possiblement no acabaran tenint el graduat escolar.

- **Et trobes amb nanos que amb pares universitaris que hagin passat?**

Si un de 26 anys, que el pare no però la seva mare és psicòloga i el nano és que té un problema de salut mental molt bèstia, però clar només un. I si que és veritat que els pares que no tenen estudis, els nanos normalment es que ho acabaran deixant i els pares que no tenen estudis normalment són els que fiquen més pressió perquè el nano tingui estudis, perquè saben el que és no tenir-ne, i absolutament hi ha relació, però els nanos normalment no acaben tenint el graduat escolar. No sé si és per la mala pressió dels pares o perquè es repeteixen cànons, això no t'ho sé dir, però sí que es dona aquesta tendència.

- **Entrevista 2: jove maliense**

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Tinc vint anys, vaig néixer a Mali però visc a Vic amb la meva mare, les meves germanes i el meu germà petit, en aquest cas, els meus germans van néixer aquí, però jo vaig arribar a Espanya amb els meus pares quan jo tenia sis mesos, així que sóc més d'aquí que del meu país d'origen. Actualment estic treballant en una fàbrica de roba, ja que em va costar molt treure'm la ESO.

1. T'agrada estudiar?

No m'agrada perquè penso que no t'obre les portes que sempre et diuen, és a dir, estudiar no sempre t'obre les portes que tu vols, saps, pots estudiar tot el que vulguis però és que al final crec que tots acabem en el mateix lloc, treballant per els altres i ja està. En millors o pitjors salaris però és el que hi ha, penso això la veritat. I crec que això només és dona a Espanya.

2. Creus que els estudis són útils?

Per algunes coses sí, ja que d'alguna forma et cultives i aprens coses que són importants pel que s'ha de saber, però no crec que sigui del tot imprescindible.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

En el meu cas la veritat que no molt bona, no he tingut molt bona experiència en relació als estudis, la veritat.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

La falta de motivació.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

A part de la falta de motivació, jo crec que també en la situació que estava a casa meva, que això també em fa afectar molt en el tema estudis, és a dir, la situació socioeconòmica i personal. Del professorat era depèn de quin professor, perquè hi han professors que de veritat que no saben animar molt bé als seus alumnes i com et veuen que ets un alumne amb problemàtiques, ja es com que no els importa molt. I familiar, si que alguns familiars meus m'animaven i tal, sobretot els meus tios que eren més joves però jo crec que de les dues parts em faltaven, sobretot la part del professorat, ja que alguns no em veien amb prou capacitat de superar les seves matèries, i d'alguna manera o un altre em desanimava.

6. Tenies motivació per estudiar?

No. Perquè no sentia que era útil i a part que estava en una edat i una situació en la que no sentia motivació, i d'alguna manera totes aquestes problemàtiques van afectar en el meu rendiment escolar.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

Si que m'animaven a estudiar, però crec que al final això depèn de cada persona també, però si que és veritat que també l'entorn influencia molt en la persona.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

Malament perquè és el que t'he dit, clar ells al tenir estudis superiors saps, no volen veure que tinguis estudis inferiors o que directament no tinguis cap titulació ni res, i volen que tinguis un bon futur, perquè se suposa que si tens molts estudis tindràs un bon futur. No molt bé però bueno.

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Els meus pares no tenen estudis, com per exemple la ESO, ja que han migrat de Mali fins a Espanya, i en aquells temps pensaven més en buscar feina que estudiar. Però crec que el meu pare va estudiar uns mínims com la Primària o alguna cosa així, però pensa que en aquella època era molt difícil, pel tema econòmic.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

Crec que no, crec que al ser fills d'immigrants als teus pares volen que sempre tinguis estudis, els estudis que ells no han pogut tenir, per dir-ho d'alguna manera, ja que volen que tinguis un bon futur.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Si. Perquè tot influencia en els estudis i en la persona, tu pots ser molt bona estudiant però és que els problemes que tens fora del centre, et poden afectar més o menys d'alguna forma i no tens ganes o com aquesta motivació per estudiar.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger? Quin perfil li associes?

Els que abandonen més els estudis son els nois de fills d'immigrants, perquè les noies estem més implicades en els estudis. Els que neixen aquí, perquè crec que els que venen de l'estranger si que tenen aquesta motivació per estudiar i sortir endavant, però nosaltres al estar aquí i haver "tastat" una mica de tot no tenim aquesta motivació. El perfil serien els joves amb conductes més disruptives, falta d'atenció o interès pels estudis, etc.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

Si, per part del professorat moltes vegades quan ja ens veuen que som fills d'immigrants ja ens seleccionen, " com que bueno com que tu ets fill d'immigrant tu acabaràs treballant aquí o faràs aquest cicle i ja està".

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

Si. Abans d'acabar la ESO, has d'escollir que vols fer si un batxillerat o grau mitjà, i la que ens ajudava a decidir més o menys el que volem estudiar també a les persones que eren fills d'immigrants, directament ja ens classificava, com que no ens veia fent algú que les altres persones feien.

15. I per ser home o dona?

Si.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

La falta d'acompanyament per part del professorat, i la discriminació que patia en aquell moment.

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

Jo crec que son determinants, penso que els fills d'immigrants en aquest cas ja sabem les barreres que tindrem a l'hora de començar a estudiar, sabem que ens discriminaran algun cop, ja sigui a l'escola o a la feina, sabem que tindrem problemes econòmics, sabem que tindrem falta de motivació o ho acabarem deixant per la situació que passem.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

En el meu cas si, més que res per la falta de motivació.

19. Què faries diferent avui dia?

A lo millor fer alguna cosa que de veritat m'agrada, per exemple m'agradaria estar més en l'àmbit social, ja que amb lo que estic fent ara no té res a veure. Però clar si vols accedir a alguna cosa que t'agrada sempre has de passar per lo que no t'agrada, i és complicat.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant?

Perquè?

Si. Per la situació socioeconòmica, perquè si és el cas de que els teus pares no treballen i moltes vegades quan ets el germà gran o el que sigui, has d'agafar aquesta responsabilitat de ser la font d'ingressos de casa, ja que moltes vegades quan estàs en aquesta situació no et donen ganes ni d'estudiar, només en el benestar de casa.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

Si. Crec que per part dels homes si que és veritat que se'ls hi posa més pressió i aquesta responsabilitat de que han de ser els homes de la casa, han de portar diners a casa, i per part de les dones a lo millor no tant però depèn de cada família si has de ser la font d'ingressos ho seràs.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

Que els estudis si que son importants, és veritat, però que tampoc és pensin que per ser una persona que no tens estudis no arribaràs a res, perquè al final son certificats o graduats que tindràs, però al final el que compte en la vida és com ets de persona.

- Entrevista 3: jove gambià

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Tinc vint-i-sis anys, soc repartidor de la empresa Amazon, no m'agrada estudiar els meus orígens son de Gàmbia però he nascut a Catalunya.

1. T'agrada estudiar?

No m'agrada estudiar, perquè sincerament no hi veig la gràcia estudiar i després no tenir feina, clar, acabes la carrera i després no tens feina ni oportunitats, i per mi no té gràcia, per això no em fa gràcia estudiar, fa dos o tres anys si, però ara mateix no. Mira que ho vaig intentar fa dos mesos però amb la feina i la situació, ho vaig deixar.

2. Creus que els estudis són útils?

Depèn de quin, si és per fer negocis o coses relacionades amb l'emprenedoria li veig sentit, però si es per acabar en una oficina o treballant per un altre empresa, no.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

Ha anat malament, ja que només he fet primer i segon d'ESO, ja que vaig marxar a Gàmbia i, quan vaig tornar em vaig dedicar a altres coses com fer pràctiques, cursos com d'atenció al client, hostaleria, cursos per poder treballar no per estar perdent el temps. Per acabar i després no poder fer res.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

Vaig marxar a Gàmbia, però va ser decisió meva, ja que aquí m'avorria i estava molt entremaliat, i bueno volia canviar d'ambient, i vaig anar a estudiar l'Alcorà molt fàcil, vaig estar tres anys a Gàmbia.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

Res, a partir dels catorze o quinze anys, ja no li veia la gràcia això d'estudiar, però suport si que n'he tingut la veritat, per part del professorat, familiars i amics, però era jo que no em veia estudiant. Veure que hi ha futur, que els que estan estudiant vegin que hi han oportunitats, però veus que els altres acaben i no hi ha oportunitats, era com perquè començar? Per això jo vaig mirar, i vaig decidir deixar-ho, ja que preferia estar en el món laboral que estudiant deu anys i no tenir feina.

6. Tenies motivació per estudiar?

Mai. Ni des de primer de primària, no m'agrada estudiar la veritat.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

Si, perquè molts han sigut espavilats, però jo no, ha sigut decisió meva mai m'hi he posat.

8. Com va veure el teu entorn que anassis a abandonar els estudis?

Els profes, bueno tampoc és que ho hagi deixat, simplement vaig viatjar i quan he vingut vaig intentar PQPI, però em va donar temps, havia d'esperar sis mesos i bueno va sortir l'oportunitat de marxar a Anglaterra, i em vaig quedar allà, i vaig començar una vida diferent, per canviar d'ambient, com que tenia disset anys vaig decidir marxar vaig estudiar allà tres anys, he après l'anglès, d'allà també havia de treballar per pagar les factures, i vaig haver de deixar els estudis també, ho vaig intentar aquest any i tampoc per la situació no és podia. **A vegades em ve aquesta motivació de ser algú en la vida, però dos mesos a classe em sento com un ximple assegut allà.**

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Que jo sàpiga, les seves tradicions, el seu idioma, estudis islàmics i poca cosa més.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

No, no té res a veure.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Si, perquè si els meus pares fossin rics jo estaria a la universitat, però tinc vint-i-sis anys i estic treballant, mentres que veus persones amb trenta anys i estan estudiant és perquè els hi agrada i s'ho poden permetre, i els seus pares tenen diners. Per això, cadascú s'ho mira i si has d'ajudar a la família doncs deixes els estudis abans, aquesta és la situació. Si els meus pares estiguessin bé o només treballant i tot bé, doncs mira a lo millor seria doctor, perquè sempre he volgut ser-ho.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? Quin perfil li associes?

En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger?

Els homes, perquè hem de pagar les factures abans que les dones, tot i que les dones estudien més que els homes també s'ha de dir, ja que depèn de la situació personal de cadascú. Els que neixen aquí, ja que ho tenim tot a l'abast, i ho veiem més fàcil, però els que venen de fora depèn de la seva situació personal i el que hagin viscut o com han arribat aquí doncs, s'ho prenen més enserio.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

Si, tot i que la meva experiència a l'escola ha estat positiva, si que hi han altres situacions, però la meva sincerament ha estat molt bé. Només que jo no em veia arribant lluny, i per això em vaig retirar abans d'hora, com vaig fer amb el fútbol.

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

No, a mi no em van fer res, he nascut aquí i em sento català.

15. I per ser home o dona?

No.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

La veritat no et sabia dir.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

Sí pugués tornar a P3 o P5 seria doctor, advocat o arquitecte, però mira el temps passa.

19. Què faries diferent avui dia?

Sí pugués tornar enrere treure'm la ESO, i entrar a la universitat, a mi sempre m'ha agradat ser doctor, però com que no he vist moltes oportunitats, no he pogut seguir amb aquest somni.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?

No, ja que deixar-ho ha estat decisió meva.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

No.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

Que estudin i que segueixin els seus somnis, i que no acabin com els seus germans grans, en relació a que acaben fent les feines que realitzaven els seus pares en els seus inicis, això ja depèn de cadascú, ara als setze o disset anys hi ha més oportunitats que fa tres o quatre anys. Millor que estudin i que planejin bé el seu futur que no els hi vagi a passar com a nosaltres.

- **Entrevista 4: jove marroquina**

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Em dic Karima El Maimouni tinc 20 anys, soc d'origen marroquí i nascuda a España. Els meus pare treballa d'electricista i la meva mare no treballa

1. T'agrada estudiar?

Si, tot i ser estressant a vegades al cap i a la fi es una cosa que gaudeixo.

2. Creus que els estudis són útils?

Es un tema que es pot discutir, personalment considero que en gran part si que són útils pero hi ha certes coses que s'ensenyen i no porten benefici algun.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

Ha estat una experiència en que no he sentit que em fos difícil treure bones notes, de fet era una de les millor alumnes de classe, em portava bé amb els companys i els professors em respectaven pel fet que era una bona alumna que no portava problemes.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

Va començar als 16 anys, després de treurem el títol d'ESO. En aquella època el meu pare es va quedar sense feina, i al tenir germans petits i jo ser la única germana gran em vaig veure obligada a treballar per poder ajudar a la família.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

Em faltava suport econòmic per la família, vam intentar demanar l'ajuda pero no van voler donar-nos-la perquè tenien registrat que jo treballava i era suficients ingressos per mantenir la família. Llavors des d'aquell moment jo no tenia temps per seguir els estudis i em vaig seguir obligada a pausar-los. Tinc ganes de tornar a estudiar pero sento que la motivació pels estudis la tinc perduda i em dona la sensació que no em donarà sortides.

6. Tenies motivació per estudiar?

Llavors era una cosa que només ho feia, tot i que actualment no.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

Els meus pares insistien en que siguis estudiant, que ells mateixos s'encarregaven aconseguir els diners, però veia que després de 6 mesos no trobaven feina i vaig decidir que l'any següent d'estudiar primer de cicle mitjà només treballaria.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

Els meus pares es sentien culpables i responsables per la decisió que havia pres i les meves amigues també m'animaven a seguir els estudis a la mateixa vegada que treballava però jo no ho veia com una tasca que pogués realitzar simultàniament

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

El meu pare ha estudiat fins a Batxillerat i la meua mare fins la ESO.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

No, per molt que ens puguem influenciar pels nostres pares si una persona no està feta per estudiar per molt que els pares siguin persones exitoses en els estudis no vol dir que el fill també. Tot i que no podem negar que hi ha molts casos en que pares i fill tenen un bon nivell acadèmic.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Si, la gent que no té suficients diners, en el cas d'Espanya ho tenen molt més difícil. Per molt que hi hagin les ajudes, beques, descomptes de família nombrosa, no és suficient i no facilita que l'alumne no tingui com a preocupació principal aconseguir pagar-se els estudis i les seves coses.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger? Quin perfil li associes?

Considero que és indiferent l'origen de la persona, tot depèn de les ganes d'aprendre i què tan bon nivell acadèmic té una persona. Tot i que un factor que no podem negar és que les persones immigrants que venen de l'estranger tendeixen a deixar més abans els estudis perquè probablement el fet d'haver deixat el país és perquè no hi ha suficient suport econòmic en la família llavors es veuen obligats a trobar una feina aquí per ajudar-los.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

Considero que el concepte de immigrants de primera i segona generació no existeix, podríem dir-li immigrants o fills d'immigrants, però utilitzar el nom de segona generació es una forma de negar que una persona nascuda en el país no forma part del país per ser d'un altre origen. Llavors considero que s'hauria de reflexionar aquest aspecte.

En el cas de que tinguin una relació, considero que no per una part perquè òbviament el que es nascut en el país parla la llengua perfectament i el que no hauria de començar a millorar l'idioma

Per altra part considero que tenen una relació i es que per la gent del país en aquest cas Espanya, mai em consideren que formen part del país per molt que hi hagi nascut i crescut aquí, ells sempre et veuran com algú de fora a no ser que adoptis les seves costums, tradicions i deixis els teus valors, cultura i religió de costat.

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

Sí, clarament per portar el hijab, per ser marroquina, per ser musulmana, bàsicament per no encaixar en els estàndards de persona espanyola. Hi ha hagut comentaris racistes per part dels alumnes i dels professors, discriminacions i en ningun moment de la meua vida se m'ha etiquetat espanyola o catalana.

15. I per ser home o dona?

També, en certes situacions com el que recordo ara mateix, quan a l'hora d'educació física triaven els nois abans perquè sels considerava més forts i més atletes i a les noies més lentes i dèbils.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

Comentaris com "mora de merda", vés al teu país, amb preguntes ignorants com "perquè et tapes", "per què no podeu menjar porc" i els professors ignorant la situació i no fent res al respecte.

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

(No contesta)

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

No els hagués abandonat hagués intentat estudiar a la vegada que treballar.

19. Què faries diferent avui dia?

Hagués intentat arriscarme i provar d'estudiar i treballar a la vegada, possiblement el meu futur hagués canviat i hagués pogut aconseguir una feina molt millor.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?

Sí, perquè el meu pare es una persona amb talent, experiència i molt treballadora, si no fos perquè és immigrant i musulmà molt probablement ho hagués tingut més fàcil trobar feina. D'aquesta

manera jo hagués pogut seguir els meus estudis perfectament sense preocuparme d'ajudar a la família.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

No, considero que en el meu cas, fos home o dona hagués pres la mateixa decisió.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

Els hi diria que la família va abans, si et veus amb cor d'estudiar endavant, fes-ho, però si veus que la família està patint econòmicament no t'ho pensis dos cops en ajudar-los.

- Entrevista 5: jove marroquí

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Soc en Karim XXXX, tinc 24 anys i vaig néixer a Melilla, però vaig venir a Barcelona l'any 2004, crec que tenia 6 anys. Els meus pares i origen és del Marroc. Actualment, estic treballant informàtica, i jo vaig abandonar els estudis bàsicament perquè em passava l'ESO més expulsat a casa que a classe, tot i que al final me la vaig treure. Després em vaig ficar a mitjà d'administració perquè volia, però vaig trobar feina per empalme i feia tantes coses amb el gimnàs, treballant, estudiant, etc. I doncs vaig començar a treballar a sobre en un lloc que no tenia a veure amb els estudis que feia així que ja no ho veia útil per mi, a més a més, ho vaig deixar també per necessitats: brackets, dentista, carnet de cotxe si volia treballar, etc.

1. T'agrada estudiar?

Sí que m'agrada, quan vaig deixar d'estudiar estava treballant en alguna cosa que res a veure amb els estudis que feia... però ara per exemple tot i estar molt bé m'agradaria estudiar de nou, però inscrivint-me en una UOC o algun lloc així per escalar de nou a la feina més a dalt.

2. Creus que els estudis són útils?

Si clar, però a vegades per circumstàncies de la vida ho has de deixar de fer per prioritzar altres coses.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

Realment tenia poques ganes d'estudiar, ja que ens obligaven i ensenyen coses que realment en el teu dia a dia no utilitzes, o que llavors no li veus utilitat. Així que m'aburría molt, no m'agradava anar,

i clar, quan passa això acabes cremat... Per això la manera que trobava de divertir-me era *liandola*, o vacil·lava els professors i companys, o coses així per passar-m'ho bé.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

Necessitava treballar per poder pagar-me els brackets, el carnet de conduir, ajudar a la família, etc. i els estudis que vaig començar no tenien a veure amb el que treballava, així que vaig prioritzar treballar.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

Diners. El nostre problema sempre són els diners. Si ho tinguéssim tot garantit, amb uns pares que ens ho poguessin pagar tot sense problema segurament sí que seguiríem estudiant.

6. Tenies motivació per estudiar?

No gaire, ja he dit que em passava més temps a casa expulsat que a classe durant l'ESO, ja que no estava molt motivat a estudiar.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

Però sí, el meu entorn m'ha animat a estudiar, però cap novetat... com totes les famílies marroquines, el teu pare t'obliga a estudiar, et diu que abaixis el cap allà i sinó et menges una hòstia... alguna sí que m'hauré menjat. Crec que cada vegada que m'obligaven i m'insistien més i tal li agafava més fàstic als estudis, ho veia més dolent, com si et castiguessin estudiant... i ja així ho agafes de forma diferent, no com quan creixes i dius uau, estic aprenent coses... soc una màquina en això... ho veus amb una perspectiva diferent.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

Ja em coneixen i saben que quan se'm posa una cosa al cap no hi ha qui me la tregui, i jo no podia esperar molt més temps a posar-me brackets, treure'm el carnet i treballar per pagar-me les coses que els meus pares no podien.

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Els meus pares no han estudiat que jo sàpiga. Nosaltres som de Nador, però del camp, saps, d'un poble que es diu Beni Chiker, i bé, no sé si hauran pogut només anar a la mesquita a aprendre a llegir i aquestes coses, però formació acadèmica oficial no. El que sí, és la meva mare que ha estat estudiant una mica d'espanyol i ja sap llegir, entén i això. No molt fluid, però en sap, tot i que el meu pare sí que sap parlar, però no ha estudiat mai.

- 10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?**

No ho sé.

- 11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)**

Sí, clar. Quan ets més petit sempre afecte veure com tu portes només roba del mercat i els teus companys no, o que ells vagin a Port Aventura i tu no, o les colònies mateixes o excursions, que moltes vegades a mi ni me les pagaven i llavors tota la classe anava menys jo.

Això en veritat fotia un munt, quan tothom anava d'excursió i tu et quedaves amb els del B perquè els teus pares no han pagat les excursions, no han pogut o no han volgut... tot i que les colònies és que ho entenc, és que eren 300 € o així, i casualment anava tothom menys els quatre marroquins de la teva classe, i això era realment curiós.

- 12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger? Quin perfil li associes?**

No contesta

- 13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?**

Bé, doncs no sé què dir-te la veritat, però crec que la primera generació deuen abandonar més, però perquè venen justament aquí amb l'objectiu de treballar principalment i no estar-se fent cinc anys de cursos de llengua, dos més de batxillerat o cicle, quatre de carrera, etc.

- 14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?**

En el que és personal, no, no he patit discriminació no se perquè... però entenc que passava més desapercebut, ja que de petit semblava més blanquet, llavors no era el típic *moro* de classe així tal que sempre el discriminaven, a part que jo era del grup dels complicats, és a dir, era dels que si em vacil·laves et donava un clatellot, i ja està, saps, solucionat el tema ràpidament. En general, mai han sigut racistes amb mi a classe ni res. Altres persones sí, i els conec i m'ho han dit, però amb mi en el meu cas, no et podria dir que sí.

- 15. I per ser home o dona?**

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc. i creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?

Realment entenc les taxes tan altes d'abandonament escolar dels migrants, realment els pares són recentment arribats, no tindran les mateixes comoditats que les persones blanques autòctones... és a dir, jo necessito brackets, me'ls hauré de pagar, jo necessito el carnet de cotxe, me l'hauré de pagar, jo és que als 16 ja estava treballant, carregant caixes per pagarme els brackets... de fet, el sou que cobrava per llavors anava destinat també per a casa... i ja la resta distribuir-ho per les altres despeses... llavors, això en una família de blancs no et passarà.

I ho dic bàsicament perquè per exemple tinc un col·lega blanc, que ens vam treure el carnet junts i ell li ho pagaven tot, i abans de treure's el carnet ja tenia fins i tot un cotxe preparat dels pares... és a dir, jo vull un cotxe i m'ha costat la vida... tot i que així millor, així valeres els diners, l'esforç, i no depens dels teus pares allà *chupando del bote*.

Bé, és millor però en el sentit que millores els diners, però no és millor que tinguem la taxa més alta d'abandonament escolar... tot i que també influeix molt la mentalitat, els marroquins... ja saps com som, això d'estudiar, créixer, aprendre... saps? Això del fet que el coneixement és poder mai l'he escoltat en el meu entorn d'amics marroquins, per exemple.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

Sí, crec que això és el que havia de passar i ha passat, però perquè això és el que ha fet que sigui qui soc avui dia i què m'ha fet arribar fins aquest punt, amb una feina estable, amb el carnet i un cotxe pagat de la meva butxaca, amb la meva família contenta per mi, etc.

Ara per ara estic treballant i m'he tret el que necessitava, i laboralment he escalat bastant, a més a més amb cursos de formació independents, i he arribat a llocs on hi ha companys que tenen la carrera i tot... però tot és millorar i per sort he escalat i estic en un lloc bo.

19. Què faries diferent avui dia?

No contesta.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

No tenia res a veure el deixar els meus estudis amb ser home o dona.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

A veure, un consell pels futurs nens del món, doncs, jo crec que l'essencial, el que m'hagués agradat a mi és entendre que estudiar no és res dolent, el fet que et castiguin estudiant o que t'obliguin a estudiar forçat o que el fet que suspenguis un examen i et donin una hòstia o coses així, doncs no se, no crec que afavoreixi molt al fet que els nens agafin el gust a estudiar. Jo per exemple a casa meva, fins que no he estudiat alguna cosa que m'ha agradat o fins ara, ja que no m'he posat a estudiar... L'ESO me la vaig treure així de xiripa, i bé perquè ara que estic en un sector que m'agrada, estudio perquè m'agrada, em faig un munt de cursos, m'estic formant tot el dia i tot el dia estic buscant formacions perquè m'agrada, i veient vídeos i aquestes coses. I això.

A veure, també haig de dir que em costa entendre que un nen pensi, oh, m'agrada agafar i estudiar vuit hores, o bé sis, quan podria estar a casa seu dormint o jo que sé, jugant. Entesos, al menys que no vegin que no és tant dolent això d'anar a classe, i que si han d'acompanyar-te i ajudar-te, que no sigui tan brusc. Veus, en això per exemple els blancs ho fan millor, que s'asseuen amb tu i et diuen "bueno carinyo ja ho faràs millor", coses així..., nose, nosaltres o t'ho aprens a la força o ja saps que t'espera...

- Entrevista 6: jove gambià

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

He nascut a Espanya, però els meus pares són d'origen gambià i tinc vint-i-tres anys, i actualment no estic ni treballant ni estudiant. Vaig obtenir l'ESO tot i que vaig repetir un curs, però no vaig continuar fent ni cicles formatius ni res, volia entrar al mercat laboral, i he estat fent treballs temporals, com per exemple treballar en fàbriques, jardineria, i entre altres.

1. T'agrada estudiar?

No m'agrada, no he tingut una bona experiència en el sistema educatiu, tot i que tampoc era un alumne que treia excel·lents ni molt menys, però a mi m'agrada més la part pràctica. A més perquè a la cap i a la fi, no et serveix per a un futur.

2. Creus que els estudis són útils?

Si t'ensenyen a com utilitzar-ho i pel teu futur sí, però com a experiència pròpia comences a entendre que el més important és com llegir una nòmina, pagar les factures, llegir les cartes de la Seguretat

Social, ja que això és “la vida real” que des de l’escola t’oculten aquesta realitat, i crec que seria interessant que es comencés per aquí.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

No li he trobat sentit, he fet el que he volgut durant l’ESO, sempre pensava en perquè hem d’estudiar coses que en la vida no ens seran d’utilitat, i poca cosa més, però no ha estat bona la veritat.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

La pèrdua de temps i falta de motivació personal, perquè la majoria dels professors ja em catalogaven com a fracàs escolar, pel meu rendiment acadèmic, tot i que em considero una persona amb capacitats i si vull puc arribar lluny, però aquí sento que les barreres son moltes sobretot la personal i la socioeconòmica.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

El professorat, personalment, a mi no em van ajudar gaire, ja que com he dit abans ja em categoritzaven a la secció de fracàs escolar, sí que és veritat que vaig repetir un curs, però al final vaig obtenir l’ESO, tot i que no va ser fàcil per la situació que estava vivint en aquell moment. Crec que si el professorat hagués cregut en mi des del primer moment tot seria diferent.

6. Tenies motivació per estudiar?

En aquell moment no, tot i que ara tampoc, perquè prefereixo treballar i fer diners que estudiar en una cosa que ni oportunitats tindrè, ja que les feines a Espanya son temporals i la majoria precàries, per això molta gent que estudia a Espanya se’n va a treballar fora, per la falta d’oportunitats del país i perquè és molt difícil emprendre i avançar aquí.

7. I el teu entorn t’animava a estudiar?

Normal la veritat, la meva família no m’animava a estudiar, tot i que ells tampoc han estudiat aquí, ja que van emigrar a Espanya a finals dels anys noranta, i el meu pare va començar a treballar per sostenir la família i tal, però no vaig rebre aquest suport dels pares ni de l’institut.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

No contesta.

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Els meus pares han estudiat al seu país natal, però estudis islàmics com la memorització de l'Alcorà i la religió, però per exemple anar a l'escola com aprendre socials o matemàtiques la veritat que no.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

No, crec que els pares volen que els seus fills estudiïn i treballin per tal de donar visibilitat al país del fet que els fills d'immigrants també poden arribar com ells, i també perquè sempre volen el que és millor per nosaltres.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Si.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? Quin perfil li associes? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger?

Jo crec que igual, tot i que la majoria són els homes, però per la situació de cadascú, és que depèn de molts factors com per exemple la família, l'entorn, situació personal, socioeconòmica, ja que els diners també influeixen en la decisió de continuar estudiant o no, perquè depèn del que vulguis estudiar o en la tipologia de centre tant si és públic com privat, influeix molt. Els que neixen aquí, perquè com que ho tenim tot a prop i amb més accessibilitat, no aprofitem les oportunitats i beneficis que tenim en veritat.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

No et sabia dir la veritat, però a la meua classe hi havia molts companys que eren d'origen estranger.

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

Si, alguns professors per la cara, alguns em tenien en el punt de mira.

15. I per ser home o dona?

No.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

No contesta.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

No, m'hagués agradat rebre el mateix suport que els altres dins l'aula, ja que em sentia diferent i creia que no podia arribar a ser qui soc.

19. Què faries diferent avui dia?

Tornar enrere i canviar tot.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant?

Perquè?

Si, perquè la majoria eren racistes i prefereixen als espanyols o catalans que la gent de fora, i almenys a mi em van menysprear per això també no tenia ganes de continuar estudiant perquè el professorat tampoc ajudava en el meu rendiment escolar.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

No contesta.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

En relació amb el sistema educatiu, que no posin temaris o continguts innecessaris, sinó que ens ensenyin a com anar per la vida, com aprendre a llegir una nòmina, com buscar o accedir al mercat laboral, que tot sigui pràctic i teòric a la vegada, ja que no a tothom li agrada el mateix.

- Entrevista 7: jove ghanès

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Soc de Vic, i tinc vint-i-quatre anys, he nascut aquí Catalunya però els meus pares son d'origen ghanès. Actualment estic treballant en una fàbrica de confecció i roba, però segur buscaré un altre feina, no vaig obtenir la ESO tot i que el camí no va ser gens fàcil, vaig deixar els estudis per falta d'acompanyament i altres factors, em cridava molt l'atenció fer el cicle de Mecànica.

1. T'agrada estudiar?

Si, de fet si pogués tornar enrere tornaria a estudiar, però per la situació que passava en aquell moment vaig decidir renunciar i accedir al mercat laboral, no va ser fàcil, ja que en aquella edat, amb

setze anys, saber que vols fer en la teva vida sense tenir el nivell bàsic no és fàcil ni agradable la veritat, perquè la pressió social i familiar afecta molt en el desenvolupament personal.

2. Creus que els estudis són útils?

Sí, jo crec que sí, només que el problema és que el sistema educatiu no ens ensenya la importància i el potencial que tenen els estudis, però vivim a Espanya en un país on pots estudiar molt però que les oportunitats laborals son poques, i la majoria acaba treballant en oficis amb salaris baixos, i que la veritat molts prefereixen marxar i ser reconeguts i créixer sobretot.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

El meu pas ha estat bé, tot i que tampoc era un noi que treia bones notes, però sempre intentava esforçar-me, però amb el pas del temps m'he adonat que els estudis no eren el meu, tot i que sempre he tingut aquest debat que no sé si és el contingut que imparteixen a les escoles o bé com ens ensenyen, perquè a l'hora de reflexionar i debatre m'agrada molt perquè donaves la teva opinió, però en una equació de matemàtiques doncs era el pitjor.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

La falta de motivació i perquè no m'agrada com està impartit el sistema educatiu, sobretot si ets fill d'immigrant que tens més dificultats, és com que les barreres estan allà i has de moure moltes pedres per poder seguir, perquè sinó estàs en un laberint sense sortida.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

Jo crec que més acompanyament per part del professorat, millora de la meva situació personal, ja que la situació no era bona que diguessim i era molt complicat, a més que la família en aquell moment, sent el germà gran de quatre, doncs prefereixen que vagis a buscar feina que estudiar, al final la situació de cadascú és diferent.

6. Tenies motivació per estudiar?

En aquell moment no, tot i que hi havia assignatures que m'agradaven, en anglès era el número deu però en la resta de matèries anava una mica malament.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

No gaire, era més pressió d'anar a treballar i ajudar a casa que no pas anar a estudiar, tot i que en els meus germans els hi aconsello que estudin i que no facin com jo, que siguin algú en la vida.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

No ho sé la veritat, la meva família per exemple volien que estudiés però preferien que anès a treballar per ajudar a casa i tal, i perquè no estàvem passant per un bon moment, però també alguns professors tampoc em van animar a dir segueix estudiant, es com que tot va quedar allà.

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Van estudiar anglès al seu país natal, però van emigrar a Espanya, i no han fet més que treballar per mantenir la família.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

Depèn de la situació de cadascú, tot i que algunes vegades i de la posició que estiguis pot influir molt o poc.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Absolutament, el meu cas va ser aquest, la pobresa i la falta de referents i oportunitats que no he tingut en la vida, em van portar a deixar els estudis, tot i que no era el que volia.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? Quin perfil li associes? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger?

Jo crec que no hi ha perfils ni molt menys, és depèn de la situació de cadascú i la motivació. Jo crec que els que neixen aquí, perquè com que ho tenim tot assegurat i aprop no pensem en els beneficis que té, en canvi una persona que ve de fora ho valorarà mil vegades més que una persona que ha nascut aquí, més que res perquè sap el que hi ha, i tot el que ha hagut de travessar per arribar aquí, ja que fàcil no és.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

No et sabria dir, nosaltres som la segona generació de fills i filles d'immigrants però en l'educació som la primera.

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

Si, sobretot per part del professorat no em veien capaç de treure'm l'ESO.

15. I per ser home o dona?

No.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

Jo crec que són determinants, perquè d'alguna manera o un altre influeix molt en el teu rendiment, per exemple si m'haguessin tractat diferent i la situació de casa fos diferent, ara t'estaria dient un altre discurs.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

No, jo sempre he volgut ser algú en la vida, però la vida no ha estat fàcil per a mi.

19. Què faries diferent avui dia?

Moltes coses, sobretot canviar el passat per tenir un bon futur, i perseguir els meus somnis.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant?
Perquè?

Sí, perquè primer de tot per la situació socioeconòmica que estava passant en aquell moment, segon per la falta d'acompanyament i motivació pels estudis i per alguns episodis de discriminació que he patit en el sistema educatiu, i també perquè en algunes ocasions no em sentia útil, i no trobava el sentit d'aprendre per exemple la física o les mates, perquè la realitat està a fora, i no la saps fins que hi estàs.

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

Sí, en aquest cas per ser el germà gran de quatre germans petits, i per la situació de casa.

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

Que estudiïn, els fills i filles d'immigrants hem de donar exemple i canviar aquesta perspectiva generacional cap a millor, que comencin a haver-hi senegalesos treballant d'infermers, ghanesos treballant de professors en els instituts, marroquins empresaris, etc. Que nosaltres també podem arribar a complir els nostres somnis, només que les barreres i les dificultats ens fan patir i arribar suats en el nostre destí.

- Entrevista 8: jove marroquí

Presentació, qui és, edat, quin origen tens tu, i quin els pares, què fa actualment (treballa o estudia), quan fa que ha abandonat els estudis, etc.

Hola, soc en Mohamed i tinc 26 anys. Vaig néixer al Marroc i vaig venir amb 6 anys.. Actualment estic treballant d'electricista, tot i que estic buscant una altra feina. Vaig deixar els estudis abans d'acabar la ESO, farà ja 10 anys d'això!

1. T'agrada estudiar?

Durant la primària no vaig ser un alumne destacat per estudiar, repassar el temari just per aprovar. Això em va passar factura a l'ESO, perquè vaig canviar l'actitud, però a pitjor. Vaig deixar d'estudiar i em vaig dedicar a només anar a l'institut per obligació, perquè la idea d'aprendre no em cridava gaire l'atenció.

2. Creus que els estudis són útils?

Actualment, crec que no són de molta utilitat, ja que ensenyen coses que en la "vida real" no et són d'utilitat i que no les utilitzaràs mai. Crec que si al col·legi o a l'institut m'haguessin ensenyat altres coses del dia a dia d'un adult m'hagués enfocat i interessat més. En canvi, jo anava amb la idea de que el que m'ensenyaven no em portaria a cap lloc i no m'ajudaria per a res.

3. Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

Com he comentat, el meu pas pel procés dels estudis no ha estat el millor. Mai he estat l'alumne exemplar i mai m'he posat a estudiar seriosament per un examen. Això a llarg termini m'ha fet una persona poc responsable, poc complidor i sense cap motivació pels estudis. Un alumne que passava de tot el seu entorn i sense ganes d'anar a classe.

4. Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

Doncs el que he explicat abans, entre les poques ganes i la meua visió del món dels estudis vaig decidir deixar els estudis. La meua idea era deixar l'institut i les coses que t'ensenyen perquè no em serviran en el futur. En lloc de seguir, vaig decidir entrar al món laboral per començar a fer alguna cosa productiva amb la meua vida, o això creia que feia.

5. Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

Potser el que em va faltar va ser més motivació pròpia que cosa dels altres, però, d'altra banda, els professors sí que podrien haver fet alguna cosa al respecte amb mi, veient que passava de tot el que

estava passant al meu voltant sense cridar-me l'atenció. Aquesta potser és la raó per la qual tanta gent ho deixa, per la poca atenció que posa un docent a un alumne.

6. Tenies motivació per estudiar?

Molt poca i cada cop menys. Quan ets més petit tens aquella motivació de començar, però en el meu cas era diferent, ja des de petit mostrava els símptomes d'un nen amb una quasi nul·la capacitat de concentració i d'estudi. Això va anar augmentant fins al punt d'afectar-me seriosament en l'etapa de l'ESO, i tampoc rebia ajuda per això. Aquest va ser un dels grans motius per a abandonar els estudis.

7. I el teu entorn t'animava a estudiar?

De fet, el meu entorn tampoc em cridava molt l'atenció perquè estudiés, un altre dels motius pels quals vaig decidir deixar enrere els estudis. Els professors no em feien molt cas, ja que jo tampoc posava molt de la meva part, això va fer que em consideressin un cas perdut.

8. Com va veure el teu entorn que anessis a abandonar els estudis?

La majoria malament, em deien que m'havia espatllat el futur i que sense els estudis no aniria a cap lloc, però jo seguia amb la meva idea i ningú em podia fer canviar d'opinió. Em van intentar frenar en un principi però vaig insistir en els meus pensaments.

9. Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?

Els meus pares són originaris del Marroc i han completat els estudis bàsics d'allà. A part d'allò, quan van arribar al país van anar a l'escola d'adults per aprendre l'idioma.

10. Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?

En el cas de les persones que naixem a Espanya i tenim pares que van estudiar al Marroc no ens afecta en la majoria de casos, ja que aquí les coses són molt diferents. La gent que neix aquí rep unes possibilitats més grans i està més normalitzat tenir estudis avançats. I en la majoria dels casos, igualment que els pares no tinguin estudis avançats, sempre animen als seus fills a aprofitar l'oportunitat d'estudiar.

11. Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)

Sí que ho crec. La falta de diners afecta molt en la infantesa educativa i en la fase propera a l'adult. La falta de recursos et poden privar de tenir uns estudis òptims, ja que no disposes dels llibres necessaris o eines que s'utilitzen durant les classes. Quan estàs a punt d'acabar els estudis obligatoris has de decidir què vols estudiar més endavant, i això també es decideix d'acord amb la teva situació

econòmica. Això et pot arribar a fer deixar els estudis perquè penses que després ja no podràs fer molt més per les limitacions de diners. També està el cas de les sortides lúdiques que es poden fer a les escoles, ja que et poden privar d'aquells moments i tenir menys relació amb els companys i baixar els ànims.

12. Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger? Quin perfil li associes?

Li associo més gent que ha nascut a fora, i com més tard venen, més possibilitats veig del fet que deixin els estudis, ja que la gent que neix aquí ja té un període d'adaptació al sistema d'Espanya que algú que ve de fora i no té molt coneixement del camí que porta la gent normalment al país.

13. Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?

No se, només et se dir que ser dels únics immigrants a la teva classe significava tenir-te en el punt de mira i justificar coses que no havien, sino que havien d'ajudar-t'hi.

14. Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?

No, però per ser considerat marroquí m'associaven actituds que consideraven normals, és a dir, quan la *liava* ja no em deien res debent pensar que és lo normal en els marroquins.

15. I per ser home o dona?

No, en relació amb aquest tema mai he vist cap problema i no he vist cap situació on se'm discrimini pel meu sexe.

16. Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)

M'ignoraven. Era l'únic marroquí de la meva classe, i tot i tenir algun company que feia alguna cosa malament com jo, a ell l'avisaven i tal i jo no... vulguis que no, aquestes coses les veus ara amb una altra perspectiva i veus quin afecte ha tingut en la teva vida.

17. Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

Suposo que si m'haguessin donat suport els professors avisant-me de l'actitud i tal hagués sigut diferent... era llest, però l'adaptació a l'ESO em va ser difícil.

18. Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

No, ho he vist mentre buscava feina lo difícil que és trobar-ne sense estudis...

19. Què faries diferent avui dia?

Suposo que buscar ajuda... nose, realment era només jo qui podia canviar, tot i que realment la falta de concentració i ajuda es podria treballar amb alguna persona de l'institut.

20. Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant?

Perquè?

no contesta

21. El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

no contesta

22. Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

Que estudiïn. Els estudis són el més important. Ja m'ho deia la meva àvia del Marroc, i és que sense estudis no anem enlloc, i menys en un país que està pujant només a través dels estudis...

- Entrevista 9: jove senegalès

- T'agrada estudiar?

M'agrada estudiar allò que m'interessa.

- Creus que els estudis són útils?

Tot coneixement és útil si saps donar-ne ús.

- Com ha sigut el teu pas pel sistema educatiu?

El meu pas pel sistema educatiu no ha estat del més satisfactori diguem-ne.

- Què és el que et va portar a abandonar els estudis?

Potser els resultats que arribaria a tenir en el futur.

- Què és el que va faltar perquè no continuessis estudiant? Què és el que creus que hagués fet falta per seguir estudiant? (més acompanyament per part del professorat, més ànims de la família, millora de situació personal, etc.)

La mentalitat que tenia en aquell moment, Més motivació i canvi de perspectiva.

- Tenies motivació per estudiar?

No la suficient.

- **I el teu entorn t'animava a estudiar?**

Els meus pares sempre m'han animat a estudiar pel bé del meu futur.

- **Com va veure el teu entorn que anassis a abandonar els estudis?**

Els meus pares no s'ho van prendre gaire bé, però bé en aquests casos tens dues opcions: estudiar o treballar.

- **Els teus pares han estudiat? Fins on han arribat?**

Els meus pares no han estudiat a l'àmbit del sistema educatiu.

- **Creus que existeix alguna relació entre els estudis dels pares amb la que assoliran els fills o filles?**

No hi té res a veure.

- **Creus que hi ha relació entre la situació socioeconòmica i l'educació bàsica? (pobresa, falta d'oportunitats, dificultat per anar-hi, etc.)**

No, igual que un pobre pot tornar-se ric i un ric tornar-se pobre. Per mi tot depèn de la informació que reps i de la manera que el gestiones. Si que els rics poden tenir més fàcil a accedir a aquestes oportunitats.

- **Quines persones creus que són les que més abandonen l'educació? Quin perfil li associes? En cas d'immigrants, aquells que neixen aquí o el que neixen a l'estranger?**

Els que no tenen clar on volen arribar. Els joves que acaben l'ESO i no saben quins cicles, carreres escollir. En el cas dels immigrants jo diria que hi ha un tan porcent de cada.

- **Creus que hi ha relació entre la immigració, de primera o segona generació, i l'educació bàsica?**

No té perquè jo crec.

- **Creus que en algun moment t'han tractat diferent a l'institut per ser immigrant o d'origen migrant?**

Potser, no t'ho puc confirmar perquè a les coses que no li dono gaire importància no les acostumo a recordar.

- **I per ser home o dona?**

- Si és que sí, com han mostrat aquest rebuig a tu dins l'escola? (amb l'evitació del professorat, la falta d'acompanyament, etc.)
- Creus que els factors mencionats són condicionants o determinants en l'abandonament escolar? Les discriminacions, el gènere, etc.

En molts casos sí, vulguis o no a tot arreu hi ha discriminació racial. Molts motius d'abandó és sentir-se exclosos de manera directa o indirectament.

- Si actualment haguessis de tornar a decidir, haguessis abandonat els estudis també?

Si hagués de tornar a decidir si renunciar al sistema educatiu? Ho faria. Sempre dic que l'educació és una cosa molt important i valuosa. Però no pots nedar a contracorrent sense trobar els teus dons, ni pots anar de classe a classe sense saber què és el que vols realment. Vivim a l'era de la informació, així que tinc clar que el sistema educatiu no és l'únic que et pot educar i fer-te progressar a la vida.

- Què faries diferent avui dia?

Educar-me en altres camps que no ensenyen a l'àmbit educatiu.

- Creus que com a fill d'immigrant has tingut més dificultats per continuar estudiant? Perquè?

Vulguis o no els fills dels immigrants solem tenir més pressió que la resta de companys així que potser tinguem més dificultat de seguir estudiant.(No en tots els casos).

- El fet de ser dona o home us ha fet prendre decisions que han implicat l'abandonament dels estudis? Perquè?

Si, va passant el temps i veus que el teu lloc no és on estàs i ni t'estàs acostat on vols arribar,(et parlo d'algú que no veu que tants estudis el portin on vol arribar). Moltes vegades l'escola es converteix a la nostra zona de confort que tenim por d'abandonar-la per la por de no arribar a ser algú a la vida, i seguim estudiant coses que realment ni ens interessen simplement per seguir a la nostra bombolla de voler a arribar a ser algú a la vida(Perquè ens vegin com una cosa útil).

- Què els diries o aconsellaries a la futura generació en relació amb els estudis?

El meu consell per a la futura generació és que no s'afereixen al que realment no volen. Que l'educació bàsica és molt important per situar-te en aquest món, però quant a sistema educatiu que no es matin a ser coses que no volen ser per no sentir-se exclosos de la societat. Quan no sàpigues que rumb prendre atura't i analitza la teva vida i traça un mapa des d'on estàs fins on vols arribar. Preu les teves pròpies decisions perquè ets tu qui porta les regnes de la teva vida, no vagis per un camí que realment no és el que desitges, això t'endarrereix i et frustra. Tots hem nascut amb alguna

cosa especial, no ets igual que el teu company de classe que només treu sobrexcel·lents. No et pensis millor que ningú ni menys que ningú, simplement recorda que tots estem sota el mateix sol però lluitem guerres diferents.

f. Taula de resultats del qüestionari

Tema principal	Abandonament escolar
Participants	joves d'una UEC de Catalunya
Nombre de participants	16
Data de recollida de dades	Del 24 al 28 d'abril del 2023
Tractament de dades	Format paper
Instrument de recollida	Qüestionari

Concepte	Opcions i respostes	Nombre de persones	Percentatge
Edat	14	2	12,5%
	15	10	62,5%
	16	3	18,75%
	17	1	6,25%
Lloc de naixement	Espanya	12	75%

	Ghana	1	6,25%
	Romania	1	6,25%
	Marroc	2	12,5%
Origen	Espanya	8	50%
	Marroc	5	31,25%
	Ghana	1	6,25
	Senegal	1	6,25
	Romania	1	6,25%
Motiu de ser a la UEC	Absentisme	5	31,25%
	Comportament	10	62,5%
	Opcional	1	6,25%
El que més els agrada de la UEC	Tot	4	25%
	Jugar	3	18,75%
	Facilitat	1	6,25%
	El suport	4	25%

	Els horaris	4	25%
	No contesta	1	6,25%
T'agrada estudiar?	Si	6	37,5%
	No	3	18,75%
	No, però vull/haig de fer-ho	7	43,75%
Què voldries fer en un futur?	No sap	7	43,75%
	Informàtica	1	6,25%
	Mecànica	2	12,5%
	Forces policials	2	12,5%
	Integració/educació social	2	12,5%
	Medicina	1	6,25%
	Emprenedoria	1	6,25%
Quins estudis tenen els teus pares?	No sap/no contesta	3	18,75%
	No han estudiat	4	25%

	Un ha estudiat i un no	4	25%
	Tenen la ESO	2	12,5%
	Tenen secundaria	1	6,25%
	Postobligatori	2	12,5%
Hi ha relació entre els estudis dels pares amb els que assolixen els fills/es?	Si	3	18,75%
	No	12	75%
	No se / no contesta	1	6,25%
Has rebut discriminació?	Si	9	56,25
	No	7	43,75%
Consideres que se t'ha tractat diferent per ser estranger/a?	Si	4	25%
	No	4	25%
	No contesta	8	50%
Hi ha relació entre	Si	5	31,25%

immigració i abandonament?			
	No	5	31,25%
	No se / no contesta	6	37,5%
Plans en acabar aquesta etapa?	Estudiar	11	68,75%
	Treballar	3	18,75%
	No sap/no contesta	2	12,5%

g. Taules de categorització de les entrevistes

Dades identificació Entrevista: Abandonament

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/ Conversa Informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / observacions
<p>Molts acaben treballant de l'ofici del seu pare, però no de la mare. La majoria volen ser cuiners, també si que és veritat que si els pares no tenen estudis sí que hi ha una relació directa que els nens possiblement no acabaran tenint el graduat escolar.</p>	E1	<p>Puig i Vilalta (2015) afirmen en l'anuari de l'abandonament escolar del 2015 que hi ha una estreta relació entre ètnia i abandonament, ja que ha quedat demostrat que els immigrants de primera generació presenten taxes d'abandonament significativament més elevades. També el nivell socioeconòmic de les famílies té una relació directa amb l'abandonament, perquè les dades demostren que aquest és més freqüent entre els alumnes que provenen de famílies de nivells sociolaborals baix.</p>	<p>Moltes vegades, depèn del procés de l'alumne i la seva trajectòria educativa, influeix en el seu rendiment acadèmic, ja que la majoria prefereixen accedir al mercat laboral que seguir amb els estudis.</p>

<p>La falta de motivació.</p>	<p>E2</p>	<p>L'abandonament escolar s'associa també al fracàs del sistema educatiu, estructura que demostra que no està basat a retenir els i les joves des de la motivació.</p>	<p>La motivació és un factor que se n'ha parlat molt, però que es veu amb moltes entrevistes que s'actua poc. Els i les joves segueixen abandonant degut a aquest motiu, de manera que si tanta importància es té, perquè no s'ha treballat en això també dins l'aula?</p>
<p>No. Perquè no sentia que era útil i a part que estava en una edat i una situació en la que no sentia motivació, i d'alguna manera totes aquestes problemàtiques van afectar en el meu rendiment escolar.</p>	<p>E2</p>	<p>L'abandonament escolar no se cenyeix únicament a processos personals relacionats amb l'esforç, interès o ganes, ja que això no és suficient. Aquesta és deguda també a processos relacionals en contextos socials concrets, de manera que l'actuació sempre va dirigida a canviar el context per generar un canvi constant al temps, de crear estructures que suportin aquesta motivació per estudiar.</p>	

<p>Malament perquè és el que t'he dit, clar ells al tenir estudis superiors saps, no volen veure que tinguis estudis inferiors o que directament no tinguis cap titulació ni res, i volen que tinguis un bon futur, perquè se suposa que si tens molts estudis tindràs un bon futur. No molt bé però bueno.</p>	E2	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
<p>Els que abandonen més els estudis son els nois de fills d'immigrants, perquè les noies estem més implicades en els estudis. Els que neixen aquí,perquè crec que els que venen de l'estranger si que tenen aquesta motivació per estudiar i sortir endavant, però nosaltres al estar aquí i haver "tastat" una mica de tot no tenim aquesta motivació. El perfil serien els joves amb conductes més disruptives, falta d'atenció o interès pels estudis, etc.</p>	E2	Fent una anàlisi en més detall entorn, els grups vulnerables es troben les persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatoria.	
<p>Vaig marxar a Gàmbia, però va ser decisió meva, ja que aquí m'avorria i estava molt entremaliat, i bueno volia canviar d'ambient, i vaig anar a estudiar l'Alcorà molt fàcil, vaig estar tres anys a Gàmbia.</p>	E3	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	-

<p>Res, a partir dels catorze o quinze anys, ja no li veia la gràcia això d'estudiar, però suport si que n'he tingut la veritat, per part del professorat, familiars i amics, però era jo que no em veia estudiant. Per això jo vaig mirar, i vaig decidir deixar-ho, ja que preferia estar en el món laboral que estudiant deu anys i no tenir feina.</p>	<p>E3</p>	<p>L'àrea d'ensenyament, però, no és l'únic responsable de l'abandonament, perquè també hi té molt a veure el sistema productiu i la regulació de les relacions laborals, essent essencial treballar en el mercat laboral a banda de l'àmbit de l'ensenyament.</p> <p>La incorporació al mercat de treball és l'objectiu primordial de l'aposta migratòria i de les expectatives, i la formació queda molt desplaçada. De fet, perllongar l'educació més enllà del període obligatori suposa un gran esforç per a les famílies immigrants i és percebuda com un obstacle per a la realització del projecte migratori tant familiar com a propi. Els joves immigrants planifiquen menys el futur i viuen en un present continu, on les possibilitats d'elecció són menors i la disponibilitat per a l'ocupació és més</p>	<p>Molts joves no es veuen reflectits en com està estructurat el sistema educatiu, ja que des del primer moment la majoria es senten exclosos, per això molts prefereixen accedir al mercat laboral per tal de trobar el seu camí.</p>
--	-----------	--	--

		<p>gran; per això són més proclius a ocupar feines menys qualificades i amb pitjors condicions, i a perpetuar-se en aquest tipus de feines, en què la mobilitat laboral és mínima (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).</p>	
<p>Els homes, perquè hem de pagar les factures abans que les dones, tot i que les dones estudien més que els homes també s'ha de dir, ja que depèn de la situació personal de cadascú. Els que neixen aquí, ja que ho tenim tot a l'abast, i ho veiem més fàcil, però els que venen de fora depèn de la seva situació personal i el que hagin viscut o com han arribat aquí doncs, s'ho prenen més en serio.</p>	<p>E3</p>	<p>Per erradicar aquesta problemàtica social, segueixen havent-hi una gran diferència entre els diferents països, on afegixen que les persones d'origen migrant, els homes joves i les persones provinents de zones rurals tenen més probabilitats d'abandonar els estudis abans de l'edat obligatòria d'escolarització.</p>	<p>El rol de gènere que se'ns assigna des de que naixem, influeix molt en la presa de decisions de cada individu.</p>

<p>Va començar als 16 anys, després de treurem el títol d'ESO. En aquella època el meu pare es va quedar sense feina,</p>	<p>E4</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Em faltava suport econòmic per la família, vam intentar demanar l'ajuda pero no van voler donar-nos-la perquè tenien registrat que jo treballava i era suficients ingressos per mantenir la família. Llavors des d'aquell moment jo no tenia temps per seguir els estudis i em vaig seguir obligada a pausar-los.</p>	<p>E4</p>	<p>L'abandonament escolar cal abordar-lo com una problemàtica col·lectiva i no individual, ja que del contrari, seria una perspectiva reduccionista que no considera tots els factors externs que afecten directament als i les alumnes dels centres educatius com és el context cultural, personal, polític, etc. els quals tenen un paper molt important.</p>	
<p>Llavors era una cosa que només ho feia, tot i que actualment no.</p>	<p>E4</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Els meus pares se sentien culpables i responsables per la decisió que havia pres i les meves amigues també m'animaven a seguir</p>	<p>E4</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>els estudis a la mateixa vegada que treballava però jo no ho veia com una tasca que pogués realitzar simultàniament</p>			
<p>Considero que és indiferent l'origen de la persona, tot depèn de les ganes d'aprendre i què tan bon nivell acadèmic té una persona. Tot i que un factor que no podem negar és que les persones immigrants que venen de l'estranger tendeixen a deixar mes abans els estudis perquè probablement el fet d'haver deixat el país és perquè no hi ha suficient suport econòmic en la família llavors es veuen obligats a trobar una feina aquí per ajudar-los.</p>	<p>E4</p>	<p>Fent una anàlisi en més detall entorn, els grups vulnerables es troben les persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatòria. Basant-nos en la població estrangera comunitària, la mitjana europea d'abandonament escolar entorn la població autòctona representa un 8,8%, mentre pels estrangers comunitaris puja a un 19,9% o els extracomunitaris fins a un 23,3%. Aquestes dades representen un increment de més del doble que la població autòctona.</p>	

<p>Vaig abandonar els estudis bàsicament perquè em passava l'ESO més expulsat a casa que a classe, tot i que al final me la vaig treure</p>	<p>E5</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Doncs vaig començar a treballar a sobre en un lloc que no tenia a veure amb els estudis que feia així que ja no ho veia útil per mi, a més a més, ho vaig deixar també per necessitats: brackets, dentista, carnet de cotxe si volia treballar, etc.</p>	<p>E5</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Realment tenia poques ganes d'estudiar, ja que ens obligaven i ensenyen coses que realment en el teu dia a dia no utilitzes, o que llavors no li veus utilitat. Així que m'aburría molt, no m'agradava anar, i clar, quan passa això acabes cremat... Per això la manera que trobava de divertir-me era <i>liandola</i>, o vacil·lava els professors i companys, o coses així per passar-m'ho bé.</p>	<p>E5</p>	<p>Aquesta problemàtica s'analitza des d'una mirada social. Aquesta implica veure la problemàtica des d'una anàlisi col·lectiu i no individualista, allunyant els discursos culpabilitzadors que responsabilitzen aquest fenomen als individus que ho pateixen. L'abandonament escolar no se cenyeix únicament a processos personals relacionats amb l'esforç, interès o ganes, ja que això no és suficient. Aquesta és deguda també a processos</p>	

		relacionals en contextos socials concrets, de manera que l'actuació sempre va dirigida a canviar el context per generar un canvi constant al temps, de crear estructures que suportin aquesta motivació per estudiar. Això sobretot s'ha de tenir en compte quan parlem de l'abandonament influenciat de les característiques sociodemogràfiques, ja que aquelles persones més vulnerables són sobretot qui encapçalen les llistes entorn el fenomen (Fernández et al., 2010).	
Necessitava treballar per poder pagar-me els brackets, el carnet de conduir, ajudar a la família, etc. i els estudis que vaig començar no tenien a veure amb el que treballava, així que vaig prioritzar treballar.	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
en el sentit que millores els diners, però no és millor que tinguem la taxa més alta d'abandonament escolar... tot i que	E5	Fent una anàlisi en més detall entorn, els grups vulnerables es troben les	

<p>també influeix molt la mentalitat, els marroquins... ja saps com som, això d'estudiar, créixer, aprendre... saps? Això del fet que el coneixement és poder mai l'he escoltat en el meu entorn d'amics marroquins, per exemple.</p>		<p>persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatòria. Basant-nos en la població estrangera comunitària, la mitjana europea d'abandonament escolar entorn la població autòctona representa un 8,8%, mentre pels estrangers comunitaris puja a un 19,9% o els extracomunitaris fins a un 23,3%. Aquestes dades representen un increment de més del doble que la població autòctona.</p>	
<p>Si, crec que això és el que havia de passar i ha passat, però perquè això és el que ha fet que sigui qui soc avui dia i què m'ha fet arribar fins aquest punt, amb una feina estable, amb el carnet i un cotxe pagat de la meva butxaca, amb la meva família contenta per mi, etc.</p>	<p>E5</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>La pèrdua de temps i falta de motivació personal, perquè la majoria dels professors ja em catalogaven com a fracàs escolar, pel meu rendiment acadèmic, tot i que em considero una persona amb capacitats i si vull puc arribar lluny. Jo crec que igual, tot i que la majoria són els homes, però per la situació de cadascú.</p>	<p>E6</p>	<p>Tal com afirma Tarabini (2017), una menor confiança es tradueix en unes relacions professorat-alumnat menys properes i menys basades en el suport o l'ajuda. La manca de confiança del professorat en les capacitats de l'alumnat per assolir els requisits acadèmics i de conducta establerts es tradueix, alhora, en una rebaixa del nivell. La necessitat d'introduir noves maneres d'interrogar-se sobre el fracàs i l'abandonament, capaces d'entendre els perquès de la desafecció escolar més enllà dels discursos mediàtics i alarmistes que emmarquen el tema en una imatge generalitzada i estereotipada de la joventut desmotivada i caracteritzada per la pèrdua de la cultura de l'esforç.</p>	<p>La relació entre alumnat-professorat influeix en el desenvolupament educatiu i personal de l'alumne, ja que una de les causes per les quals decideixen abandonar és per les expectatives baixes que tenia el professorat cap a l'alumnat d'origen immigrant, rendiment baix o per l'estatus socioeconòmic. D'aquesta manera, podem observar la desigualtat que molts fills i filles d'immigrants afronten dins l'escola.</p>
---	-----------	--	---

<p>Els que neixen aquí, perquè com que ho tenim tot a prop i amb més accessibilitat, no aprofitem les oportunitats i beneficis que tenim en veritat.</p>	E6	<p>Fent una anàlisi en més detall entorn, els grups vulnerables es troben les persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatòria.</p>	-
<p>Vaig deixar els estudis per falta d'acompanyament i altres factors, em cridava molt l'atenció fer el cicle de Mecànica. També per la falta de motivació i perquè no m'agrada com està impartit el sistema educatiu, sobretot si ets fill d'immigrant que tens més dificultats, és com que les barreres estan allà i has de moure moltes pedres per poder seguir, perquè sinó estàs en un laberint sense sortida. També en aquest cas per ser el germà gran de quatre germans petits, i per la situació de casa.</p>	E7	<p>La falta de referents d'origen immigrant dificulta la construcció identitària d'aquests perquè la majoria es senten exclosos i fora del sistema que no mira des d'una perspectiva equitativa i amb igualtat d'oportunitats per tothom, encara hi ha persones que tenen dificultats a l'hora d'estudiar y buscar feina, ja que segons la teva procedència o altres característiques que la societat no accepta, el camí serà més complex i amb obstacles.</p>	

		<p>La motivació escolar és un procés general pel qual s'inicia i dirigeix una conducta cap a aconseguir una fita. "Aquest procés involucra variables tant cognitives com afectives: cognitives, a quant a habilitats de pensament i conductes instrumentals per assolir les metes proposades; afectives, comprèn elements com l'autovaloració, l'autoconcepte, etc." (Navarro, 2003).</p>	
<p>Jo crec que no hi ha perfils ni molt menys, és depèn de la situació de cadascú i la motivació. Jo crec que els que neixen aquí, perquè com que ho tenim tot assegurat i a prop no pensem en els beneficis que té, en canvi una persona que ve de fora ho valorarà mil vegades més que una persona que ha nascut aquí, més que res perquè sap el que hi ha, i tot el que ha hagut de travessar per arribar aquí, ja que fàcil no és.</p>	<p>E7</p>	<p>D'altra banda, sembla apuntar que l'estudiant és l'únic responsable, quan cada cop insisteix més que el resultat d'un procés en què intervé el context sociocultural de l'alumne, la família, els models didàctics, la tasca docent, la política social, etc. (García, 2009).</p>	

<p>Doncs el que he explicat abans, entre les poques ganes i la meua visió del món dels estudis vaig decidir deixar els estudis. La meua idea era deixar l'institut i les coses que ensenyen perquè no em serviran en el futur. En lloc de seguir, vaig decidir entrar al món laboral per començar a fer alguna cosa productiva amb la meua vida, o això creia que feia.</p>	E8	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
<p>Potser el que em va faltar va ser més motivació pròpia que cosa dels altres, però, d'altra banda, els professors sí que podrien haver fet alguna cosa al respecte amb mi, veient que passava de tot el que estava passant al meu voltant sense cridar-me l'atenció. Aquesta potser és la raó per la qual tanta gent ho deixa, per la poca atenció que posa un docent a un alumne.</p>	E8	<p>Tal com afirma Tarabini (2017), una menor confiança es tradueix en unes relacions professorat-alumnat menys properes i menys basades en el suport o l'ajuda. La manca de confiança del professorat en les capacitats de l'alumnat per assolir els requisits acadèmics i de conducta establerts es tradueix, alhora, en una rebaixa del nivell. És com un peix que es mossega la cua, i la reproducció de la desigualtat està servida. La necessitat d'introduir noves maneres d'interrogar-se sobre el fracàs i l'abandonament, capaces</p>	

		d'entendre els perquès de la desafecció escolar més enllà dels discursos mediàtics i alarmistes que emmarquen el tema en una imatge generalitzada i estereotipada de la joventut desmotivada i caracteritzada per la pèrdua de la cultura de l'esforç.	
Molt poca i cada cop menys. Quan ets més petit tens aquella motivació de començar, però en el meu cas era diferent, ja des de petit mostrava els símptomes d'un nen amb una quasi nul·la capacitat de concentració i d'estudi. Això va anar augmentant fins al punt d'afectar-me seriosament en l'etapa de l'ESO, i tampoc rebia ajuda per això. Aquest va ser un dels grans motius per a abandonar els estudis.	E8	Com es configuren i desenvolupen les seves experiències escolars durant l'escolarització obligatòria? Per combatre les arrels del fracàs i l'abandonament escolar és imprescindible fer una crida decidida a favor de les polítiques i les pràctiques de subjectivitat. Només des d'aquí es podrà aconseguir que les escoles trenquin els determinismes socials. I parlar de polítiques de subjectivitat implica assumir, que cada alumne aprèn de forma diferent i que, per tant, cal	

		<p>articular ofertes formatives, pràctiques pedagògiques i curriculars i models relacionals que tinguin en compte les seves necessitats i particularitats i que s'estructurin a partir d'aquestes necessitats.</p>	
<p>De fet, el meu entorn tampoc em cridava molt l'atenció perquè estudiés, un altre dels motius pels quals vaig decidir deixar enrere els estudis</p>	E8	<p>L'European Education Area (2021) defineix l'abandonament escolar com a un fenomen vinculat a l'atur, l'exclusió social, la pobresa i una mala salut, però, per altra banda, també hi ha múltiples raons per les quals algú pot deixar els estudis com són els problemes personals o familiars, les dificultats d'aprenentatge o una situació socioeconòmica fràgil, tot i que el sistema educatiu, l'entorn i les relacions amb la comunitat educativa també és un factor clau en parlar d'aquest fenomen.</p>	

<p>Li associo més gent que ha nascut a fora, i com més tard venen, més possibilitats veig del fet que deixin els estudis, ja que la gent que neix aquí ja té un període d'adaptació al sistema d'Espanya que algú que ve de fora i no té molt coneixement del camí que porta la gent normalment al país.</p>	E8	<p>La manera com l'alumnat immigrant s'integra als centres educatius repercuteix en el seu aprenentatge, en la comunicació amb els companys i en el seu desenvolupament personal i social. La manera de relacionar-se entre els diferents grups ètnics d'immigrants i l'autòcton i els seus prejudicis ètnics racials indiquen que l'escola no és una institució igualitària i integradora.</p>	
<p>Potser els resultats que arribaria a tenir en el futur. La mentalitat que tenia en aquell moment.</p>	E9	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Els que no tenen clar on volen arribar. Els joves que acaben l'ESO i no saben quins cicles, carreres escollir. En el cas dels immigrants jo diria que hi ha un tant per cent de cada.</p> <p>En molts casos si, vulguis o no a tot arreu hi ha discriminació racial. Molts motius d'abandó és sentir-se exclosos de manera directa o indirectament.</p>	E9	<p>Així com el racisme, doncs, la discriminació per motius de gènere es reproduceix i també es donen en l'àmbit educatiu i tenen efecte en l'abandonament escolar.</p>	

Dades identificació Entrevista: Factor socioeconòmic

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / observacions
<p>És que bàsicament és això, és com està plantejat. No crec que sigui tant un problema de si ets marroquí o ets negre. Els factors socioeconòmics hi tenen a veure molt, i això s'ha vist molt amb el COVID-19, moltíssim i els nanos ho diuen. I son capaços de verbalitzar-t'ho això.</p>	E1	<p>Per altra banda, trobem a autors com Navarro (2015) que afirma que ser immigrant no és cap categoria educativa, ja que les capacitats dels alumnes no estan determinades pel seu origen o cultura de pertinença, ja que la immigració o l'origen immigrant no és ni ha de ser un problema escolar. A més a més, afirma que el factor que realment afecta directament en l'educació dels migrants és més aviat les condicions socioeconòmiques que afecten els processos i resultats en el sistema educatiu.</p>	<p>Un dels factors principals que afecta en l'abandonament escolar, és el socioeconòmic, perquè repercuteix en el grau d'accessibilitat en l'educació, la igualtat d'oportunitats i entre altres.</p>
<p>Les excursions els nanos no paguen mai res, a molts centres son conscients que colònies, viatges de final de curs, aquests</p>	E1	<p>El nivell socioeconòmic de les famílies té una relació directa amb l'abandonament,</p>	<p>L'estatus socioeconòmic influeix en el</p>

<p>nanos estan exclosos absolutament, malgrat tinguin beques, les beques no ajuden gaire, no arriben al que realment han de cubrir, en canvi a la UEC no. Per exemple, abans d'ahir van anar a Selva Aventura l'entrada valia 27€ però des de la UEC se'ls demanava que cada nano pagués 5€, van haver-hi dos que no van portar aquell dia els diners, i no va passar res, ho va assumir la UE, és a dir, aquest nano no es quedarà sense excursió per tema econòmic.</p>		<p>perquè les dades demostren que aquest és més freqüent entre els alumnes que provenen de famílies de nivells sociolaborals baix.</p>	<p>desenvolupament dels joves, ja que això et permetrà tenir uns beneficis o uns altres.</p>
<p>A part de la falta de motivació, jo crec que també en la situació que estava a casa meva, que això també em fa afectar molt en el tema estudis, és a dir, la situació socioeconòmica i personal.</p>	<p>E2</p>	<p>L'European Education Area (2021) defineix l'abandonament escolar com a un fenomen vinculat a l'atur, l'exclusió social, la pobresa i una mala salut, però, per altra banda, també hi ha múltiples raons per les quals algú pot deixar els estudis com són els problemes personals o familiars, les dificultats d'aprenentatge o una situació socioeconòmica fràgil, tot i que el sistema educatiu, l'entorn i les relacions amb la comunitat educativa</p>	

		<p>també és un factor clau en parlar d'aquest fenomen.</p> <p>La motivació escolar és el tema que més interrogants i demandes planteja a la pràctica educativa. En parlar de motivació i comptant amb els múltiples enfocaments que s'estableixen per estudiar-los, hi ha acord que són dos els mòbils que orienten el comportament de les persones: la consecució de l'èxit i l'evitació del fracàs (González-Pienda, 2003).</p>	
<p>Si. Perquè tot influència en els estudis i en la persona, tu pots ser molt bona estudiant però és que els problemes que tens fora del centre, et poden afectar més o menys d'alguna forma i no tens ganes o com aquesta motivació per estudiar.</p>	<p>E2</p>	<p>També el nivell socioeconòmic de les famílies té una relació directa amb l'abandonament, perquè les dades demostren que aquest és més freqüent entre els alumnes que provenen de famílies de nivells sociolaborals baix.</p>	<p>Les condicions socioeconòmiques tenen un impacte directe en el com veiem la vida i com fem front a aquesta, ja que el sistema actual va en funció de: com més diners tens, més oportunitats tindras també.</p>

<p>Si. Per la situació socioeconòmica, perquè si és el cas de que els teus pares no treballen i moltes vegades quan ets el germà gran o el que sigui, has d'agafar aquesta responsabilitat de ser la font d'ingressos de casa, ja que moltes vegades quan estàs en aquesta situació no et donen ganes ni d'estudiar, només en el benestar de casa.</p>	E2	<p>A més a més, afirma que el factor que realment afecta directament en l'educació dels migrants és més aviat les condicions socioeconòmiques que afecten els processos i resultats en el sistema educatiu.</p>	
<p>Si, perquè si els meus pares fossin rics jo estaria a la universitat, però tinc vint-i-sis anys i estic treballant, mentres que veus persones amb trenta anys i estan estudiant és perquè els hi agrada i s'ho poden permetre, i els seus pares tenen diners.</p>	E3	<p>Com bé s'entenen amb l'estatus socioeconòmic, l'estructura social està íntimament relacionat amb l'educació, puix que aquesta depèn de l'educació per a la transformació social. Degut a aquesta importància associada a l'educació, les escoles són i han de ser un espai de treball multicultural lluny dels prejudicis i les discriminacions (Tarabini, 2015).</p>	-
<p>i al tenir germans petits i jo ser la única germana gran em vaig veure obligada a treballar per poder ajudar a la família.</p>	E4	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>Els meus pares insistien en que siguis estudiant, que ells mateixos s'encarregaven aconseguir els diners, però veia que després de 6 mesos no trobaven feina i vaig decidir que l'any següent d'estudiar primer de cicle mitjà només treballaria.</p>	<p>E4</p>	<p>També el nivell socioeconòmic de les famílies té una relació directa amb l'abandonament, perquè les dades mostren que aquest és més freqüent entre els alumnes que provenen de famílies de nivells sociolaborals baix.</p>	
<p>Si, la gent que no té suficients diners, en el cas d'Espanya ho tenen molt més difícil. Per molt que hi hagin les ajudes, beques, descomptes de família nombrosa, no és suficient i no facilita que l'alumne no tingui com a preocupació principal aconseguir pagar els estudis i les seves coses.</p>	<p>E4</p>	<p>A més a més, afirma que el factor que realment afecta directament en l'educació dels migrants és més aviat les condicions socioeconòmiques que afecten els processos i resultats en el sistema educatiu.</p>	
<p>Diners. El nostre problema sempre són els diners. Si ho tinguéssim tot garantit, amb uns pares que ens ho poguessin pagar tot sense problema segurament sí que seguiríem estudiant.</p>	<p>E5</p>	<p>Aquesta problemàtica s'analitza des d'una mirada social. Aquesta implica veure la problemàtica des d'una anàlisi col·lectiu i no individualista, allunyant els discursos culpabilitzadors que responsabilitzen aquest fenomen als individus que ho pateixen. L'abandonament escolar no se</p>	

		<p>cenyeix únicament a processos personals relacionats amb l'esforç, interès o ganes, ja que això no és suficient. Aquesta és deguda també a processos relacionals en contextos socials concrets, de manera que l'actuació sempre va dirigida a canviar el context per generar un canvi constant al temps, de crear estructures que suportin aquesta motivació per estudiar. Això sobretot s'ha de tenir en compte quan parlem de l'abandonament influenciat de les característiques sociodemogràfiques, ja que aquelles persones més vulnerables són sobretot qui encapçalen les llistes entorn el fenomen (Fernández et al., 2010).</p>	
<p>Ja em coneixen i saben que quan se'm posa una cosa al cap no hi ha qui me la tregui, i jo no podia esperar molt més temps a posar-me brackets, treure'm el carnet i treballar per pagar-me les coses que els meus pares no podien.</p>	<p>E5</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>Sí, clar. Quan ets més petit sempre afecte veure com tu portes només roba del mercat i els teus companys no, o que ells vagin a Port Aventura i tu no, o les colònies mateixes o excursions, que moltes vegades a mi ni me les pagaven i llavors tota la classe anava menys jo.</p> <p>Això en veritat fotia un munt, quan tothom anava d'excursió i tu et quedaves amb els del B perquè els teus pares no han pagat les excursions, no han pogut o no han volgut... tot i que les colònies és que ho entenc, és que eren 300€ o així, i casualment anava tothom menys els quatre marroquins de la teva classe, i això era realment curiós.</p>	<p>E5</p>	<p>Com bé s'entenen amb l'estatus socioeconòmic, l'estructura social està íntimament relacionat amb l'educació, puix que aquesta depèn de l'educació per a la transformació social. Degut a aquesta importància associada a l'educació, les escoles són i han de ser un espai de treball multicultural lluny dels prejudicis i les discriminacions.</p> <p>Per altra banda, trobem a autors com Navarro (2015) que afirma que ser immigrant no és cap categoria educativa, ja que les capacitats dels alumnes no estan determinades pel seu origen o cultura de pertinença, ja que la immigració o l'origen immigrant no és ni ha de ser un problema escolar. A més a més, afirma que el factor que realment afecta directament en l'educació dels migrants és més aviat les condicions socioeconòmiques que afecten els</p>	
--	-----------	--	--

		processos i resultats en el sistema educatiu.	
Però aquí sento que les barreres son moltes sobretot la personal i la socioeconòmica. Els diners també influeixen en la decisió de continuar estudiant o no, perquè depèn del que vulguis estudiar o en la tipologia de centre tant si és públic com privat, influeix molt.	E6	El col·legi pot ser un espai d'integració tant com d'exclusió (Handri, 2008). No es tracta només que el professorat confii menys en les possibilitats d'èxit de l'alumnat de baix estatus socioeconòmic, sinó que a més a més, se sent menys responsable del seu aprenentatge, considerant que el seu èxit o fracàs escolar està en certa manera fora del seu control (Tarabini, 2015).	Les escoles juguen un paper molt important en les experiències educatives de cada persona.
Absolutament, el meu cas va ser aquest, la pobresa i la falta de referents i oportunitats que no he tingut en la vida, em van portar a deixar els estudis, tot i que no era el que volia. Sí, perquè primer de tot per la situació socioeconòmica que estava passant en aquell moment, segon per la falta d'acompanyament i motivació pels estudis.	E7	Tal com diu El Aaddam (2022, pàg. 104): "Mientras todas mis compañeras de la universidad reían, yo pensaba en la pobreza en la que había vivido, en la desigualdad en la educación, en cómo me sentía en el colegio y en cómo el sistema	

		me frenaba para llegar a donde he llegado.“	
<p>Sí que ho crec. La falta de diners afecta molt en la infantesa educativa i en la fase propera a l'adulta. La falta de recursos et poden privar de tenir uns estudis òptims, ja que no disposes dels llibres necessaris o eines que s'utilitzen durant les classes. Quan estàs a punt d'acabar els estudis obligatoris has de decidir què vols estudiar més endavant, i això també es decideix d'acord amb la teva situació econòmica. Això et pot arribar a fer deixar els estudis perquè penses que després ja no podràs fer molt més per les limitacions de diners. També està el cas de les sortides lúdiques que es poden fer a les escoles, ja que et poden privar d'aquells moments i tenir menys relació amb els companys i baixar els ànims.</p>	E8	<p>El caràcter multidimensional i multifactorial del terme d'exclusió social sovint es relaciona amb la pobresa, factor que no comprèn la complexitat d'aquest. La pobresa fa referència a falta de recursos materials per a viure una vida digna segons els estàndards de la societat i el seu desenvolupament global, mentre que l'exclusió social fa referència al conjunt de situacions que porten a una persona a aquella fase, podent ser un dels factors d'exclusió la pobresa. La pobresa és una de les manifestacions de l'exclusió social. El gràfic 1 mostra les diferències destacades en els conceptes, fent-se així visible el caràcter estructural i col·lectiu de l'exclusió social.</p>	

<p>No, igual que un pobre pot tornar-se ric i un ric tornar-se pobre. Per mi tot depèn de la informació que reps i de la manera que el gestiones. Sí que els rics poden tenir més fàcil a accedir a aquestes oportunitats.</p>	<p>E9</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
--	-----------	--	--

Dades identificació Entrevista: Sistema educatiu

<p>Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal</p>	<p>Codi</p>	<p>Referents teòrics</p>	<p>Reflexions / Observacions</p>
<p>La UEC és un recurs que penja del Departament d'Educació, vale, tot i que aquí ho gestiona una fundació privada però bueno, ve del Departament d'Educació, la UEC és la Unitat d'Escolarització Compartida, i bàsicament el que fa és tots aquests nanos a nivell de comarca, perquè la UEC treballa amb els nanos de tota la comarca, tots aquests nanos de catorze a setze/disset/ divuit anys, normalment son de catorze a setze però és fan exepcions, doncs que tenen un problema en els seus instituts de referència per exemple d'absentisme escolar, de que no s'adapten, de que tenen problemes amb justícia, tema de conducta, ara cada cop més amb temes de salut mental, etc. El que fem a la UEC o el que intentem</p>	<p>E1</p>	<p>Tal com indica el Ministeri d'educació i formació professional (2017), el sistema educatiu Espanyol es regeix per la Llei Orgànica d'Educació (2006), i té l'objectiu d'oferir a totes les persones la formació necessària per a seu ple desenvolupament personal, professional i social.</p>	<p>Podem observar que aquest recurs, és una "excusa" per desvincular totalment als joves que tenen dificultats en el sistema educatiu, ja que en els instituts no es vetlla per aquests joves que és troben a punt d'abandonar els estudis o al fracàs escolar. Com a educadors/es socials, hem de vetllar per el desenvolupament</p>

<p>és de forma molt individual, o sigui treballem amb el nano primer se'ls hi fa com unes proves per saber en quin nivell acadèmic tenen, i després se'ls hi prepara tot el material acadèmic amb aquest nivell que tenen.</p>		<p>Aquest desenvolupament personal ha d'anar acompanyat d'educador-educand, on a través dels diferents sistemes de comunicació, es pugui contribuir al desenvolupament personal i intel·lectual de l'educand (Sanvicén, 2019).</p>	<p>integral dels joves i les seves necessitats.</p>
<p>No m'agrada perquè penso que no t'obre les portes que sempre et diuen, és a dir, estudiar no sempre t'obre les portes que tu vols, saps, pots estudiar tot el que vulguis però és que al final crec que tots acabem en el mateix lloc, treballant per els altres i ja està. En millors o pitjors salaris però és el que hi ha, penso això la veritat. I crec que això només es dona a Espanya.</p>	<p>E2</p>	<p>L'abandonament escolar s'associa també al fracàs del sistema educatiu, estructura que demostra que no està basat a retenir els i les joves des de la motivació. L'àrea d'ensenyament, però, no és l'únic responsable de l'abandonament, perquè també hi té molt a veure el sistema productiu i la regulació de les relacions laborals, essent</p>	<p>El sistema actual aquí a Espanya, igual que molts altres llocs moderns està dissenyat per a treballar pels altres sota un horari establert i unes normes, de forma que tot això es veu afectat en les expectatives que tenim en el sistema educatiu i laboral. Creiem que per tenir uns estudis X arribarem a un nivell X, però aquesta equació no sempre es donen així.</p>

		essencial treballar en el mercat laboral a banda de l'àmbit de l'ensenyament.	
Per algunes coses sinó, ja que d'alguna forma et cultives i aprens coses que son importants pel que s'ha de saber, però no crec que sigui del tot imprescindible.	E2	Tal com indica el Ministeri d'educació i formació professional (2017), el sistema educatiu Espanyol es regeix per la Llei Orgànica d'Educació (2006), i té l'objectiu d'oferir a totes les persones la formació necessària per a seu ple desenvolupament personal, professional i social.	
En el meu cas la veritat que no molt bona, no he tingut molt bona experiència en relació als estudis, la veritat.	E2	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Del professorat era depèn de quin professor, perquè hi han professors que de veritat que no saben animar molt bé als seus alumnes i com et veuen que ets un alumne amb problemàtiques, ja es com que no els importa molt.	E2	L'abandonament escolar cal abordar-lo com una problemàtica col·lectiva i no individual, ja que del contrari, seria una	La feina dels educadors i educadores dins les aules és imprescindible per al bon funcionament del sistema

		<p>perspectiva reduccionista que no considera tots els factors externs que afecten directament als i les alumnes dels centres educatius com és el context cultural, personal, polític, etc. els quals tenen un paper molt important. Martínez i Álvarez (2005) associen a l'abandonament escolar els següents factors, tot destacant que aquests no sempre determinen la situació dels joves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El sistema educatiu, el centre escolar i el professorat: aquests factors contemplen els projectes educatius dels instituts, el currículum establert, el sistema educatiu, la forma 	<p>educatiu, però sobretot per a fer de l'experiència educativa una cosa positiva per ells i elles.</p>
--	--	--	---

		<p>d'educar dels i les educadores, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La unitat familiar: aquest té a veure amb l'estructura familiar i les relacions que s'estableixen entre elles com a agent socialitzador. Per altra banda, la classe social i el nivell d'estudis dels pares i mares, així com el nivell d'ingressos juguen un paper clau en la perspectiva que adoptaran els infants i joves vers l'educació reglada. - L'àmbit personal: aquí es contempla l'autoestima, 	
--	--	--	--

		motivació així com el suport social que es rep.	
No m'agrada estudiar, perquè sincerament no hi veig la gràcia estudiar i després no tenir feina, clar, acabes la carrera i després no tens feina ni oportunitats, i per mi no té gràcia, per això no em fa gràcia estudiar, fa dos o tres anys si, però ara mateix no. Mira que ho vaig intentar fa dos mesos però amb la feina i la situació, ho vaig deixar.	E3	Per endinsar-se en aquestes apropiacions és fonamental analitzar com s'articula la seva identitat com a estudiant amb les seves identitats de classe, gènere, ètnia, raça o edat, entre d'altres, preguntant-se per algunes de les qüestions següents: quin sentit té l'educació per a nois i noies de diferent origen ètnic i social? Com es configuren i desenvolupen les seves experiències escolars durant l'escolarització obligatòria?	Sempre veuràs joves que no li troben el sentit de continuar amb els estudis, per la falta de suport o bé per la experiència negativa que han tingut sobre el sistema educatiu, i això fa que molts acabin deixant l'escola. La societat capitalista té un gran impacte en els joves, ja que sempre se'ns ensenya que hem d'estudiar però no com a crear un negoci, o guanyar diners, ja que segons qui o què no volen que els joves avancin amb els seus projectes de vida.

<p>Depèn de quin, si és per fer negocis o coses relacionades amb l'emprenedoria li veig sentit, però si és per acabar en una oficina o treballant per un altre empresa, no.</p>	E3	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	-
<p>Ha anat malament, ja que només he fet primer i segon d'ESO, ja que vaig marxar a Gàmbia i, quan vaig tornar em vaig dedicar a altres coses com fer pràctiques, cursos com d'atenció al client, hostaleria, cursos per poder treballar no per estar perdent el temps. Per acabar i després no poder fer res.</p>	E3	<p>Tot i que el binomi èxit-fracàs fa referència a una normativa general sense tenir en compte, de vegades, el procés evolutiu i les diferències individuals de cada alumne, el cert és que a molts casos, la situació de baix rendiment o fracàs comporta una sèrie de problemes i tensions emocionals que repercuteixen en el desenvolupament personal i, fins i tot, poden portar a una integració social deficient (González-Pienda, 2003).</p>	-

<p>Veure que hi ha futur, que els que estan estudiant vegin que hi han oportunitats, però veus que els altres acaben i no hi ha oportunitats, era com perquè començar?</p>	<p>E3</p>	<p>És fonamental analitzar com s'articula la seva identitat com a estudiant amb les seves identitats de classe, gènere, ètnia, raça o edat, entre d'altres, preguntant-se per algunes de les qüestions següents: quin sentit té l'educació per a nois i noies de diferent origen ètnic i social? Com es configuren i desenvolupen les seves experiències escolars durant l'escolarització obligatòria?</p>	<p>La falta d'oportunitats també fa que els joves decideixin marxar del país, perquè aquí no veuen progrés sinó fracàs.</p>
<p>A vegades em ve aquesta motivació de ser algú en la vida, però dos mesos a classe em sento com un ximple assegut allà.</p>	<p>E3</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	<p>-</p>
<p>Si, tot i ser estressant a vegades al cap i a la fi es una cosa que gaudeixo.</p>	<p>E4</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

Es un tema que es pot discutir, personalment considero que en gran part si que són útils pero hi ha certes coses que s'ensenyen i no porten benefici algun.	E4	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Ha estat una experiència en que no he sentit que em fos difícil treure bones notes, de fet era una de les millor alumnes de classe, em portava bé amb els companys i els professors em respectaven pel fet que era una bona alumna que no portava problemes.	E4	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Sí que m'agrada, quan vaig deixar d'estudiar estava treballant en alguna cosa que res a veure amb els estudis que feia... però ara per exemple tot i estar molt bé m'agradaria estudiar de nou, però inscrivint-me en una UOC o algun lloc així per escalar de nou a la feina més a dalt.	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
No gaire, ja he dit que em passava més temps a casa expulsat que a classe durant l'ESO, ja que no estava molt motivat a estudiar.	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Però si, el meu entorn m'ha animat a estudiar, però cap novetat... com totes les famílies marroquines, el teu pare t'obliga a estudiar,	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	La insistència a estudiar és important per quan els i les

<p>et diu que abaixis el cap allà i sinó et menges una hòstia... alguna sí que m'hauré menjat. Crec que cada vegada que m'obligaven i m'insistien més i tal li agafava més fàstic als estudis, ho veia més dolent, com si et castiguessin estudiant... i ja així ho agafes de forma diferent, no com quan creixes i dius uau, estic aprenent coses... soc una màquina en això... ho veus amb una perspectiva diferent.</p>			<p>nenes són més joves, però més que obligar a fer-ho, s'ha de poder mostrar la seva importància, motivar i animar a que trobin el gust a estudiar.</p>
<p>No m'agrada, no he tingut una bona experiència en el sistema educatiu, tot i que tampoc era un alumne que treia excel·lents ni molt menys, però a mi m'agrada més la part pràctica. A més perquè a la cap i a la fi, no et serveix per a un futur.</p>	E6	<p>Les expectatives negatives del professorat en relació amb l'alumnat de baix estatus socioeconòmic són especialment fortes al cas dels nois, mostrant la relació intrínseca entre classe social i gènere en la construcció d'expectatives docents.</p>	<p>Ens hauríem de plantejar què és el que està fallant perquè molts alumnes no volen seguir estudiant, ja que això repectueix tant com a societat i com està estructurada l'educació, si dona resposta o no a aquestes necessitats.</p>
<p>Si t'ensenyen a com utilitzar-ho i pel teu futur sí, però com a experiència pròpia comences a entendre que el més important és com llegir una nòmina, pagar les factures, llegir les cartes de la Seguretat Social, ja que això és "la vida real" que des de l'escola</p>	E6	<p>I parlar de polítiques de subjectivitat implica assumir, que cada alumne aprèn de forma diferent i que, per tant, cal</p>	<p>La falta d'informació i de com motivar als alumnes afecta en els seu desenvolupament personal i educatiu.</p>

<p>t'oculten aquesta realitat, i crec que seria interessant que es comencés per aquí.</p> <p>No li he trobat sentit, he fet el que he volgut durant l'ESO, sempre pensava en perquè hem d'estudiar coses que en la vida no ens seran d'utilitat, i poca cosa més, però no ha estat bona la veritat.</p>		<p>articular ofertes formatives, pràctiques pedagògiques i curriculars i models relacionals que tinguin en compte les seves necessitats i particularitats i que s'estructurin a partir d'aquestes necessitats (Tarabini, 2017).</p>	
<p>El professorat, personalment, a mi no em van ajudar gaire, ja que com he dit abans ja em categoritzaven a la secció de fracàs escolar, sí que és veritat que vaig repetir un curs, però al final vaig obtenir l'ESO, tot i que no va ser fàcil per la situació que estava vivint en aquell moment. Crec que si el professorat hagués cregut en mi des del primer moment tot seria diferent.</p> <p>En aquell moment no, tot i que ara tampoc, perquè prefereixo treballar i fer diners que estudiar en una cosa que ni oportunitats tindrà, ja que les feines a Espanya son temporals i la majoria precàries, per això molta gent que estudia a Espanya se'n va a</p>	E6	<p>El professorat tendeix a creure que l'alumnat de més estatus socioeconòmic té millors resultats, és més talentós i s'esforça més que els estudiants de baix estatus socioeconòmic. I si això és així és precisament per com es construeix la imatge de "l'alumne ideal" prenent com a model l'alumnat de classe mitjana (Tarabini, 2017).</p>	

<p>treballar fora, per la falta d'oportunitats del país i perquè és molt difícil emprendre i avançar aquí.</p>			
<p>Si, de fet si pogués tornar enrere tornaria a estudiar, però per la situació que passava en aquell moment vaig decidir renunciar i accedir al mercat laboral, no va ser fàcil, ja que en aquella edat, amb setze anys, saber que vols fer en la teva vida sense tenir el nivell bàsic no és fàcil ni agradable la veritat, perquè la pressió social i familiar afecta molt en el desenvolupament personal.</p>	<p>E7</p>	<p>Segons Martínez i Àlvarez (2005), la unitat familiar: aquest té a veure amb l'estructura familiar i les relacions que s'estableixen entre elles com a agent socialitzador. Per altra banda, la classe social i el nivell d'estudis dels pares i mares, així com el nivell d'ingressos juguen un paper clau en la perspectiva que adoptaran els infants i joves vers l'educació reglada.</p> <p>L'àmbit personal: aquí es contempla l'autoestima, motivació així com el suport social que es rep.</p>	

<p>Sí, jo crec que si, només que el problema és que el sistema educatiu no ens ensenya la importància i el potencial que tenen els estudis, però vivim a Espanya en un país on pots estudiar molt però que les oportunitats laborals son poques, i la majoria acaba treballant en oficis amb salaris baixos, i que la veritat molts prefereixen marxar i ser reconeguts i créixer sobretot.</p>	<p>E7</p>	<p>Por tanto, el sistema educativo puede incidir de alguna forma en la aparición de ese espacio de vulnerabilidad social que, con posterioridad, puede conducir a la exclusión social de otros derechos de ciudadanía garantizados a través del Estado de bienestar” (Jiménez, 2008).</p>	<p>La importància de saber el perquè estudiem és important per augmentar la motivació personal de cada persona.</p>
<p>El meu pas ha estat bé, tot i que tampoc era un noi que treia bones notes, però sempre intentava esforçar-me, però amb el pas del temps m’he adonat que els estudis no eren el meu, tot i que sempre he tingut aquest debat que no sé si és el contingut que imparteixen a les escoles o bé com ens ensenyen, perquè a l’hora de reflexionar i debatre m’agrada molt perquè donaves la teva opinió, però en una equació de matemàtiques doncs era el pitjor.</p>	<p>E7</p>	<p>Per altra banda, l'abandonament escolar cal veure-ho com a un procés que molts cops està precedit per indicis per l'escola que són realment clars de la desvinculació com és amb l'absentisme escolar, la repetició de curs, els mals resultats acadèmics, etc.</p>	

<p>Durant la primària no vaig ser un alumne destacat per estudiar, repassar el temari just per aprovar. Això em va passar factura a l'ESO, perquè vaig canviar l'actitud, però a pitjor. Vaig deixar d'estudiar i em vaig dedicar a només anar a l'institut per obligació, perquè la idea d'aprendre no em cridava gaire l'atenció.</p>	E8	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
<p>Actualment, crec que no són de molta utilitat, ja que ensenyen coses que en la "vida real" no et són d'utilitat i que no les utilitzaràs mai. Crec que si al col·legi o a l'institut m'haguessin ensenyat altres coses del dia a dia d'un adult m'hagués enfocat i interessat més. En canvi, jo anava amb la idea de que el que m'ensenyaven no em portaria a cap lloc i no m'ajudaria per a res.</p>	E8	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
<p>Com he comentat, el meu pas pel procés dels estudis no ha estat el millor. Mai he estat l'alumne exemplar i mai m'he posat a estudiar seriosament per un examen. Això a llarg termini m'ha fet una persona poc responsable, poc complidor i sense cap motivació pels estudis. Un alumne que passava de tot el seu entorn i sense ganes d'anar a classe.</p>	E8	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	

<p>Els professors no em feien molt cas, ja que jo tampoc posava molt de la meva part, això va fer que em consideressin un cas perdut.</p>	<p>E8</p>	<p>Les expectatives negatives del professorat en relació amb l'alumnat de baix estatus socioeconòmic són especialment fortes al cas dels nois, mostrant la relació intrínseca entre classe social i gènere en la construcció d'expectatives docents. No es tracta només que el professorat confiï menys en les possibilitats d'èxit de l'alumnat de baix estatus socioeconòmic, sinó que a més a més, se sent menys responsable del seu aprenentatge, considerant que el seu èxit o fracàs escolar està en certa manera fora del seu control (Tarabini, 2015).</p>	
<p>La majoria malament, em deien que m'havia espatllat el futur i que sense els estudis no aniria a cap lloc, però jo seguia amb la meva</p>	<p>E8</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>idea i ningú em podia fer canviar d'opinió. Em van intentar frenar en un principi però vaig insistir en els meus pensaments.</p>			
<p>Suposo que si m'haguessin donat suport els professors avisant-me de l'actitud i tal hagués sigut diferent... era llest, però l'adaptació a l'ESO em va ser difícil.</p>	E8	<p>Si bé ja és una problemàtica l'abandonament escolar, aquest esdevé agreujat quan es dona a persones immigrants o fills i filles d'immigrants, doncs aquests són qui s'enfronten a majors riscos d'abandonament escolar degut a factors com són les barreres lingüístiques i culturals, la discriminació o la falta de suport familiar i comunitari (Mossakowski, 2010 i Portes & Rumbaut, 2001).</p>	
<p>Tot coneixement és útil si saps donar-ne ús.</p> <p>El meu pas pel sistema educatiu no ha estat del més satisfactori diguem-ne.</p>	E9	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>Moltes vegades l'escola es converteix a la nostra zona de confort que tenim por d'abandonar-la per la por de no arribar a ser algú a la vida, i seguim estudiant coses que realment ni ens interessen simplement per seguir a la nostra bombolla de voler a arribar a ser algú a la vida(Perquè ens vegin com una cosa útil).</p>	<p>E9</p>	<p>En parlar de fracàs cal tenir en compte que no estem parlant d'estudiants maldestres, sinó d'alumnes intel·ligents que no rendeixen o que no aconsegueixen el rendiment desitjat dins del temps estipulat i, conseqüentment, apareixen com a mals estudiants. Els seus resultats negatius comprometen els estudis i el futur. De vegades es tracta d'una situació poc duradora i transitòria (González-Pineda, 2003).</p>	
--	-----------	--	--

Dades identificació Entrevista: Factors discriminatoris

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / Observacions
---	------	-------------------	---------------------------

<p>La ràtio és exagerat la diferència és que sempre hi ha més nois que noies.</p> <p>Els perfils dels nanos son diversos cada cop tenim més salut mental, la gran majoria tenen temes amb justícia, ja sigui per furs per tema de tenencia d'armes o de drogues, molts, molts, molts ultramedicats o han estat medicats, molts entren amb zero confiança amb el sistema educatiu, amb CSMIJ, amb Serveis Socials. Aquest any per exemple dona la casualitat que tenim bastants nanos musulmans, per exemple, l'any passat ateniem molts a africans catòlics que no eren musulmans, però també teniem un africà musulmà, i només teniem dos nois marroquins que eren del Marroc i després en teníem dos d'Europa de l'Est i ja està. I aquest any son vuit nanos marroquins musulmans, un africà musulmà, i un d'Europa de l'Est, tots els altres son autòctons.</p>	<p>E1</p>	<p>Allò que a priori podria ser una oportunitat per construir una societat diversa i plural, a la pràctica es converteix moltes vegades en un problema per la manca de formació dels docents, els estereotips, la racialització i, en última instància, pel racisme (UNIR, 2022).</p> <p>Moltes dones aconsegueixen arribar a l'educació superior, en l'esfera pública aquesta continua sent invisibilitzada, doncs segueix sent més freqüent que els altres càrrecs els ocupin els homes. En relació amb l'abandonament escolar, tot i la perspectiva androcèntrica de l'educació, l'índex d'abandonament escolar és menor per gairebé un 10% de diferència entre les dones.</p>	<p>Es clar que els nois son qui tenen més risc en abandonar els estudis que les noies, ja que la majoria reben aquesta pressió social i familiar, que els hi fa prendre decisions on una d'elles és deixar els estudis per tal d'accedir al mercat laboral i obtenir ingressos.</p>
---	-----------	---	---

		<p>Des de la dècada dels noranta Espanya experimenta una important transformació i es converteix en un país d'immigració amb una rapidesa i una intensitat sense precedents a Europa. D'entre tots els fluxos amb destinació a Espanya, els marroquins són els que creixeran més i es converteixen en un dels principals col·lectius d'immigrants (Montoro-Gurich, 2017). En aquest període van trobar a Espanya una nova destinació laboral i residencial, assentant-se a la zona mediterrània i Andalusia, principalment per l'oferta de mà d'obra als sectors agraris i de la construcció. De fet, la incorporació de Romania i Bulgària a la Unió Europea, des de l'1 de gener de 2007 i l'arribada de nombrosos contingents d'immigrants d'ambdues</p>	
--	--	---	--

		nacionalitats, ha incrementat significativament el pes relatiu dels residents estrangers adscrits al règim comunitari aquests anys (Valero-Matas, Coca i Valero-Oteo, 2014).	
I un altre cosa que també és dona molt a la UEC és la sistematització i la cronificació, tenim molts germans, pot venir el teu germà gran, el teu germà mitjà i després acabes tu, això passa moltíssim, i aquí és a on jo em plantejo de dir vale “¿Por que esto esta pasando?”, si perquè és molt fàcil com que jo conec al teu germà, jo soc un institut, jo conec el teu germà, tu seràs igual que ell doncs directament et paso cap a la UEC.	E1	La manera com l'alumnat immigrant s'integra als centres educatius repercuteix en el seu aprenentatge, en la comunicació amb els companys i en el seu desenvolupament personal i social.	Acostuma ha haver-hi sempre en els centres educatius aquest determinisme cap als alumnes que tenen antecedents no notables, tot i que s'hauria de canviar aquest model cap als alumnes, ja que categoritzen i afecta en el seu desenvolupament personal i educatiu, on la majoria acaben deixant els estudis per simples comentaris com aquests.

<p>Sí que és veritat que davant un nano que és autòcton amb un nano marroquí, amb les mateixes característiques segurament acaba més abans a la UEC el nano marroquí que l'altre.</p>	<p>E1</p>	<p>A més, han de suportar el dubte sobre si les seves dificultats tenen alguna cosa a veure amb haver emigrat (ells o les seves famílies), o ser adolescent i no pintar res, o pertànyer a col·lectius socials que tenen fortes dificultats en els processos d'incorporació social.</p>	<p>L'estigma i els estereotips que recau sobre aquests joves, crea uns prejudicis on afecta de manera negativa en el desenvolupament integral d'aquests joves.</p>
<p>Després també aquests vuit, per exemple tenen molts problemes amb el que és la figura de la dona, que això és una cosa que clar, nosaltres som sis educadores només hi ha el director com a home, és una cosa que es treballa molt perquè clar a mi m'has de fer cas, encara que sigui dona o un altre cosa, però m'has de fer cas, i això es una cosa que s'està treballant molt. A dia d'avui et diria que racisme, clar que n'hi ha a nivell educatiu el sistema educatiu és racista, però la UEC no sé si entren per això, perquè l'any passat et diria que no però aquest any et diria que sí perquè mira quines casualitats que n'hi han molts. També és veritat que hi han reunions que son complicades i que t'has de mossegar la llengua amb l'EAP i</p>	<p>E1</p>	<p>Així com el racisme, doncs, la discriminació per motius de gènere es reproduïx i també es donen en l'àmbit educatiu i tenen efecte en l'abandonament escolar. L'androcentrisme és un dels prejudicis més antics, perquè aquest es troba en el pensament científic, filosòfic, religiós i polític, el qual és molt antic i molts cops porta a pensar que és l'única manera de veure les coses, si no l'única (Moreno, 2000).</p>	<p>-</p>

<p>SSBS, en parlar de manera bastant despectiva, perquè al final estàs a on estàs, però referint al “moro aquest”, és un habitual.</p>			
<p>És molt complicada perquè son molt racistes tots, sobretot entre ells i tots son maxistes. Per tant, les noies tenen dues maneres per sobreviure tenir molt caràcter però després clar hi ha moments de tensió o callar i intentar fer-se invisibles però és molt complicat.</p>	E1	<p>Aquesta discriminació per motius de gènere es van reproduint a través de comportaments que veiem en els referents i la imitació d'aquests, i aquí és on neix el sexisme, les diferenciacions dels rols de gènere discriminatoris, etc. doncs aquí ho reproduïxen, però les persones afectades també ho assimilen com a la norma, l'expectativa. Aquesta es veu de forma gràfica en els patis escolars.</p>	
<p>Si, per part del professorat moltes vegades quan ja ens veuen que som fills d'immigrants ja ens seleccionen, “com que bueno com que tu ets fill d'immigrant tu acabaràs treballant aquí o faràs aquest cicle i ja està”.</p>	E2	<p>Tal com afirma Tarabini (2017), una menor confiança es tradueix en unes relacions professorat-alumnat menys properes i menys basades en el suport o l'ajuda. La manca de</p>	

		<p>confiança del professorat en les capacitats de l'alumnat per assolir els requisits acadèmics i de conducta establerts es tradueix, alhora, en una rebaixa del nivell</p>	
<p>Si. Abans d'acabar la ESO, has d'escollir que vols fer si un batxillerat o grau mitjà, i la que ens ajudava a decidir més o menys el que volem estudiar també a les persones que eren fills d'immigrants, directament ja ens classificava, com que no ens veia fent algú que les altres persones feien.</p>	E2	<p>Segons la Generalitat de Catalunya (2018), les actituds de discriminació per motiu d'origen ètnic, racial o nacional que es donen a la societat poden també donar-se en els centres educatius. Les conductes de discriminació directa que poden experimentar adolescents i joves en els centres són el menyspreu, la infravaloració, els insults i burles, la negació de favors, l'exclusió, les amenaces i agressions físiques, la intimidació i l'assetjament.</p>	

<p>La falta d'acompanyament per part del professorat, i la discriminació que patia en aquell moment.</p>	<p>E2</p>	<p>Des dels centres educatius, cal abordar el racisme preventivament per desfer els estereotips, posar en evidència els prejudicis envers persones i grups, i evitar els comportaments racistes. Per això, cal promoure l'educació intercultural com a resposta pedagògica a l'exigència de preparar a la ciutadania perquè pugui desenvolupar-se en una societat plural i democràtica.</p>	<p>Tot i des de la Generalitat establir un protocol d'abordatge de situacions discriminatòries, és sorprenent veure com aquests professionals són qui promouen aquestes actituds o en són còmplices amb el seu silenci, enlloc d'actuar.</p>
<p>Si. Crec que per part dels homes si que és veritat que se'ls hi posa més pressió i aquesta responsabilitat de que han de ser els homes de la casa, han de portar diners a casa, i per part de les dones a lo millor no tant però depèn de cada família si has de ser la font d'ingressos ho seràs.</p>	<p>E2</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	<p>Els rols familiars i de gènere tenen un gran impacte en els fills i filles d'immigrants.</p>
<p>No, a mi no em van fer res, he nascut aquí i em sento català.</p>	<p>E3</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	<p>-</p>

<p>Per altra part considero que tenen una relació i es que per la gent del país en aquest cas Espanya, mai em consideren que formen part del país per molt que hi hagi nascut i crescut aquí, ells sempre et veuran com algú de fora a no ser que adoptis les seves costums, tradicions i deixis els teus valors, cultura i religió de costat.</p>	E4	<p>El col·legi pot ser un espai d'integració tant com d'exclusió. De fet, i tornant al que ja hem assenyalat anteriorment, hi ha grups de més acceptació per part dels nadius, com els alumnes procedents de Llatinoamèrica, gràcies al denominador comú de l'idioma i la religió, i grups que experimenten cert grau de rebuig, com és el cas del grup representat per magribins i africans.</p>	
<p>Si, clarament per portar el hijab, per ser marroquina, per ser musulmana, bàsicament per no encaixar en els estàndards de persona espanyola. Hi ha hagut comentaris racistes per part dels alumnes i dels professors, discriminacions i en ningun moment de la meua vida se m'ha etiquetat espanyola o catalana.</p>	E4	<p>La construcció de la identitat cal entendre-la com un procés, no innat, que es va forjant al llarg de la nostra vida i mai no acaba, i en què intervenen tant els elements propis de l'estructura social, com els nostres processos psicològics i interaccions de la vida quotidiana. Els fills d'immigrants es veuen sotmesos a</p>	

	<p>terribles tensions originades per la disjuntiva entre mantenir-se fidels a l'origen, adaptar-se a la destinació, o finalment, marginar-se de les dues opcions a la recerca d'una identitat que se'ls apareix com un objecte de desig esquitxat d'arestes feridores i discriminadores. A més, han de suportar el dubte sobre si les seves dificultats tenen alguna cosa a veure amb haver emigrat (ells o les seves famílies), o ser adolescent i no pintar res, o pertànyer a col·lectius socials que tenen fortes dificultats en els processos d'incorporació social. L'entorn de les relacions interpersonals i grupals és l'escenari on s'assagen els diferents rols que acompanyen els diferents estatus que construeix l'adolescent sobre aquestes interrelacions. En el cas de</p>	
--	---	--

	<p>l'adolescent fill d'immigrants, es dona una necessitat imperiosa de trobar un espai propi, un lloc on autoafirmar-se, demostrant i posant a prova les seves capacitats, i el millor àmbit per posar-les a prova és entre els seus iguals, encara que això porti alternança en els resultats obtinguts. La identitat necessita tant un sentiment de singularitat, una consciència d'irrepetibilitat, imprescindible per poder dir jo, com un sentiment de pertinença a un grup que ens permeti parlar de nosaltres. Aquesta necessitat de pertinença es pot concretar en diferents esferes; així pot existir un sentiment d'identificació amb aquells que pertanyen a la nostra família, o que tenen una mateixa cultura, una mateixa religió, un mateix llenguatge,</p>	
--	--	--

		<p>o una mateixa ciutadania nacional. D'aquesta manera apuntem que si les dificultats d'identificació de l'adolescència són universals, els de l'adolescència migratòria encara són més grans, ja que han de bregar amb una doble manca de reconeixement de la societat d'acollida, o bé els tracta d'immigrants o estrangers com els pares, o bé ignora les diferències i els invisibilitza igualment (Giró, 2008).</p>	
<p>També, en certes situacions com el que recordo ara mateix, quan a l'hora d'educació física triaven els nois abans perquè sels considerava més forts i més atletes i a les noies mes lentes i dèbils.</p>	<p>E4</p>	<p>També trobem per l'altra banda l'androcentrisme, és un dels prejudicis més antics, perquè aquest es troba en el pensament científic, filosòfic, religiós i polític, el qual és molt antic i molts cops porta a pensar que és l'única manera de veure les coses, si no l'única (Moreno, 2000).</p>	

		<p>Aquesta discriminació per motius de gènere es van reproduint a través de comportaments que veiem en els referents i la imitació d'aquests, i aquí és on neix el sexisme, les diferenciacions dels rols de gènere discriminatoris, etc. doncs aquí ho reproduïen, però les persones afectades també ho assimilaven com a la norma, l'expectativa. Aquesta es veu de forma gràfica en els patis escolars.</p>	
<p>Comentaris com "mora de merda", vés al teu país, amb preguntes ignorants com "perquè et tapes", "per què no podeu menjar porc" i els professors ignorant la situació i no fent res al respecte.</p>	<p>E4</p>	<p>A aquestes xifres caldria sumar-hi els estudiants, fills o nets d'immigrants que, de vegades, pateixen les mateixes discriminacions per les quals van passar les seves famílies, així com persones d'ètnia gitana o d'altres minories. Allò que a priori podria ser una oportunitat per</p>	

		<p>construir una societat diversa i plural, a la pràctica es converteix moltes vegades en un problema per la manca de formació dels docents, els estereotips, la racialització i, en última instància, pel racisme (UNIR, 2022).</p>	
<p>En el que és personal, no, no he patit discriminació no se perquè... però entenc que passava més desapercebut, ja que de petit semblava més blanquet, llavors no era el típic <i>moro</i> de classe així tal que sempre el discriminaven, a part que jo era del grup dels complicats, és a dir, era dels que si em vacil·laves et donava un clatellot, i ja està, saps, solucionat el tema ràpidament. En general, mai han sigut racistes amb mi a classe ni res. Altres persones si, i els conec i m'ho han dit, però amb mi en el meu cas, no et podria dir que sí.</p>	E5	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Si, alguns professors per la cara, alguns em tenien en el punt de mira.</p>	E6	<p>La primera discriminació a què s'enfronten aquests joves de segona generació se situa, doncs, al medi</p>	<p>Molts joves reben aquesta discriminació en el medi escolar, on això fa que les dificultats</p>

<p>Si, perquè la majoria eren racistes i prefereixen als espanyols o catalans que la gent de fora, i almenys a mi em van menysprear per això també no tenia ganes de continuar estudiant perquè el professorat tampoc ajudava en el meu rendiment escolar.</p>		<p>escolar. El fracàs escolar sol afectar-los amb més freqüència que la resta d'alumnes i, el col·legi, per a un alumne amb dificultats, és el lloc on li remetent la imatge de si mateix, desvaloritzada (Handri, 2008).</p>	<p>siguin més difícils d'atreuissar.</p>
<p>Si, sobretot per part del professorat no em veien capaç de treure'm l'ESO.</p>	<p>E7</p>	<p>Tal com afirma Tarabini (2017), una menor confiança es tradueix en unes relacions professorat-alumnat menys properes i menys basades en el suport o l'ajuda. La manca de confiança del professorat en les capacitats de l'alumnat per assolir els requisits acadèmics i de conducta establerts es tradueix, alhora, en una rebaixa del nivell.</p>	<p>Les baixes expectatives que el professorat té sobre els alumnes d'origen estranger fa que les relacions i el redinament sigui menys afectiva.</p>
<p>Jo crec que son determinants, perquè d'alguna manera o un altre influeix molt en el teu rendiment, per exemple si</p>	<p>E7</p>	<p>L'abandonament escolar s'associa també al fracàs del sistema educatiu, estructura que demostra que no està</p>	

<p>m'haguessin tractat diferent i la situació de casa fos diferent, ara t'estaria dient un altre discurs.</p>		<p>basat a retenir els i les joves des de la motivació.</p>	
<p>Alguns episodis de discriminació que he patit en el sistema educatiu, i també perquè en algunes ocasions no em sentia útil, i no trobava el sentit d'aprendre per exemple la física o les mates, perquè la realitat està a fora, i no la saps fins que hi estàs.</p>	<p>E7</p>	<p>Cal reflexionar detingudament sobre el concepte de discriminació, les causes que produeixen aquest fenomen des d'una perspectiva social i individual i les seves conseqüències. Defineix la discriminació com el conjunt de pràctiques institucionals, socials i individuals que neguen la igualtat d'oportunitats i de tracte a col·lectius per les condicions particulars, atemptant contra la justícia social mitjançant la negació dels seus drets fonamentals (Neubauer Esteban, 2021).</p>	
<p>No, però per ser considerat marroquí m'associaven actituds que consideraven normals, és a dir, quan la <i>liava</i> ja no em deien res deuen pensar que és lo normal en els marroquins.</p>	<p>E8</p>	<p>Cal reflexionar detingudament sobre el concepte de discriminació, les causes que produeixen aquest</p>	

		fenomen des d'una perspectiva social i individual i les seves conseqüències. Defineix la discriminació com el conjunt de pràctiques institucionals, socials i individuals que neguen la igualtat d'oportunitats i de tracte a col·lectius per les condicions particulars, atemptant contra la justícia social mitjançant la negació dels seus drets fonamentals (Neubauer Esteban, 2021).	
M'ignoraven. Era l'únic marroqui de la meua classe, i tot i tenir algun company que feia alguna cosa malament com jo, a ell l'avisaven i tal i jo no... vulguis que no, aquestes coses les veus ara amb una altra perspectiva i veus quin afecte ha tingut en la teua vida.	E8	Segons la Generalitat de Catalunya (2018), les actituds de discriminació per motiu d'origen ètnic, racial o nacional que es donen a la societat poden també donar-se en els centres educatius.	
Potser, no t'ho puc confirmar perquè a les coses que no li dono gaire importància no les acostumo a recordar.	E9	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	

Si, va passant el temps i veus que el teu lloc no és on estàs i ni t'està acostat on vols arribar, (et parlo d'algú que no veu que tants estudis el portin on vol arribar).	E9	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
---	----	---	--

Dades identificació Entrevista: Immigració i educació bàsica

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / Observacions
Clar aquest any et diria que sí, però l'any passat et diria que no. Però perquè aquest any ho estic notant moltíssim, també és veritat que està canviant molt el paradigma és a dir, abans el que es rebia eren nanos "liantes" com es deia que eren bàsicament a nivell acadèmic o nivell conductual o que tenien famílies súper desestructurades, i cada cop rebem més salut mental.	E1	En el cas de l'adolescent fill d'immigrants, es dóna una necessitat imperiosa de trobar un espai propi, un lloc on autoafirmar-se, demostrant i posant a prova les seves capacitats, i el millor àmbit per posar-les a prova és entre els seus iguals, encara que això porti alternança en els resultats obtinguts. La identitat necessita tant un sentiment de singularitat, una consciència	Cada vegada la salut mental comença a ser un tema que crea controvèrsia en els centres educatius, ja que no tenen prou eines com per abordar aquesta problemàtica, on la falta de recursos, formació i personal, afecta en aquests nens que no tenen les eines ni el suport que mereixen i necessiten.

		d'irrepetibilitat, imprescindible per poder dir jo, com un sentiment de pertinença a un grup que ens permeti parlar de nosaltres (Giró, 2008).	
I aquesta salut mental és molt complicada, com una salut mental no atesa o mal atesa. Ja et dic, en el cas que a vosaltres us interessa d'aquests vuit nanos que tinc ara marroquins, sis tenen problemes de salut mental. N'hi ha un que clar encara no se li pot fer el diagnòstic perquè és molt jove però esquizofrenia t'ho asseguro jo que ho és, però a nivells bàsics, tots tenen dèficits d'atenció, control de la ira, de la ràbia, problemes amb l'autoritat, la gran majoria.	E1	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	Han d'entendre que no som psicòlegs, som educadors socials i estem per vetllar per les necessitats dels joves que es troben en risc d'exclusió social.
Els meus pares no tenen estudis, com per exemple la ESO, ja que han migrat de Mali fins a Espanya, i en aquells temps pensaven més en buscar feina que estudiar. Però crec que el meu pare va estudiar uns mínims com la Primària o alguna cosa així, però pensa que en aquella època era molt difícil, pel tema econòmic.	E2	L'abandonament escolar cal abordar-lo com una problemàtica col·lectiva i no individual, ja que del contrari, seria una perspectiva reduccionista que no considera tots els factors externs que afecten	El nivell d'estudi dels pares tot i no ser un factor determinant en els estudis que assoleixen els i les filles, aquest influeix. Crec que, parlant des de l'experiència, moltes hem vist el que és demanar

	<p>directament als i les alumnes dels centres educatius com és el context cultural, personal, polític, etc. els quals tenen un paper molt important. Martínez i Álvarez (2005) associen a l'abandonament escolar els següents factors, tot destacant que aquests no sempre determinen la situació dels joves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El sistema educatiu, el centre escolar i el professorat: aquests factors contemplen els projectes educatius dels instituts, el currículum establert, el sistema educatiu, la forma d'educar dels i les educadores, etc. - La unitat familiar: aquest té a veure amb l'estructura familiar i les relacions que 	<p>un dubte de català i que la mare no et sàpiga contestar perquè no coneix, i que tampoc puguis assistir a una acadèmia per fer repàs o qualsevol cosa, degut també per la situació socioeconòmica de la família.</p>
--	--	--

		<p>s'estableixen entre elles com a agent socialitzador. Per altra banda, la classe social i el nivell d'estudis dels pares i mares, així com el nivell d'ingressos juguen un paper clau en la perspectiva que adoptaran els infants i joves vers l'educació reglada.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'àmbit personal: aquí es contempla l'autoestima, motivació així com el suport social que es rep. 	
<p>Crec que no, crec que al ser fills d'immigrants als teus pares volen que sempre tinguis estudis, els estudis que ells no han pogut tenir, per dir-ho d'alguna manera, ja que volen que tinguis un bon futur.</p>	<p>E2</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>Jo crec que son determinants, penso que els fills d'immigrants en aquest cas ja sabem les barreres que tindrem a l'hora de començar a estudiar, sabem que ens discriminaran algun cop, ja sigui a l'escola o a la feina, sabem que tindrem problemes econòmics, sabem que tindrem falta de motivació o ho acabarem deixant per la situació que passem.</p>	E2	<p>La primera discriminació a què s'enfronten aquests joves de segona generació se situa, doncs, al medi escolar. El fracàs escolar sol afectar-los amb més freqüència que la resta d'alumnes i, el col·legi, per a un alumne amb dificultats, és el lloc on li remetent la imatge de si mateix, desvaloritzada.</p>	<p>Aquest és un fet que, a mesura que les persones migrades o filles de migrants van creixent, van assumint més i més. Com a societat hem fallat quan creiem que, per ser d'una forma o una altra ja se'ns tractarà malament.</p>
<p>Si, tot i que la meva experiència a l'escola ha estat positiva, si que hi han altres situacions, però la meva sincerament ha estat molt bé. Només que jo no em veia arribant lluny, i per això em vaig retirar abans d'hora, com vaig fer amb el fútbol.</p>	E3	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	-
<p>El meu pare ha estudiat fins a Batxillerat i la meva mare fins la ESO.</p>	E4	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>No, per molt que ens puguem influenciar pels nostres pares si una persona no està feta per estudiar per molt que els pares siguin persones exitoses en els estudis no vol dir que el fill</p>	E4	<p>L'abandonament escolar cal abordar-lo com una problemàtica col·lectiva i no individual, ja que del</p>	

<p>també. Tot i que no podem negar que hi ha molts casos en que pares i fill tenen un bon nivell acadèmic.</p>		<p>contrari, seria una perspectiva reduccionista que no considera tots els factors externs que afecten directament als i les alumnes dels centres educatius com és el context cultural, personal, polític, etc. els quals tenen un paper molt important. Martínez i Álvarez (2005) associen a l'abandonament escolar els següents factors, tot destacant que aquests no sempre determinen la situació dels joves:</p> <ul style="list-style-type: none">- El sistema educatiu, el centre escolar i el professorat: aquests factors contemplen els projectes educatius dels instituts, el currículum establert, el sistema educatiu, la forma d'educar dels i les educadores, etc.	
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> - La unitat familiar: aquest té a veure amb l'estructura familiar i les relacions que s'estableixen entre elles com a agent socialitzador. Per altra banda, la classe social i el nivell d'estudis dels pares i mares, així com el nivell d'ingressos juguen un paper clau en la perspectiva que adoptaran els infants i joves vers l'educació reglada. - L'àmbit personal: aquí es contempla l'autoestima, motivació així com el suport social que es rep. 	
<p>Considero que el concepte de immigrants de primera i segona generació no existeix, podríem dir-li immigrants o fills d'immigrants, però utilitzar el nom de segona generació es una</p>	<p>E4</p>	<p>Així doncs, i com es pot derivar d'aquest conjunt de categories entre els fills adolescents de la</p>	

<p>forma de negar que una persona nascuda en el país no forma part del país per ser d'un altre origen. Llavors considero que s'hauria de reflexionar aquest aspecte.</p> <p>En el cas de que tinguin una relació, considero que no per una part per què òbviament el que es nascut en el país parla la llengua perfectament i el que no hauria de començar a millorar l'idioma</p>		<p>immigració, la diversitat està tan servida com quan parlem d'adolescències i d'adolescents, ja que no es pot generalitzar en cap cas ni uniformitzar els seus components. Per això cal que no s'utilitzin etiquetes com la de "segona generació", ni tan sols la d' "adolescents immigrants", ja que molts són nacionals de naixement o infància. També és imprescindible no confondre els grups, perquè d'aquesta manera creem i reforcem les dificultats i necessitats que cadascun té en el procés de construcció identitari i d'integració social (Giró, 2008).</p>	
<p>Sí, perquè el meu pare es una persona amb talent, experiència i molt treballadora, si no fos perquè és immigrant i musulmà molt probablement ho hagués tingut més fàcil trobar feina.</p>	E4	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

<p>D'aquesta manera jo hagués pogut seguir els meus estudis perfectament sense preocuparme d'ajudar a la família.</p>			
<p>Els meus pares no han estudiat que jo sàpiga. Nosaltres som de Nador, però del camp, saps, d'un poble que es diu Beni Chiker, i bé, no sé si hauran pogut només anar a la mesquita a aprendre a llegir i aquestes coses, però formació acadèmica oficial no. El que sí, és la meva mare que ha estat estudiant una mica d'espanyol i ja sap llegir, entén i això. No molt fluid, però en sap, tot i que el meu pare sí que sap parlar, però no ha estudiat mai.</p>	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
<p>Bé, doncs no sé què dir-te la veritat, però crec que la primera generació deuen abandonar més, però perquè venen justament aquí amb l'objectiu de treballar principalment i no estar-se fent cinc anys de cursos de llengua, dos més de batxillerat o cicle, quatre de carrera, etc.</p>	E5	La immigració extracomunitària que ha arribat a Espanya en les darreres dues dècades és bàsicament econòmica i de primera generació, formada per adults joves que busquen feina, però en aquest període ja s'ha format una segona generació de fills d'immigrants (nascuts a Espanya o alhora immigrants en la seva infància o	

		adolescència) l'èxit professional dels quals serà la clau de la seva integració social (Real Instituto Elcano, 2019).	
Realment entenc les taxes tan altes d'abandonament escolar dels migrants, realment els pares són recentment arribats, no tindran les mateixes comoditats que les persones blanques autòctones... és a dir, jo necessito brackets, me'ls hauré de pagar, jo necessito el carnet de cotxe, me l'hauré de pagar, jo és que als 16 ja estava treballant, carregant caixes per pagarme els brackets... de fet, el sou que cobrava per llavors anava destinat també per a casa... i ja la resta distribuir-ho per les altres despeses... llavors, això en una família de blancs no et passarà.	E5	La manera com l'alumnat immigrant s'integra als centres educatius repercuteix en el seu aprenentatge, en la comunicació amb els companys i en el seu desenvolupament personal i social. La manera de relacionar-se entre els diferents grups ètnics d'immigrants i l'autòcton i els seus prejudicis ètnics racials indiquen que l'escola no és una institució igualitària i integradora.	L'alumnat s'integra als centres educatius, però a un preu. En ells repercuteix tota la situació familiar de dificultats econòmiques i socials derivades de la seva condició de migrants o fills/es d'immigrants. Entre aquests, el fet de treballar amb una edat prematura per tal d'ajudar a assolir l'expectativa de migració a Europa.
No, crec que els pares volen que els seus fills estudiïn i treballin per tal de donar visibilitat al país del fet que els fills	E6	La immigració extracomunitària que ha arribat a Espanya en les darreres dues dècades és bàsicament	La família representa un paper molt important en els joves, sobretot perquè saben que és

<p>d'immigrants també poden arribar com ells, i també perquè sempre volen el que és millor per nosaltres.</p>		<p>econòmica i de primera generació, formada per adults joves que busquen feina, però en aquest període ja s'ha format una segona generació de fills d'immigrants (nascuts a Espanya o alhora immigrants en la seva infància o adolescència) l'èxit professional dels quals serà la clau de la seva integració social (Real Instituto Elcano, 2019).</p>	<p>treballar en feines precàries i no tenir estudis.</p>
<p>No et sabria dir, nosaltres som la segona generació de fills i filles d'immigrants però en l'educació som la primera.</p>	<p>E7</p>	<p>“Què és el que fa que es consideri immigrants persones que mai no han immigrat? Què comparteixen els “immigrants de segona generació” amb els de la primera, i què els diferencia?” (Borrego, 2003).</p>	<p>L'ús de categoritzacions provoca situacions de desigualtat.</p>

<p>Van estudiar anglès al seu país natal, però van emigrar a Espanya, i no han fet més que treballar per mantenir la família.</p>	<p>E7</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Depèn de la situació de cadascú, tot i que algunes vegades i de la posició que estiguis pot influir molt o poc.</p>	<p>E8</p>	<p>L'exclusió social és aquell procés pel qual es priva o es dificulta l'accés a una persona o col·lectiu als drets socials com són el treball, l'educació, la salut, la cultura, l'economia i la política, diferenciant als altres ciutadans i ciutadanes que sí que hi tenen accés (Jiménez, 2008).</p>	
<p>Els meus pares sempre m'han animat a estudiar pel bé del meu futur.</p>	<p>E9</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Vulguis o no els fills dels immigrants solem tenir més pressió que la resta de companys així que potser tinguem més dificultat de seguir estudiant.(No en tots els casos).</p>	<p>E9</p>	<p>Encara que els joves d'origen immigrant hagin nascut a Espanya, s'han d'esforçar el doble per tal de visibilitzar i reconèixer la seva identitat i els seus projectes, ja que</p>	<p>Les dificultats que presenten els fills i filles dels migrants representa una pressió social, que afecta en el seu desenvolupament personal i</p>

		a nivell social els fills i filles d'immigrants afronten un camí ple d'obstacles i estereotips que recau sobre aquestes persones.	psicològic.
--	--	---	-------------

Dades identificació Entrevista: Factor família

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / Observacions
--	-------------	--------------------------	----------------------------------

<p>Una cosa molt interessant que es fa a la UEC és que la nostra línia de treball és : UEC<NANO<FAMÍLIA. No hi ha diferència, o sigui cada setmana son reunions amb els pares i mares, trucades, o sigui constantment és el contacte amb els pares.</p>	<p>E1</p>	<p>La immigració extracomunitària que ha arribat a Espanya en les darreres dues dècades és bàsicament econòmica i de primera generació, formada per adults joves que busquen feina, però en aquest període ja s'ha format una segona generació de fills d'immigrants (nascuts a Espanya o alhora immigrants en la seva infància o adolescència) l'èxit professional dels quals serà la clau de la seva integració social (Real Instituto Elcano, 2019).</p>	<p>-</p>
<p>Doncs paradoxalment, és una cosa que a mi personalment em va sorprendre molt, molt bé, perquè el sistema educatiu els ha tractat tant summament malament que ells perceben a que la UEC és la última oportunitat, que realment és com és, però hi han dos maneres: hi han pares que venen a la UEC cagadíssims</p>	<p>E1</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	<p>Els pares, la família en general sempre vetlla pel benestar dels seus fills, sobretot si ells no han tingut l'oportunitat d'estudiar, ja que saben el que és treballar en feines precàries i per ells</p>

<p>perquè allà van els “xungos”, allà van els “moros”, allà van els “drogoaddictes”, vale, i l’altre part és de la última oportunitat.</p>			<p>l’única salvació és estudiar.</p>
<p>També té un tema molt a veure amb la família, que passa amb molts nanos hi ha un tema de barrera idiomàtica. Jo per exemple tinc dos tutorats que son marroquins que els meus referents familiars son els seus germans, perquè amb els pares no puc parlar , perquè no ens entenem. Per tant, aquí hi ha una barrera molt bèstia perquè els germans no son figures d’autoritat per aquests nanos, per tant aquí és perd molta informació, això és una barrera molt bèstia que s’ha de tenir en compte. I que si a nosaltres ens costa treballar-ho que fem aquest treball tant bèstia, imagina’t en un institut que passen directament del tema.</p>	<p>E1</p>	<p>En alguns centres on hi ha una concentració elevada d’immigrants, la participació i la col·laboració amb la família és inexistent o molt poca. No solen utilitzar cap de les vies institucionals de participació i de presa de decisions (associacions de mares i pares i Consell Escolar). Entre les causes que dificulten la comunicació i la participació de la família a l’escola podem assenyalar: a) les barreres lingüístiques (coneixement insuficient o nul de la llengua i dificultat per tenir a les escoles serveis de traducció) (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).</p>	<p>Com a educadors/es socials, ens trobarem amb les persones qui acompanyem, barreres com aquestes sobretot si treballem amb famílies d’origen estranger.</p>

<p>I sí que és veritat que els pares que no tenen estudis, els nanos normalment es que ho acabaran deixant i els pares que no tenen estudis normalment son els que fiquen més pressió perquè el nano tingui estudis, perquè saben el que és no tenir-ne, i absolutament hi ha relació, però els nanos normalment no acaben tenint el graduat escolar. No sé si és per la mala pressió dels pares o perquè es repeteixen cànons, això no t'ho sé dir, però sí que es dona aquesta tendència.</p>	E1	<p>Per endinsar-se en aquestes apropiacions és fonamental analitzar com s'articula la seva identitat com a estudiant amb les seves identitats de classe, gènere, ètnia, raça o edat, entre d'altres, preguntant-se per algunes de les qüestions següents: quin sentit té l'educació per a nois i noies de diferent origen ètnic i social? Com es configuren i desenvolupen les seves experiències escolars durant l'escolarització obligatòria? (Tarabini, 2015).</p>	-
<p>I familiar, si que alguns familiars meus m'animaven i tal, sobretot els meus tios que eren més joves però jo crec que de les dues parts em faltaven, sobretot la part del professorat, ja que alguns no em veien amb prou capacitat de superar les seves matèries, i d'alguna manera o un altre em desanimava.</p>	E2	<p>L'European Education Area (2021) defineix l'abandonament escolar com a un fenomen vinculat a l'atur, l'exclusió social, la pobresa i una mala salut, però, per altra banda, també hi ha múltiples raons per les quals algú pot deixar els estudis com són els</p>	

		<p>problemes personals o familiars, les dificultats d'aprenentatge o una situació socioeconòmica fràgil, tot i que el sistema educatiu, l'entorn i les relacions amb la comunitat educativa també és un factor clau en parlar d'aquest fenomen.</p>	
<p>Per això, cadascú s'ho mira i si has d'ajudar a la família doncs deixes els estudis abans, aquesta és la situació. Si els meus pares estiguessin bé o només treballant i tot bé, doncs mira a lo millor seria doctor, perquè sempre he volgut ser-ho.</p>	E3	<p>I és que per a un adolescent provinent de processos migratoris, al conjunt de crisis i tensions propis del seu desenvolupament biològic així com de la maduració dels seus caràcters físics, s'hi afegeixen les pròpies de la seva condició (imposada) en l'àmbit de les relacions familiars, socials i culturals, que si ja de per si entren en crisi en aquest període, es multipliquen en el cas dels adolescents fills de la immigració, ja que cal afegir les tensions pròpies de l'adquisició d'una</p>	-

		identitat que ha de nedar entre dues aigües i valorar estils de vida i referents culturals diferenciats, distanciat i de vegades oposats (Giró, 2008).	
Jo per exemple a casa meva, fins que no he estudiat alguna cosa que m'ha agradat o fins ara, ja que no m'he posat a estudiar... L'ESO me la vaig treure així de xiripa,	E5	L'abandonament escolar s'associa també al fracàs del sistema educatiu, estructura que demostra que no està basat a retenir els i les joves des de la motivació. L'àrea d'ensenyament, però, no és l'únic responsable de l'abandonament, perquè també hi té molt a veure el sistema productiu i la regulació de les relacions laborals, essent essencial treballar en el mercat laboral a banda de l'àmbit de l'ensenyament.	
La meva família no m'animava a estudiar, tot i que ells tampoc han estudiat aquí, ja que van emigrar a Espanya a finals dels	E6	Els fills d'immigrants es veuen sotmesos a terribles tensions	

<p>anys noranta, i el meu pare va començar a treballar per sostenir la família i tal, però no vaig rebre aquest suport dels pares ni de l'institut.</p> <p>Els meus pares han estudiat al seu país natal, però estudis islàmics com la memorització de l'Alcorà i la religió, però per exemple anar a l'escola com aprendre socials o matemàtiques la veritat que no.</p>		<p>originades per la disjuntiva entre mantenir-se fidels a l'origen, adaptar-se a la destinació, o finalment, marginar-se de les dues opcions a la recerca d'una identitat que se'ls apareix com un objecte de desig esquitxat d'arestes feridores i discriminadores.</p>	
<p>La família en aquell moment, sent el germà gran de quatre, doncs prefereixen que vagis a buscar feina que estudiar, al final la situació de cadascú és diferent. La meva família per exemple volien que estudiés però preferien que anés a treballar per ajudar a casa i tal, i perquè no estàvem passant per un bon moment.</p>	E7	<p>Si bé el terme d'exclusió va més enllà de les qüestions entorn la falta de treball o la dificultat en l'accés al mercat laboral, aquest constitueix el principal mecanisme d'exclusió social, mentre que la integració suposa l'accés a una feina. Això és degut al fet que es considera un motiu clau l'exclusió entorn a l'esfera productiva, fent així que aquells que accedeixen a un treball desvaloritzador accepten l'exclusió social com a resultat de la</p>	<p>Les decisions repercuteixen en el desenvolupament personal, afectiu i integral de cada persona, i vetllar per la família és una d'elles, ja que el paper socioeconòmic és l'element que més pes té en les nostres decisions.</p>

	<p>falta d'accés al dret a la feina (Nair, 1997).</p> <p>“I és que per a un adolescent provinent de processos migratoris, al conjunt de crisis i tensions propis del seu desenvolupament biològic així com de la maduració dels seus caràcters físics, s'hi afegeixen les pròpies de la seva condició (imposada) en l'àmbit de les relacions familiars, socials i culturals, que si ja de per si entren en crisi en aquest període, es multipliquen en el cas dels adolescents fills de la immigració, ja que cal afegir les tensions pròpies de l'adquisició d'una identitat que ha de nedar entre dues aigües i valorar estils de vida i referents culturals diferenciats, distanciat i de vegades oposats.” (Giró, 2008).</p>	
--	--	--

	<p>Els immigrants solen tenir més autonomia econòmica, s'incorporen abans al món del treball (els llatinoamericans són els que s'incorporen més aviat) i s'independitzen abans de la família. La incorporació al mercat de treball és l'objectiu primordial de l'aposta migratòria i de les expectatives, i la formació queda molt desplaçada. De fet, perllongar l'educació més enllà del període obligatori suposa un gran esforç per a les famílies immigrants i és percebuda com un obstacle per a la realització del projecte migratori tant familiar com a propi. Els joves immigrants planifiquen menys el futur i viuen en un present continu, on les possibilitats d'elecció són menors i la disponibilitat per a l'ocupació és més gran; per això són més proclius a</p>	
--	--	--

		ocupar feines menys qualificades i amb pitjors condicions, i a perpetuar-se en aquest tipus de feines, en què la mobilitat laboral és mínima (Grau Rubio i Fernández Hawrylak, 2016).	
els pares no tinguin estudis avançats, sempre animen als seus fills a aprofitar l'oportunitat d'estudiar.	E8	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Els meus pares no s'ho van prendre gaire bé, però bé en aquests casos tens dues opcions: estudiar o treballar.	E9	Fent una anàlisi en més detall entorn, els grups vulnerables es troben les persones immigrants, ja que aquestes representen generalment un risc més elevat d'abandonament escolar sense haver completat res més que l'Educació Secundària Obligatòria.	

Dades identificació Entrevista:Propostes de millora

Transcripció Grup de Discussió/Entrevista/Conversa informal	Codi	Referents teòrics	Reflexions / Observacions
--	-------------	--------------------------	----------------------------------

<p>El ideal és que la UEC fos l'institut, el funcionament de la UEC és el que hauria de ser l'institut, i t'ho diu molt per exemple en un institut de 400 alumnes només hi ha una educadora social, una psicòloga i que no estan allà cada dia, en canvi, tu vas a la UEC i no hi ha cap professora, només hi han educadores socials, que està passant? Es necessita adaptar el temari en l'àmbit acadèmic, a les necessitats d'aquella persona, es necessita fer tallers, perquè hi ha nanos que volen fer oficis, i és que encara que tu no ho vulguis fer a mi m'hagués agradat que m'haguessin ensenyat electricitat, doncs aquests nanos ho saben fer, es fa molta economia domèstica a la UEC, rentadores, secadores, cuina, llegir nòmines, com es fa un currículum, tot això ho treballem a l'institut no. I després els tallers aquests són a petició, és a dir són els que ens diuen "volem això", perquè anem a buscar recursos perquè estem veient algunes necessitats, costa perquè a vegades no sempre es pot fer però ho intentem.</p>	E1	<p>Per combatre les arrels del fracàs i l'abandonament escolar és imprescindible fer una crida decidida a favor de les polítiques i les pràctiques de subjectivitat. Només des d'aquí es podrà aconseguir que les escoles trenquin els determinismes socials. I parlar de polítiques de subjectivitat implica assumir, que cada alumne aprèn de forma diferent i que, per tant, cal articular ofertes formatives, pràctiques pedagògiques i curriculars i models relacionals que tinguin en compte les seves necessitats i particularitats i que s'estructurin a partir d'aquestes necessitats.</p>	<p>S'ha de donar resposta a les necessitats dels joves que es troben en situació d'exclusió social, sobretot perquè, el sistema educatiu està estructurada amb afins socioeconòmics, on deixa de banda a molts joves que aspiren a ser alguna cosa en la vida. Els sistema educatiu hauria de buscar i canviar el seu paradigma on tots puguin estudiar en igualtat de condicions.</p>
<p>A lo millor fer alguna cosa que de veritat m'agrada, per exemple m'agradaria estar més en l'àmbit social, ja que amb lo que estic fent ara no té res a veure. Però clar si vols accedir a</p>	E2	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

alguna cosa que t'agrada sempre has de passar per lo que no t'agrada, i és complicat.			
Que els estudis si que son importants, és veritat, però que tampoc és pensin que per ser una persona que no tens estudis no arribaràs a res, perquè al final son certificats o graduats que tindràs, però al final el que compte en la vida és com ets de persona.	E2	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	Meritocràcia
Que estudiïn i que segueixin els seus somnis, i que no acabin com els seus germans grans, en relació a que acaben fent les feines que realitzaven els seus pares en els seus inicis, això ja depèn de cadascú, ara als setze o disset anys hi ha més oportunitats que fa tres o quatre anys. Millor que estudin i que planejin bé el seu futur que no els hi vagi a passar com a nosaltres.	E3	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	.
Si pogués tornar a P3 o P5 seria doctor, advocat o arquitecte, però mira el temps passa. Si pogués tornar enrere treure'm la ESO, i entrar a la universitat, a mi sempre m'ha agradat ser	E3	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	-

doctor, però com que no he vist moltes oportunitats, no he pogut seguir amb aquest somni.			
No els hagués abandonat hagués intentat estudiar a la vegada que treballa.	E4	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Hagués intentat arriscarme i provar d'estudiar i treballar a la vegada, possiblement el meu futur hagués canviat i hagués pogut aconseguir una feina molt millor.	E4	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
Els hi diria que la família va abans, si et veus amb cor d'estudiar endavant, fes-ho, però si veus que la família està patint econòmicament no t'ho pensis dos cops en ajudar-los.	E4	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
A veure, un consell pels futurs nens del món, doncs, jo crec que l'essencial, el que m'hagués agradat a mi és entendre que estudiar no és res dolent, el fet que et castiguin estudiant o que t'obliguin a estudiar forçat o que el fet que suspenguis un examen i et donin <i>una</i> hòstia o coses així, doncs no se, no crec que afavoreixi molt al fet que els nens agafin el gust a estudiar	E5	La necessitat d'introduir noves maneres d'interrogar-se sobre el fracàs i l'abandonament, capaces d'entendre els perquès de la desafecció escolar més enllà dels discursos mediàtics i alarmistes que emmarquen el tema en una imatge	L'acompanyament, tant des de casa com des de l'entorn educatiu és el que molts cops promou l'estima als estudis o l'odi a aquests.

		generalitzada i estereotipada de la joventut desmotivada i caracteritzada per la pèrdua de la cultura de l'esforç.	
A veure, també haig de dir que em costa entendre que un nen pensi, oh, m'agrada agafar i estudiar vuit hores, o bé sis, quan podria estar a casa seu dormint o jo que sé, jugant. Entesos, al menys que no vegin que no és tant dolent això d'anar a classe, i que si han d'acompanyar-te i ajudar-te, que no sigui tan bruscat. Veus, en això per exemple els blancs ho fan millor, que s'asseuen amb tu i et diuen "bueno carinyo ja ho faràs millor", coses així..., nose, nosaltres o t'ho aprens a la força o ja saps què t'espera...	E5	No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.	
M'hagués agradat rebre el mateix suport que els altres dins l'aula, ja que em sentia diferent i creia que no podia arribar a ser qui sóc. En relació amb el sistema educatiu, que no posin temaris o continguts innecessaris, sinó que ens ensenyin a com anar per la vida, com aprendre a llegir una nòmina, com buscar o	E6	En el cas de l'adolescent fill d'immigrants, es dona una necessitat imperiosa de trobar un espai propi, un lloc on autoafirmar-se, demostrant i posant a prova les seves capacitats, i el millor àmbit per	Els fills i filles d'immigrants s'afronten a una realitat bastant complexa on afecta en la construcció de les seves identitats.

<p>accedir al mercat laboral, que tot sigui pràctic i teòric a la vegada, ja que no a tothom li agrada el mateix.</p>		<p>posar-les a prova és entre els seus iguals, encara que això porti alternança en els resultats obtinguts. Apuntem que si les dificultats d'identificació de l'adolescència són universals, els de l'adolescència migratòria encara són més grans, ja que han de bregar amb una doble manca de reconeixement de la societat d'acollida, o bé els tracta d'immigrants o estrangers com els pares, o bé ignora les diferències i els invisibilitza igualment (Giró, 2008).</p>	
<p>Sempre he volgut ser algú en la vida, però la vida no ha estat fàcil per a mi. Moltes coses, sobretot canviar el passat per tenir un bon futur, i perseguir els meus somnis.</p>	E7	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Que estudiïn, els fills i filles d'immigrants hem de donar exemple i canviar aquesta perspectiva generacional cap a millor, que comencin a haver-hi senegalesos treballant</p>	E7	<p>L'estructura social està íntimament relacionat amb l'educació, puix que aquesta depèn de l'educació per a la</p>	<p>Ja és hora de que la societat comenci a deixar de veure la immigració com a un problema</p>

<p>d'infermers, ghanesos treballant de professors en els instituts, marroquins empresaris, etc. Que nosaltres també podem arribar a complir els nostres somnis, només que les barreres i les dificultats ens fan patir i arribar suats en el nostre destí.</p>		<p>transformació social. Degut a aquesta importància associada a l'educació, les escoles són i han de ser un espai de treball multicultural lluny dels prejudicis i les discriminacions (Tarabini, 2017).</p>	<p>social, i que és comenci a veure com a una oportunitat per la transformació social.</p>
<p>Que estudiïn. Els estudis són el més important. Ja m'ho deia la meva àvia del Marroc, i és que sense estudis no anem enlloc, i menys en un país que està pujant només a través dels estudis...</p>	<p>E8</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	
<p>Més motivació i canvi de perspectiva.</p> <p>Si hagués de tornar a decidir si renunciar al sistema educatiu? Ho faria. Sempre dic que l'educació és una cosa molt important i valuosa. Però no pots nedar a contracorrent sense trobar els teus dons, ni pots anar de classe a classe sense saber què és el que vols realment. Vivim a l'era de la informació, així que tinc clar que el sistema educatiu no és l'únic que et pot educar i fer-te progressar a la vida.</p>	<p>E9</p>	<p>La situació actual ha de canviar la manera de pensar de totes les persones que es dediquen a l'educació, per passar a considerar que la interculturalitat és una realitat, que sempre ha de ser present en els processos educatius, i que no es pot desenvolupar un projecte educatiu sense tenir en</p>	

<p>Educar-me en altres camps que no ensenyen a l'àmbit educatiu.</p>		<p>compte la presència d'alumnes pertanyents a minories ètniques (Batanero, 2004).</p>	
<p>El meu consell per a la futura generació és que no s'aferrin al que realment no volen. Que l'educació bàsica és molt important per situar-te en aquest món, però quant a sistema educatiu que no es matin a ser coses que no volen ser per no sentir-se exclosos de la societat. Quan no sàpigues que rumb prendre atura't i analitza la teva vida i traça un mapa des d'on estàs fins on vols arribar. Pren les teves pròpies decisions perquè ets tu qui porta les regnes de la teva vida, no vagis per un camí que realment no és el que desitges, això t'endarrereix i et frustra. Tots hem nascut amb alguna cosa especial, no ets igual que el teu company de classe que només treu sobrexcel·lents. No et pensis millor que ningú ni menys que ningú, simplement recorda que tots estem sota el mateix sol però lluitem guerres diferents.</p>	<p>E9</p>	<p>No s'ha trobat informació en el marc teòric en relació a aquesta.</p>	

